

ὁ φίλος τοῦ παιδιοῦ

“Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ,” ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΡΙΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΟΥ ΔΑΚΗ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗ

1. ΣΤΟ ΠΕΛΑΓΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΝΑΓΙΑ.

Εικονογράφηση: Άλ. Άλεξανδράκη, Κ. Θεολογίτη, Άλ. Κοντοπούλου Δρχ. 30.000

2. ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ.

(Εικονογράφηση: Κ. Θεολογίτη)

Εκδόση πολυτελείας > 30.000
» κοινή > 12.000

3. ΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΤΗΣ ΚΥΡΑΣ.

(Εικονογράφηση: Λίντας Άντωνιάδου — Γ. Βακιρτζή) > 18.000

Πωλούνται σε όλα τα βιβλιοπωλεία καθώς και σε όποιον αποστείλει το αντίτιμό τους στα γραφεία του «ΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» — Βαλσαμάνος 14, Αθήνα (7).

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΑΚΗ ΛΑΠΠΑ

4. ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΙΕΝ Α.

(Εικονογράφηση: Άλέκου Κοντοπούλου).

7 διηγήματα, γραμμένα με το γνώριμο ρυθμό και γλαφυρό ύφος του Τάκη Λάππα. “Ηρώες τους ό Τζαβέλας, ό Κολοκοτρώνης, ή Μπουμπουλίνια, ό Καραϊσκάκης, ό Άνδρουτσός, ό Μιαούλης, ή Διάκος — στα παιδικά τους χρόνια.

ΔΑΚΗ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗ

5. ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΑ ΠΑΛΙΑ.

(Εικονογράφηση: Μ. Μποσαντζόγλου).

Ένα χρονικό της Τουρκοκρατίας, που τό ζωντανεύει ή πέννα του συγγραφέως του «ΚΡΥΦΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ».

ΕΙΡΗΝΗΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Δύο ωραιότατα παιδικά βιβλία με πλούσια εικονογράφηση του ΑΛΕΚΟΥ ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΟΥ:

6. ΨΕΜΑΤΑ ΚΙ' ΑΛΗΘΕΙΑ.

Παραμύθια με τους φίλους των παιδιών, τὰ ζωάκια. Δέ λέμε πολλά λόγια, σὰς παρουσιάζουμε μόνο στις σελίδες του «ΦΙΛΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ» τό πρώτο παραμύθι του βιβλίου, «Τὰ τσαρούχια του σκύλου».

7. ΤΟ ΔΑΣΟΣ ΖΩΝΤΑΝΕΥΕΙ.

Ζωολογία σε ελεύθερο ανάγνωσμα. Ό πολυτιμότερος βοηθός για τὰ Έλληνόπουλα. “Όλα τὰ ζωάκια και τὰ δέντρα του δάσους μὰς μιλούν τὰ ίδια για τή ζωή τους, τίς χαρές τους και τίς λύπες τους.

Σ. ΜΑΡΑΝΤΟΥ

8. ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΕ ΤΙΣ ΚΑΛ ΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

(Εικονογράφηση: Άλέκου Κοντοπούλου)

Μιά σειρά από παιδικά διηγήματα, γεμάτα από τρυφερότητα, συγκίνηση και αγάπη για τὰ παιδιά, που καθιέρωσαν τόν συγγραφέα τους στόν τομέα της παιδικής λογοτεχνίας.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΠΥΡΟΣ

ΛΕΩΦ. ΕΛΕΥΘ. ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 46
ΕΙΣΟΔΟΣ ΙΝΤΕΛΛ (2ος ΟΡΟΦΟΣ)
ΤΗΛΕΦ. 30-232

ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ - ΚΕΙΜΕΝΟΝ - ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ - ΣΧΟΛΙΑ

ΟΛΟΙ ΟΙ ΜΟΡΦΩΜΕΝΟΙ Έυρωπαίοι και Άμερικανοί έχουν εις τήν βιβλιοθήκην των τούς Άρχαίους Έλληνες συγγραφείς. Καί μόνον ήμεις οί Έλληνες άγνοούμεν τήν άθάνατον πνευματικήν κληρονομίαν των προγόνων μὰς, διότι τό κράτος δέν έφρόντισε ποτέ νά εκδόσθι μίαν πλήρη σειράν των κλασσικών κειμένων.

Η Έπιστημονική Έταιρεία των Έλληνικών Γραμμάτων «ΠΑΠΥΡΟΣ» ήρχισε νά εκδίδη από τινων έτών, δ ι α κ ρ ο τ η ν φ ο ρ α ν έν Έλλάδι, όλα τὰ έργα όλων των Έλλήνων πεζογράφων και ποιητών, με πιστήν μετάφρασιν παραλλήλως του άρχαιου κειμένου, με αναλυτικήν εισαγωγήν και σημειώσεις.

ΚΑΘΕ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΣΠΙΤΙ ή γραφείον έχει ένδικήν υποέσιν νά αποκτήσθι τήν πολύτιμον σειράν του «Παπύρου» που αποτελεί ένα κολλοσιαιόν ένθικόν και μορφωτικόν έργον, διά τό όποιον πρέπει νά είμεθα υπερήφανοι ως Έλληνες. ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ που ένδιαφέρονται διά τό μέλλον και τήν μόρφωσιν των παιδιών τους, ας εξασφαλίσουν διά τό καθέν έξ αυτών μίαν σειράν του «Παπύρου». Είναι ή πλέον πολύτιμος κληρονομία που θ' αφήσωμεν εις τὰ παιδιά και τὰ εγγόνια μὰς, διά τήν όποιαν και θα μὰς εύγνωμονούν.

Έγκυκλοφόρησαν μέχρι σήμερα 134 τόμοι :

Άθηναίου — Αισχύλου — Άννης Κομνηνής — Άριστοτέλους — Άριστοφάνους — Άρριανού — Βασιλείου του Μεγάλου — Γαληνού — Δημοσθένους — Εύριπίδου — Ηλιοδώρου — Ηροδότου — Ησίοδου — Θουκυδίδου — Ιπποκράτους — Ισοκράτους — Ιωσήπου — Λυσίου — Ξενοφώντος — Όμήρου — Πασανίου — Πλάτωνος — Πλουτάρχου — Πυθαγόρου — Σαπφούς — Σοφοκλέους — Στράβωνος — Φιλοστράτου — Χρυσόστομου κλπ.

Επίσης έκυκλοφόρησεν ή ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ των Α. και Μ. CROISET κατά μετάφρασιν Άνδρ. Πουρνάρα, και ή ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ του Κ. ΚΡΟΥΜΠΑΧΕΡ κατά μετάφρασιν Γ. Σωτηριάδου.

Τηλεφωνήσατε εις τὰ γραφεία της Έπιστημονικής Έτρείας «ΠΑΠΥΡΟΣ» (αριθ. 30.232) διά νά σάς επισκεφθί άντιπρόσωπος με καταλόγους και δείγματα βιβλίων.

Παρέχονται εύκολία πληρωμές εις τούς έγγραφόμενους δι' όλόκληρον τήν σειράν Άρχαίων Συγγραφέων «Παπύρου».

Ο φίλος του παιδιού

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

Διευθυντής: ΔΑΚΗΣ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ
Άρχισυντάκτις: ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Γραφεία : Βαλσαμάνος 14 — Τηλ. 62.320
Χρόνος πρώτος — Άριθ. φύλλου 1 — Δεκέμβριος 1950
Τιμή φύλλου : Δρχ. 2.000

Συνδρομή Έσωτερικού { Έξωμηνή » 12.000
Έτησία: Δρχ. 24.000
Συνδρομή Έξωτερικού { Έτησία : Σελίνια 40
» » Δολλάρια 6

ΞΕΚΙΝΗΜΑ

Τό πρώτο μὰς φύλλο! Τὰ πρώτα λόγια που σὰς γράφουμε, ή πρώτη έπαφή που κάνετε μαζί μὰς, ή πρώτη συγκίνηση! “Όλα πρώτα. Μὰ για σκεφθήτε τί προηγήθηκε ώσπου νά φτάσουμε σ' αυτή έδώ τή σελίδα, απ' όπου σὰς μιλάμε και μὰς άκούτε. Τί προσπάθειες, τί άγώνες, πόσα σχέδια, πόσα όνειρα. Καί — τό πιό πολύ — πόση πίστη! “Αν δέν είχαμε αυτή τήν πίστη στο έργο που άναλαμβάνουμε, δέν θα έφτανε ποτέ αυτή ή όμορφη, ή άπίστευτη στιγμή, ή σημερινή, που δίνουμε σάρκα στα όνειρά μὰς... Καί σὰς παραδίδουμε, όσο πιό όμορφο μπορέσαμε, καθαρό και στιλπνό, σά νεόκοπο νόμισμα, τό πρώτο - πρώτο φύλλο μὰς. Τόν καινούριο φίλο σας. Τόν «Φίλο του Παιδιού».

Γιατί — πιστέψτε μὰς — «Ό Φίλος του Παιδιού» ήταν πάντοτε για μὰς ένα όνειρο, που μὰς συντρόφευε χρόνια και χρόνια. Τό θρέψαμε και τό συντηρούσαμε με τήν καρδιά μὰς. “Υπάρχουν όνειρα στη ζωή μὰς που γρήγορα σβήνονται και χάνονται από τὰ μάτια μὰς — ίσως γιατί δέν τὰ πιστεύουμε όσο πρέπει, ίσως γιατί δέν τούς δινόμαστε με όλη τήν ψυχή μὰς. Σ' αυτό, όμως, τό όνειρό μὰς — στόν «Φίλο του Παιδιού», που σήμερα κρατάμε στα χέρια μὰς τό πρώτο - πρώτο φύλλο του — δοθήκαμε με όλη μὰς τήν καρδιά και τήν ψυχή. Ένα ειδικό έπιτελείο, που τό άπαρτίζουν έκλεκτοί λολότεχνες, εκπαιδευτικοί και παιδαγωγοί του τόπου μὰς, άναλαμβάνουν από σήμερα τό δύσκολο και βαρύ έργο νά δώσουν στο Έλληνόπουλο εκείνο άκριβώς που του λείπει : Ένα περιοδικό καθαρά Έλληνικό, στηριγμένο στην έλληνική πραγματικότητα, που νά μεταοισιών ή παιδαγωγικά και λογοτεχνικά μέσα τίς άστείρευτες πηγές του ένθικου και πνευματικού πλούτου μὰς και νά καθοδηγή τήν ψυχή του παιδιού πρός τούς αιώνιους πόλους

της Πατρίδας και της Θρησκείας, αυτούς που συνθέτουν τό περίγραμμα και πραγματοποιούν τήν όλοκλήρωση της Φυλής και του Έθνους μὰς.

Οί άνθρωποι που γράφουν και έκδίδουν τό «Φίλο του Παιδιού» έχουν — νά τό ξαναπούμε; — πολλά όνειρα και σχέδια στη σκέψη τους και στην καρδιά τους. Φυλοδοξούν πάνω απ' όλα νά δώσουν στα έλληνόπουλα ένα περιοδικό, που νά γράφεται από Έλληνες και νά άντλή τὰ θέματά του από τίς πλούσιες και άνεξάντλητες πηγές του τόπου μὰς. Η ιστορία μὰς, ή θρησκεία μὰς, ή λαογραφία μὰς, τὰ μνημεία μὰς, ή οικογενειακή και κοινωνική ζωή μὰς, κάθε τι που υπάρχει σ' αυτό τόν εύλογημένο και αίματόδρεχτο τόπο έχει τόσα νά μὰς πη και νά μὰς προσφέρει... Θα ξεφυλλίσετε με προσοχή τό περιοδικό μὰς — τό περιοδικό σας θέλαμε νά πούμε. “Όλα άποπνέουν Έλλάδα. Καί τὰ θέματα και τό γράφιμο και ή εικονογράφηση. Έλληνικό παιδικό περιοδικό από τήν πρώτη μέχρι τήν τελευταία σελίδα του.

Φιλοδοξεί και κάτι άλλο «Ό Φίλος του Παιδιού»: Νά βοηθήσθι όσο μπορεί, από τήν πλευρά του, τό έργο του σχολείου και νά δώσθι στο παιδί με έπαγωγικό τρόπο άρισμένες γνώσεις, που εύκολα νά μπορή νά τίς άφομοιώνη μόνο του, νά τίς κάνει κτήμα του. Θέλει ακόμα «Ό Φίλος του Παιδιού» νά γίνη και ό φίλος του έλληνικού σπιτιού. Ζητάει ν' άγαπηθί από τούς γονείς του παιδιού, όπως θ' άγαπηθί κι

«Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»
θα κυκλοφορήσθι με πλούσια
Χριστουγεννιάτικη και Πρωτο-
χρονιάτικη ύλη στις 20 Δε-
κεμβρίου

από τό ίδιο τό παιδί. Καί είναι δέβαιοσ ότι θα τό κατορθώσθι.

«Ό Φίλος του Παιδιού» από τήν πρώτη του εμφάνισθι, αισθάνεται τήν άνάγκη νά τιμήσθι όπως τό άξίζει ένα Μεγάλο Πρόγόνο. Τή «Διάπλαση των Παιδιών». Ρωτήστε — όσοι από σὰς δέν ξέρετε — τούς γονείς σας, τούς δικούς σας, τούς μεγάλους σας φίλους νά σὰς μιλήσουν γι' αυτήν. Νά σὰς πουν ό,τι ξέρουν γι' αυτόν τόν άσπρόμαλλη παππού του έλληνικού παιδικού τύπου, που γέμισε με τή ζωή του τρία τέταρτα σχεδόν αιώνας. Γιατί «Η Διάπλασις των Παιδιών» χάραξε όδόμοσ τόν τομέα του παιδικού περιοδικού, με τόν ιδρυτή της τόν Παπαδόπουλο και ακούραστον όδηγό της τόν σεβαστό πατριάρχη των νεοελληνικών γραμμάτων, τόν Ξενοπούλο. Καθένας καινούργιος άκολουθεί, λίγο - πολύ, τὰ χνάρια της. Κι' όμως — τί άχαριστία — τήν άγνοούμε πάντα. «Ό Φίλος του Παιδιού» θέλει νά κάνει τήν πρώτη εξαίρεσθι. Νά άποτίσθι φόρο τιμής στόν παλιό πρόγόνο. Καί τό κάνει με ιδιαιτέρη συγκίνηση. “Οχι μόνο από χρέος — μὰ κι από αγάπη.

Λίγα λόγια ακόμα για σήμερα. Βγαίνουμε στην άρχή κάθε μήνα. Θα βοηθήσουμε όλοι — κι' έσείς κι' έμεις — για νά γίνη «Ό Φίλος του Παιδιού» γρήγορα δεκαπενθήμερος. “Ετσι, θα βλέπόμεσθι πιο συχνά και θ' άγαπηθόμεσθι πιο γρήγορα. Για τήν ώρα, σὰς παραδίδουμε τό πρώτο - πρώτο φύλλο μὰς. Άγαπήστε το και στηρίχτε το στο ταξίδι που άρχινάει. Γιατί αν στηριζόμεσθι στην πίστη μὰς για τό έργο που έπιχειρούμε, στηριζόμεσθι και στην αγάπη σας και τήν έμπιστοσύνη τήν δική σας για νά συνεχίσουμε.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΛΛΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧ. ΤΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ Κ. Φρόντζου

ΗΜΕΡΟΜ.

ΑΡΙΘ. 27925

ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΠΙΣΤΡΕΦΕΤΑΙ

Κάποτε ένας θεός της Ανατολής σκέφτηκε να κάνει ένα ταξίδι μέχρι την Ευρώπη. Κατέβηκε, λοιπόν, στο πρώτο λιμάνι κι' είδε ανθρώπους να φορτώνουν ένα μεγάλο καράβι με μπανάνες. Χωρίς να χάσει καιρό μπαίνει μέσα σε μία καμπίνα, κι' έτσι ένα μήνα αργότερα... ξεφορτωνόταν σ' ένα μεγάλο Ολλανδέζικο λιμάνι.

Ο πρώτος Ευρωπαίος που αντάμωσε στο δρόμο του ήταν ένας φτωχός χωριάτης, που μόλις είδε το Θεό έπεσε και τόν προσκύνησε.

— Είσαι ο πρώτος άνθρωπος που συναντώ σ' αυτή τη χώρα. Γύρεψέ μου, τι θές και θα σου το δώσω.

Σκέφτηκε, σκέφτηκε ο αγαθός χωριάτης και στο τέλος του ζήτησε ένα χαρτονόμισμα των χιλίων φράγκων. Στην παλιά εκείνη εποχή, με χιλία φράγκα αγόραζες, ότι ήθελες... Ο Θεός έκανε μία άρχη κίνηση με το χέρι και στη στιγμή μπροστά στα μάτια του φτωχού ανθρώπου άστραψε ένα κολληριστό χαρτονόμισμα των χιλίων φράγκων. Τό έπηρε, λοιπόν, ο φίλος μας κι' αφού ξαναπροσκύνησε το Θεό, έφυγε με χαρά.

Λίγο πιο κάτω τον σταμάτησε ένας γείτονάς του.

— Γιατί τρέχεις έτσι χαρούμενος; τόν ρώτησε.

— Έχω ένα χιλιάρικο, αποκρίθηκε τότε ο άνθρωπός μας.

— Μου το δανείζεις που το έχω ανάγκη, τόν παρακάλεσε τότε ο γείτονάς του, κι' αύριο, το δίχως άλλο, θα στο δώσω πίσω.

Ο φίλος μας τού το έδωσε πρόθυμα.

Τό άλλο βράδυ ξαναβρέθηκε στο ίδιο μέρος, όπου είχε συναντήσει την προηγούμενη μέρα το Θεό της Ανατολής.

— Αχ, Θεέ μου, τού λέει μισοκλαίγοντας, χθες δάνεισα το χιλιάρικο που μου έδωσες σ' ένα γείτονά μου, αλλά δεν μου τ'ό έφερε πίσω. Δεν μου δίνεις τώρα κάτι άλλο, τού φτωχού;

— Σάν τί; Τού λέει ο καλός Θεός.

Νά, θάθελα να μου δίνεις μία στοιβιά βιβλία για να γίνω σοφός και τρανός άνθρωπος...

Έκανε ξανά μία κίνηση με το χέρι του ο Θεός και παρευθός, τα βιβλία βρέθηκαν στα χέρια του φίλου μας.

Σάστισμένος ο πτωχός τόν παραχώσε την ίδια στιγμή σ' ένα κοφίνι και τράβηξε, για το χωριό του.

— Τι έχεις στο πανέρι σου; Τόν ρωτάει στο δρόμο ένας άλλος γείτονας.

— Μπα, τίποτα, κάνει ο φίλος μας, βιβλία...

— Α, δάνεισέ μου τα που τα χρειάζομαι και αύριο το δίχως άλλο σου τ'α

Ο Μπούλης πηγαίνει σχολείο...

Με λένε Μπούλη κι' είμαι έξη χρονών. Αν είσατε και σεις έξη χρονών, διαβάστε αυτά που σας γράφω στο «Φίλο του Παιδιού». Δεν τ'α γράφω έγω αυτά που διαβάζετε, γιατί έγω δεν έμαθα ακόμα να γράφω. Έγω πηγαίνω στην πρώτη τάξη και τ'α λίγα που έμαθα να γράφω, τ'α γράφω με το κοντύλι μου απάνω στην πλάκα. Λοιπόν, αυτά που θέλω να σας γράψω, τ'α λέω τού μεγάλου μου αδερφού και σ'α τ'α γράφει εκείνος για μένα. Έχετε σεις μεγαλύτερο αδερφό; Έγω έχω. Μου τις θρέχει καμιά φορά, αλλά δεν πειράζει. Κλαίω που με δέρνει, μα ύστερα ο αδερφός μου μου δίνει για να πάψω να κλαίω μία ζωγραφιά ή ένα κομματά σοκολάτα κι' έτσι δεν κλαίω άλλο πιά.

Με λένε Μπούλη κι' είμαι έξη χρονών. Αν δεν είχα γεννηθί την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, δε θ'α πήγαινα φέτο σχολείο κι' έτσι θ'α κέρδιζα ένα χρόνο. Η μανούλα λέει πως θ'α τον έχανα. Έγω λέω πως θ'α τον κέρδιζα. Έγω να κάνω λάθος ή η μανούλα;

Σάν άνοιξαν τ'α σχολεία, πήγε ο πατέρας και μου αγόρασε μία τσάντα και μου αγόρασε πλάκα και μου αγόρασε κοντύλι και με πήγε ο αδερφός μου στο σχολείο. Έγω στο δρόμο πήγαινα να κλάψω, μα φτάσαμε στο σχολείο και δεν πρόφτασα να κλάψω. Ύστερα με πήγε ο αδερφός μου σ' ένα μεγάλο δωμάτιο, όπου ήταν όλο θρανία κι' όλο παιδιά και ο δάσκαλος μ' έβαλε κι' έκατσα σ' ένα θρανίο μαζί μ' ένα άλλο παιδί.

Αίμα έφυγε ο αδερφός μου, έγω τότε είπα να κλάψω κι' έκλαψα κι' έλεγα ότι ήθελα να πάω να θρώ τόν αδερφό μου, όπου ήταν σ' άλλη πιό μεγάλη τάξη από μένα. Τότε το παιδί που καθότανε δίπλα μου μ' έβαλε τη

φέρνω πίσω.. Τόν παρεκάλεσε ο γείτονας τήν ίδια στιγμή.

— Μετά χαράς, τού κάνει ο φίλος μας και τού δίνει τ'α βιβλία.

Τήν άλλη μέρα νάσου τον τόν φίλο μας για τρίτη φορά στο μέρος που είχε συναντήσει και τις άλλες δυο φορές τόν καλό Θεό.

— Θεέ μου, τού λέει, και τ'α βιβλία που μου χάρισες, τ'α δώσα σ' έναν άλλο γείτονα μου και δεν μου τ'α ξανάφερε. Δέ μπορείς να μου δώσης κάτι άλλο που να μείνη ολότελα δικό μου κι' άμα τόν δίνω σέ κάποιον να μου τόν ξαναδίνω πίσω;

Ο Θεός σκέφτηκε για λίγο κι' άμέσως, σηκώνοντας τόν χέρι, άστραψε ένα γερό χαστούκι στο φίλο μας, λέγοντάς του:

— Νά, πάρε αυτό τόν... χαστούκι. Και νάσαι σίγουρος από δώ και μπρός πως σ' όποιον και να τόν δώσης, σίγουρα θ'α σου τόν γυρίση πίσω..

γλώσσα του και με κορόιδεψε, μα ήρθε τότε ο δάσκαλος και μάλλωσε τόν παιδί και μένα με χάιδεψε στο κεφάλι. Έγω είπα τότε ότι δεν έπρεπε ν' αγαπώ και να χωνεύω σ' όλη μου τη ζωή τόν διπλανό μου παιδί. Νά δούμε...

Ύστερα χτύπησε τόν κουδούνι και βγήκαμε στην αυλή. Όλα τ'α παιδιά παίζανε στην αυλή.

Παίζανε όλα τ'α παιδιά κι' έγω δεν είχα με ποιόν να παίξω κι' ήμουν πολύ λυπημένος που δεν έπαιζα. Τότε ήρθε κοντά μου τόν παιδί, που μου είχε θγάλει ύστερα τη γλώσσα του και μου είπε:

— Θές να παίξουμε;

Έγω είπα να μήν τόν αγαπώ και να μήν τόν χωνεύω σ' όλη μου τη ζωή, μα τώρα ήθελα να παίξω. Ζήλευα που δεν είχα με ποιόν να παίξω.

— Θέλω....

Είπα τού παιδιού που μ' είχε θγάλει ύστερα τη γλώσσα του. Και με ρώτησε πάλι τόν παιδί:

— Πώς σέ λένε;

— Μπούλη, τού λέω. Και σένα;

— Τάκη, μου λέει. Θέλεις να παίξουμε; μου ξαναλέει. Δέ θ'α σου ξαναθγάλω τη γλώσσα, θ'α γίνουμε φίλοι αν θέλεις....

— Θέλω, θέλω....

Τού λέω έγω. Κι' άρχισαμε τότε να παίζουμε τόν κουφτούλι. Μα σέ λίγο χτύπησε τόν κουδούνι.

Στό άλλο φύλλο θ'α σας πω μιάν άλλη ιστορία.

ΜΠΟΥΛΗΣ

και για την αντιγραφή
Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΤΟΥ ΑΔΕΡΦΟΣ

Ανατολίτικες Ιστορίες

ΜΙΑ ΕΞΥΠΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο μεγάλος θεζύρης ο Άλης, είχε γεννηθεί την ίδια ημέρα με τόν Σουλτάνο. Αζίζ, με την διαφορά πως ο Άλης είχε γεννηθί τέσσερες ώρες πιό ένωρίς από τόν Σουλτάνο.

Αυτό τόν ήξεραν όχι μόνον οι δυό τους αλλά και πολλοί άλλοι.

Μιά μέρα ο Σουλτάνος, θέλοντας να δοκιμάση τόν πνεύμα τού Άλη, τόν έρώτησε μπροστά σέ πολύ κόσμο:

— Ποιός από τούς δυό μας είναι πιό μεγάλος πασά μου;

Και δεν έπρόσθεσε, έπίτηδες, «στην ηλικία».

Ο Άλης όμως που ήταν ένας έξυπνος ανατολίτης, άπάντησε:

— Μεγαλειότατε, έκαμα στη γέννησή μου, ό,τι κάνω πάντα για Σ'α: Έσπευσα να σας προϋπαντήσω...

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ
ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΑΣ

Δελφοί

Στη νότια πλευρά τού Παρνασσού βρίσκεται η όρεινη κοιλάδα τών Δελφών, 573 μέτρα πάνω απ' τη θάλασσα. Είναι ένα άπο τ'α πιό μεγαλόπρεπα κι' επιβλητικά τοπία της Ελλάδας μας και τού κόσμου ολόκληρου. Δύο θεόρατοι βράχοι, που λέγονται Φαίδριάδες είναι τόν περίφημο ιερό τού Απόλλωνα, τόν Μαντείο τών Δελφών, απ' τήν άλλη μεριά είναι η Κασταλία Κρήνη, μία θρύση, δηλαδή, σκαλισμένη στο βράχο, με έπτά κρουνοί. Έλεγαν πως τόν δροσερό νερό αυτής της κρήνης χάριζε στους ανθρώπους ποιητική έμπνευση και δύναμη προφητική.

Οι Δελφοί δεν ήταν καμιά μεγάλη πολιτεία, όπως η αρχαία Σπάρτη, η Κόρινθος κι' ακόμη περισσότερο η Αθήνα. Ήταν όμως ένας θεός ιερός που τόν σεβόντουσαν όλες οι μεγάλες πολιτείες, όλος ο αρχαίος ελληνικός κόσμος και ακόμη κι' αυτοί οι βάρβαροι που ζούσαν μακριά, στην Ασία. Γιατί εκεί θριασκόνταν ο ναός ενός μεγάλου θεού, τού Απόλλωνα, και μέσα στο ναό ήταν τόν Μαντείο, που με τούς χρησμούς του καθοδηγούσε όλο τόν αρχαίο κόσμο στίς πράξεις του, δείχνοντας πάντα ποιό είναι τόν σωστό και τόν θεάρεστο σέ κάθε περίπτωση. Και όλοι, άνθρωποι και πολιτείες, ήθελαν να έχουν τή σοφή συμβουλή τού θεού και φοβόντουσαν να προκαλέσουν τήν οργή του, αν έκαναν κάτι χωρίς τήν έγκρισή του.

Γι' αυτό δεν υπήρχε άνθρωπος που θ'α τολμούσε να κάνει κακό στους Δελφούς κι' άς μήν ήταν τρανή και δυνατή πολιτεία, γιατί η δύναμη τού προστάτη θεού ήταν ποιό τρανή από κάθε ανθρώπινη δύναμη. Μιά φορά μονάχα οι Πέρσες, έπειτα από τή μάχη τών Θερμοπυλών, τράβηξαν κατά τούς Δελφούς, για να τούς κουρσέψουν, αλλά δεν πρόφτασαν καλά - καλά να φτάσουν κι' έγινε χαλασμός κόσμου. Βράχοι μεγάλοι κόπηκαν απ' τόν βουνό και κατακλύστηκαν κατά τών άσεβων και φοβερά φαντάσματα τούς συνήγαγαν μακριά από τήν περιοχή τή θεοσκέπαστη.

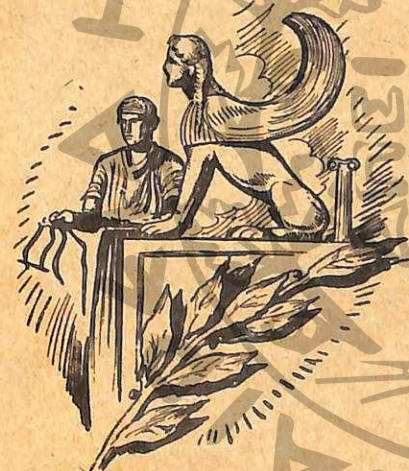
Οι αρχαίοι ακόμη πίστευαν ότι οι Δελφοί ήταν ο όμ φανός τής γής, δηλαδή τόν κέντρο τού κόσμου, γιατί όπως έλεγε η παράδοση — μία φορά ο Δίας απ' τόν Όλυμπο έστειλε δυό αετούς να φέρουν γύρω τόν κόσμο όλο, ο ένας απ' τήν ανατολή κι' ο άλλος απ' τή δύση. Γυρίζοντας οι αετοί συναντήθηκαν στους Δελφούς. Αυτό θ'α πη πως οι Δελφοί ήταν τόν κέντρο τού κόσμου όλου. Μα δεν ήταν μόνον αυτό. Εκεί υπήρχε και τόν χάσμα τής γής, δηλαδή μία βαθειά σχισμή στο

έδαφος. Απ' τόν χάσμα αυτό έβγαιναν άτμοι και η Πυθία, στολισμένη και καθησμένη σέ χάλκινο τρίποδα, πάνω απ' τόν χάσμα και μασώντας φύλλα δάφνης, ζαλίζονταν απ' τούς άτμούς και μέσα στή θεία της αυτή ζάλη έδινε στους ανθρώπους τόν χρησμό που περίμεναν με λαχτάρα και χτυποκάρδι.

Πολλές φορές η τύχη και η ζωή τους κρεμότανε απ' αυτό τόν χρησμό. Οι πολιτείες ρωτούσαν αν έπρεπε να κάνουν πόλεμο ή πολυέσδο έργα. Οι άπλοι άνθρωποι αν θάβγαينه σέ καλό ή δουλειά που είχαν άρχισει. Η πυθία είχε για όλους κάτι να τούς πη. Μα τόν νόημα τών χρησμών δεν ήταν πάντοτε καθαρό και πολλά λάθη γινόντουσαν γιατί κάθε άνθρωπος πίστευε πως ο θεός τού έπτε αυτό που ο ίδιος έπιθυμούσε ν' άκούση. Πρέπει να είσαι πολύ σοφός ή άγιος άνθρωπος για να μπηρής να νοιώθης τ'α λόγια τού θεού.

Οι Δελφοί είναι όρεινός τόπος και φτωχός. Φτωχό ήταν και τόν χωριό που ήταν γύρω από τόν ιερό τού θεού — έτσι όπως είναι και τόν σημερινό χωριό γύρω απ' τόν αρχαιολογικό χώρο. Μα αν ο τόπος ήταν φτωχός, τόν μεγάλο ιερόν όμως ήταν πλούσιο, πολύ πλούσιο. Απ' όλα τ'α μέρη τού αρχαίου κόσμου στέλνανε δώρα στο θεό — καθένας κατά τή δύναμή του. Και ο θεός δεχότανε τήν εύλαβική προσφορά τού φτωχού, απ' τούς πλούσιους όμως είχε αξίσεις ανάλογες με τόν πλούτο τους. Και πραγματικά, χρυσάφι, έλεφαντόδοντο και άλλα πολύτιμα δώρα χαρίζονταν μ' άπλοχεριά και ο θησαυρός τού ιερού μεγάλωνε χρόνο με τόν χρόνο.

Τ'α δώρα και τ'α ναθήματα που γινόντουσαν στους Δελφούς δεν ήταν μόνο

μικρά — έστω και πολύτιμα — πράγματα που τάφιναν στα σκαλοπάτια τών δωρών. Χιλιάδες ήταν τ'α άγάλματα, μαρμάρια και χάλκινα, που στόλιζαν ολόκληρο τόν τέμενος. (Τόν ιερό τόν λέμε και τέμενος, που θ'α πη ένα κομμάτι γής άποχωρισμένο από τόν άλλο τόπο με τείχος, δηλαδή με μανδρότοιχο, που τόν λέμε και περίβολο και άφιερωμένο στο θεό). Μπορούμε να πούμε ότι ήταν ένα ολόκληρο δάσος από άγάλματα. Έπειδή μάλιστα κάθε έποχή άφιέρωνε τ'α δικά της δημιουργήματα, οι Δελφοί είχαν γίνει ένα άπέραντο μουσείο, όπου μπορούσε κανείς να μελετήσει και να χαρή όλη τήν εξέλιξη τής μεγάλης ελληνικής τέχνης. Μερικά άγάλματα ήταν στημένα πάνω σέ ψηλές κολόνες και έβγαιναν πάνω από τ'α στέγες τών κτιρίων.

Ανάμεσα στ' άλλα, ένα απ' τ'α μεγαλύτερα και ωραιότερα συμπλέγματα ήταν ένα χάλκινο άρμα με τέσσερα άλογα και με δυό άναβάτες, που τόν είχαν άφιέρώσει πρίγκηπες απ' τή Σικελία. Απ' αυτό τόν συμπλεγμα σώθηκε μόνον ο περίφημος χαλκός Ηνίοχος, που είναι τόν ποιό λαμπρό στολίδι τού Μουσείου τών Δελφών κι' ένα απ' τ'α ωραιότερα άγάλματα τού κόσμου όλου.

Οι πολιτείες όμως άφιέρωναν στους Δελφούς και οικοδομήματα ολόκληρα από μάρμαρο. Οι Δελφοί ήταν ένα πανελλήνιο και παγκόσμιο κέντρο και μαζεύνονταν προσκυνητές από παντού. Γι' αυτό οι μεγάλες πολιτείες ήθελαν να θυμίζουν σέ όλους τήν παρουσία τους με τ'α οικοδομήματα που άφιέρωναν στο ιερό. Μερικά απ' τ'α οικοδομήματα αυτά λεγόντουσαν θησαυροί κι' έμοιαζαν με μικρούς ναούς. Είχαν δέ κι' αυτά πλαστική διακόσμηση από ανάγλυφα άγάλματα.

Γιορτές γινόντουσαν κάθε χρόνο στους Δελφούς: οι μεγάλες όμως γιορτές που είχαν πανελλήνια σημασία γινόντουσαν κάθε τέσσερα χρόνια και λεγόντουσαν Πύθια. Έπειτα από μιά έκατόμβη, που έπρόσφεραν στόν Απόλλωνα (δηλαδή θυσία εκατό βωδίων στο δωμά του), άρχιζαν οι άγώνες που γινόντουσαν στο Στάδιο και οι θεατρικές παραστάσεις στο Θέατρο. Γιατί οι αρχαίοι δεν μπορούσαν να φανταστούν ένα μεγάλο ιερό χωρίς Στάδιο και χωρίς Θέατρο. Και οι άγώνες και οι θεατρικές παραστάσεις συνδεόνταν με τή θρησκεία τους.

Τόν Στάδιο τών Δελφών βρίσκεται έξω από τόν τέμενος τού Απόλλωνα, λίγο πιό δυτικά. Τόν θέατρον όμως βρίσκεται μέσα στο τέμενος και κατέχει ολόκληρη τή βορειοδυτική γωνία του. Τώρα πρέπει να φανταστούμε πως ήταν αυτό τόν περίφημο ιερό τού Απόλλωνα στους Δελφούς. Για να μπης μέσα στο τέμενος έπρεπε να είσαι καθαρός και στο σώμα και στή ψυχή. Γι' αυτό έπρεπε να λουστής πρώτα στή θαυματουργή Κασταλία κρήνη.

Ο περίβολος είναι σχεδόν σαν ένα παραλληλόγραμμο κι' έχει μήκος 190 μέτρα και πλάτος 1.35. Ο τόπος όμως δεν είναι επίπεδος: είναι ανώμαλος και άνφορικός, γιατί είναι πλαγιά βουνού. Απ' τόν κάτω μέρος δέ τόν πιό ψηλό, υπάρχει διαφορά στο ύψος 70 μέτρα. Σ' αυτή τήν πλαγιά για να μπορέσουν να κτίσουν χρειάστηκε να κάνουν με έπιχωμάτωση πέντε (Συνέχεια στή σελίδα 24)

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΟ

Δαβίδ καὶ Γολιάθ

Ήταν, κάποτε, παιδιά μου, ἡ ἐποχὴ πού οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶχαν καλὰ - καλὰ ξεκαθαρίσει μέσα τους, τὰ ἀγαθὰ πού μπορεί νὰ δώση ἡ ἀγάπη καὶ ἡ καλωσύνη, ἀπὸ τὰ κακὰ ἀποτελέσματα τῆς διχόνοιας καὶ τῆς κακίας.

Τὴν ἴδια αὐτὴ ἐποχὴ πού σὰς λέω, ὁ Σαουλ ὁ βασιλιάς τῶν Ἑβραίων, δὲν ξέρεי πού νὰ σταθῇ.

Τὴ μιὰ μέρα μετανοεῖ καὶ ὑπόσχε-ται στὸ Θεὸ νὰ γίνῃ καλὸς καὶ τὴν ἄλλη ξεχνᾷ τὶς ὑποσχέσεις του καὶ θυθίζεται καὶ πάλιν στὴν ἀμαρτία. Αὐτὴ ὅμως ἡ κατάσταση εἶναι φυσικὸ νὰ τοῦ θλάψῃ τὴν ὑγεία του.

Κι' ἔτσι ὁ Σαουλ ἔρχεται μιὰ μέρα, πού ἀρρωσταίνει βαριά. Πολὺ μεγάλη με-λαγχολία τοῦ βαραίνει τὴν ψυχὴ.

Πουθενὰ δὲ βρίσκει εὐχαρίστηση παρὰ μόνο στὴ μουσικὴ.

Ήταν λοιπὸν κι' ἓνα παιδί σὰν καὶ σὰς. Ἕνα μικρὸ βοσκόπουλο πού ἔβο-σκε τὰ πρόβατα τοῦ πατέρα του καὶ εἶχε τὸ θείο χάρισμα νὰ κάνῃ τὰ γύρω δουνὰ καὶ κάμπους, ν' ἀντιλαλοῦν ἀπὸ τῆς θείας μουσικῆς του.

Τὸ μικρὸ τοῦτο βοσκόπουλο πού ἦ-ταν ὁ Δαβίδ, ἔρχεται ξαφνιασμένο στὸ Παλάτι.

Ἀθῶα εἶναι ἡ ματιὰ του καὶ γλυ-κειὰ σὰν ξωτικοῦ πουλιοῦ ἢ φωνούλα του.

Τὰ μικρά του δαχτυλάκια, σὰν γλυ-στρὸν ἀπαλὰ - ἀπαλὰ καὶ χαϊδεύουν τὶς χορδὲς τῆς κιθάρας του, τότε μιὰ θείκη ἀρμονία πλημμυρίζει τὶς θολω-τὲς κι' ἀπέραντες κάμαρες τοῦ παλα-τιοῦ.

Ἡ πονεμένη ψυχὴ τοῦ Σαουλ λυγι-ζει μπροστὰ στὰ θεϊκὰ αὐτὰ χαρίσμα-τα τοῦ μικροῦ Δαβίδ κι' ἀπολυτρώνε-ται ἀπὸ τὶς κακίες καὶ τὶς ἀμαρτίες πού εἶχαν φωλιάσει μέσα του.

Ἀλλοίμονο, ὅμως!

Μόνον γιὰ λίγη ὥρα. Δὲ μπορεί νὰ θυθίζεται τώρα καὶ τόσο πολὺ στὴ μελαγχολία του, γιατί οἱ Φιλισταῖοι, ὁ πῖο ἀγριὸς καὶ πολεμοχαρὴς γείτο-νας, ἀρχινᾷ πάλι τὸν πόλεμο ἐναντί-ον του.

Ἄδικα ὁ Σαουλ μαζεύει στρατὸ πολὺ καὶ πολεμᾷ ἐναντίον τους. Οἱ Ἑβραῖοι σκοτώνονται κάθε μέρα κι' ὁ κάμπος εἶναι γεμάτος ἀπὸ τὰ πεσμέ-να κορμιά τους.

Καὶ τὴν πῖο μεγάλη καταστροφὴ τὴν κάνει ἓνας πελώριος γίγαντας, ὁ Γολιάθ.

Αὐτὸς ὁ πῖο πολεμοχαρὴς Φιλισταῖ-ος, βγαίνει κάθε μέρα ἀπὸ τὸ στρατό-

πεδὸ του καὶ φωνάζει μὲ τὴν πῖο με-γάλη θρασύτητα :

— Δειλοὶ καὶ ἄνδρες! Ἑβραῖοι! Ὅποιοι ἀπὸ σὰς τολμᾷ, ἄς ἔρθῃ νὰ μετρηθῇ μαζί μου! Κι' ἂν σκοτωθῶ ἐγώ, ἄς γίνουν οἱ Φιλισταῖοι δούλοι σὰς. Εἰδὲ μὴ, καὶ σεῖς καὶ τὸ βασιλεῖό σας, θὰ γίνετε σκλάβοι μας...

Ἀκούει τὶς θρσιές τοῦ Γολιάθ καὶ ἡ μικρὴ του ψηχούλα ταραζεται. Ἀ-φίνει κατὰ γῆς τὸ καλάθι καὶ τρέχει στὸ Σαουλ.

Βασιλιά μου, δώσε μου τὴν ἄδεια νὰ πολεμήσω μὲ τὸν Γολιάθ...

Γελᾷ ὁ βασιλιάς περιπαιχτικά καὶ δὲν δίνει ἀπάντησιν.

Μὰ ὁ μικρὸς κιθαριστὴς, πού τὰ χεράκια του δὲν ἔχουν ἀγγίξει ἀκόμη ὄπλο, χωρὶς νὰ πάρῃ καλὰ, καλὰ ἀ-πάντησιν τρέχει πρὸς τὸν Γολιάθ:

— Ἐγὼ θὰ μετρηθῶ μαζί σου!

Στὰ βαρεῖά σου ὄπλα, ἐγὼ θὰ ἀπαν-τήσω μόνο μὲ τὴ σφεντόνα μου. Ἐσὺ ἔρχεσαι γεμάτος ἀδικία καὶ κακία καὶ ἐγὼ μὲ τὸν πόνον στὴν ψυχὴ, γιὰ τὰ κακὰ πού κάνεις στοὺς δυστυχι-σμένους τοὺς Ἑβραίους.

Κι' ὁ ὑπερήφανος Γολιάθ, τοῦ ἀ-παντᾷ μὲ περιφρόνησιν :

— Καὶ μήπως μὲ πήρες γιὰ σκύλο καὶ ἔρχεσαι νὰ μὲ κυνηγήσῃς μὲ τὴν πέτρα;

— Ὅχι, μὰ κάτι χειρότερο ἀπὸ σκύ-λο...

Μπρὸς τὴν θρσιὰ αὐτὴ ὁ γιγαντό-σμως Γολιάθ νιώθει τὸ αἷμα του ν' ἀνεβαίνει στὸ κεφάλι.

Μὰ ὁ μικρὸς Δαβίδ δὲν τὸν ἀφίνει οὔτε νὰ καλοσκεφθῇ.

Γρήγορος σὰν ἀστρατὴ, τεντώνει τὴ σφεντόνα του καὶ ἀφίνει τὴν πέ-τρα νὰ πεταχθῇ μακριά. Κι' ἡ πέτρα, λές καὶ τὴν ὀδηγῇ χερί θεϊκό, βρίσκει τὸ Γολιάθ καταπάνω στὸ μέτωπο.

Βαρὺς σὰν θεόρατος κορμὸς δέν-τρον, πού τὸ χτυπᾷ ἄσφαινα ὁ κεραυ-νός, σωριάζεται χάμω ὁ ὕβριστὴς καὶ αἰμοχαρὴς Γολιάθ.

Κι' ὁ Δαβίδ, γρηγορώτερος καὶ ἀπὸ τὴν ἀστρατὴ, τρέχει καὶ τοῦ κόβει τὸ κεφάλι μὲ τὸ μικρὸ του μαχαίρι.

Οἱ Φιλισταῖοι, ξαφνιασμένοι ἀπὸ τὸ μεγάλο κακὸ πού τοὺς βρῆκε, φεύγουν ὅλοι μαζί καὶ προσπαθοῦν νὰ σωθοῦν ὅπως μπορούν.

Κι' ὁλόκληρὴ ἡ Ἱερουσαλὴμ βγαίνει νὰ ὑποδεχθῇ τὸ μικρὸ βοσκόπουλο μὲ τραγούδια καὶ κιθάρες.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΤΑ ΡΕΙΚΙΑ ΤΟΥ ΓΥΦΤΟΥ

Τὸ ρεῖκι εἶναι ἓνα χαμόκλαρο πού φυτρώνει ἀνάμεσα στὶς κουμαριές, στὰ πουρνάρια, στὶς ἀγριλιές, στὰ σκίνα, πολλές φορές, κάτω ἀπὸ τὰ πεῦκα. Τὰ φυλλαράκια του εἶναι πολὺ μικρά καὶ ἡ πρασινάδα τους χάνεται μέσα στὸ κοκκινωπὸ χρῶμα τοῦ κορ-μοῦ του καὶ τῶν κλωναρίων του. Τὰ λουλουδάκια του εἶναι ἄλλοτε ἄσπρα κι' ἄλλοτε κοκκινωπὰ κι' αὐτά, σὰν τὸ ξύλο του.

Αὐτὴ ἡ διαφορὰ στὸ χρῶμα τῶν λουλουδιῶν ὀφείλεται στὸ ὅτι ὑπάρ-χουν δυὸ λογίων ρεῖκια. Τὰ ψηλόκρη-μα ρεῖκια καὶ τὰ χαμηλόκρημα ρεῖκια, πού ὁ λαὸς τὰ λέει καὶ χαμορεῖκια. Αὐτὸ τὸ χαμόκλαρο, δὲν ἔχει καὶ κα-μιὰ σπουδαία ἀξία. Ἀπὸ τὸ ξύλο τοῦ κορμοῦ του, μὰ πῖο πολὺ τῆς ρίζας του, φτιάχνουν τὰ τσιμπούκια. Ἀπὸ τὸ ξύλο του ἀκόμα φτιάχνουν στὰ χε-ριὰ οἱ γύφτοι, δηλ. οἱ χαλκιᾶδες ἢ σιδεράδες, τὰ κάρβουνα πού χρειάζον-ται γιὰ τὸ γυφτοκάμινον.

Αὐτὰ τὰ κάρβουνα εἶναι ἀλαφριά, καίονται μὲ λάμπαδο καὶ δίνουν γρή-γορα τὴν πύρα τους, πού χρειάζεται γιὰ νὰ κοκκινήσῃ τὸ σίδερο πού τὸ δουλεύουν οἱ γύφτοι πάνω στ' ἄμῃν. Τὰ λένε γυφτοκάρνα ἢ γυφτοκάρβου-να, αὐτὰ τὰ κάρβουνα.

Λοιπὸν, ἔτυχε κάποτε νὰ σηκώσουνε στὰ χερία καὶ νὰ φωνάζουνε βασιλῆα τοὺς ὁ ἄνθρωποι ἓνα γύφτο.

Ἐσένα, τοῦ εἶπανε, θέλουμε γιὰ βασιλῆα μας. Ἐλα, ἄφησε τὸ σύνε-ργα καὶ πάμε νὰ σὲ καθίσουμε στὸ θρόνο...

Τὸν πήραν, λοιπὸν, οἱ ἄνθρωποι τὸ γύφτο καὶ τὸν πήγανιναν στὸ παλάτι νὰ τὸν θρονοιάσουνε καὶ νὰ τοῦ φορέ-σουνε τὴν κορῶνα. Ὁ δρόμος τους ἔ-τυχε νὰ περνᾷ μέσα ἀπὸ τὸ λόγγο καὶ ὁ γύφτος, ρίχνοντας τὰ μάτια στὰ γνῶρίμά του δασοτόπια, ἀντίκρυ-σε τὰ ρεῖκια πού φωντώνανε ἀνάμεσα στ' ἄλλα τὰ κλαριά, κι' ἀναστέναζε.

— Ἐ! μωρὲ ρεῖκι γιὰ κάρβουνο!...

Ἀκούγοντας τούτῃ τὴν κουβέντα οἱ ἄνθρωποι πού τὸν πήγαῖναν στὸ πα-λάτι κατάλαβαν τὸ λάθος τους, κα-τάλαβαν πὼς ἄδικα περιμένανε νὰ κυ-βερνηθοῦνε καλὰ ἀπὸ τὸ γύφτο, γιατί τὸ γύφτο ὅ,τι κι' ἂν τὸν κάμῃς, αὐτὸς γύφτος θ' ἀπεμείνῃ. Ἐτσι παρατήθη-καν ἀπὸ τὸ σκοπὸ τους κι' ἀφίσανε τὸ γύφτο μὲ τὰ ρεῖκια του.

Ὁ κόσμος τὸν εἰρωνεύτηκε: «Τὸ γύ-φτο κάναν βασιλῆα κι' αὐτὸς γυρεύει ρεῖκια.» Μὰ μοῦ φαίνεται πὼς ὁ γύ-φτος σκέφτηκε πῖο σοφὰ κι' ἀποφάσι-σε πῖο ὀρθά. Γιατί ὅποιοι παίρνει ἀ-πάνω του δουλειές πού εἶναι ἀνώτε-ρες ἀπὸ τὶς δυνάμεις του κι' ὅποιοι κάνει ἀστόχαστα ὅ,τι τοῦ σφουρίζει ὁ κόσμος στ' αὐτὴ, αὐτὸς τρέχει στὸ χα-μό του καὶ σίγουρα δὲ θὰ μπορῇ νά-χη καλὸ τέλος.

ΠΑΝΟΣ ΓΡΙΣΠΟΣ

ΠΑΙΔΙΑ ΤΟΥ 21

Ο ΠΕΤΡΟΠΟΛΕΜΟΣ

Ὁ πῖο παράξενος πετροπόλεμος ἀνάμεσα σὲ παιδιά, ἦταν ἐκεῖνος πού ἔγινε μιὰ μέρα τοῦ 1826 στ' Ἀνάπλι. Ἀλλὰ καὶ ὁ πῖο σοβαρὸς, πού παρὰ λίγο νὰ παρασύρῃ καὶ τοὺς μεγάλους σ' ἓναν αἱματηρὸ ἐμφύλιο πόλεμο.

Ἡ μικρὴ πολιτεία τοῦ Μωρητᾶ, ἦταν τότε πλημμυρισμένη ἀπὸ παιδιά. Τὰ παιδιά τοῦ ἀγῶνα, οἱ περίφημοι «ψυ-χογυιοί», πού πήγανιναν κοντὰ στοὺς πολεμιστὰς καὶ τοὺς τροφοδοτοῦσαν μὲ πυρεμαχικά καὶ τὰ ὀρφανὰ τοῦ πολέμου. Ὅπως κάθε πόλεμος, ἔτσι κι' ὁ ἀγῶνας τοῦ 21 γιὰ τὴν ἀνεξαρ-τησία μας δημιούργησε ἓνα πλήθος ὀρφανὰ. Τὰ περισσότερα ἦταν ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι, πού εἶχαν γλυτώσει κατὰ τὴν ἡρώικη ἐξοδο, ὅταν οἱ πατεράδες καὶ οἱ μανάδες τους βρῆκαν τὸ θάνα-το κάτω ἀπὸ τὸ σπαθὶ τοῦ Κιουταχῆ.

Αὐτὰ τὰ παιδιά, πού ἦταν ψημένα στὴ μάχη καὶ στὴν κακουχία, σκέ-φτονταν σὰν τοὺς μεγάλους. Καὶ τὸ χειρότερο, αἰσθάνονταν καὶ σὰν τοὺς μεγάλους. Τὰ μίσῃ καὶ οἱ διαιρέσεις, πού ἀπὸ τότε εἶχαν ἀρχίσει ἀνάμεσα στοὺς Ἕλληνες, εἶχαν μολύνει καὶ τὶς ἀθῶες ψυχὲς τῶν παιδιῶν.

Στ' Ἀνάπλι, λοιπὸν, κυριαρχοῦσαν τότε δυὸ ἀντιμαχόμενες μερίδες. Ἡ μιὰ τὸν Θεοδωράκη Γρίβα, πού εἶχε κα-ταλάβει τὸ κάστρο τοῦ Παλαμίδιου κι' ἡ ἄλλη τὸν Χρῆστον Φωτομάρα, πού εἶχε καταλάβει τὸ φρούριο τοῦ Ἴτς — Καλέ. Τὰ δυὸ στρατόπεδα βρίσκονταν πάντα σὲ ἀκήρυκτο πόλε-μο μεταξύ τους. Καὶ τὰ παιδιά, πα-ρασταίνοντας τοὺς μεγάλους, ἔκαναν κι' αὐτὰ τὸ ἴδιον.

Κάθε μέρα 150 παιδιά κατέβαιναν ἀπὸ τὸ Παλαμίδι στὴν πόλη καί... ρή-μαζαν τὴν ἀγορὰ, προκαλώντας μεγά-λες καταστροφὲς στὰ μαγαζιά. Βλέ-ποντας αὐτὸ τὰ παιδιά ἀπὸ τὸ Ἴτς — Καλέ, ἄρχισαν κι' αὐτὰ νὰ κάνουν τὸ ἴδιο στοὺς ἀντίθετους. Ὄσπου ἡ κατάσταση αὐτὴ δημιούργησε σωστὴ πολεμικὴ ἀτμόσφαιρα καὶ τὰ παιδιά συναθροίζονταν κάθε μέρα στὴν πόλη, χωρίζονταν σὲ δυὸ στρατόπεδα κι' ἄρ-χιζαν ἀνάμεσά τους τὸν πόλεμο μὲ τὶς... πέτρες. Αὐτὸς ὁ καθημερινὸς πετροπόλεμος, ἐξελίχθηκε σιγὰ - σιγὰ σὲ... ἀληθινὴ μάχη ἐκ παρατάξεως!

Καὶ μιὰ Κυριακὴ ἄσφαινα, φανερώ-θηκαν δυὸ στρατόπεδα σχηματισμένα. Τὸ ἓνα εἶχε παραταχθῇ πρὸς τὸ μέ-ρος τῆς πόλεως πού τὸλεγαν Λεύκες καὶ τὸ ἄλλο, μπρ-στὰ τὰ ταμπού-ρια τ' Ἀναπλίου. Τὰ στρατόπεδα τῶν παιδιῶν εἶχαν καὶ τὶς... σημαίες τους!

Τὰ παιδιά τὸς Ἴτς — Καλέ εἶχαν ὀρίσει καὶ ἓναν ἀρχηγὸ πού τὸν εἶ-χαν βαπτίσει «Μισαούλη». Ὁ «Μισαού-λης» εἶχε καταστρώσει σωστὸ στρα-τηγικὸ σχέδιο. Εἶχε χαρίσει τὸ «σῶμα» του σὲ δύο: Τὸ ἓνα μὲ σκοπὸ νὰ κά-νῃ... διὰ θαλάσσης ἀπόβαση στὶς Λεῖ- (Συνέχεια στὴ σελίδα 24)

Σ' αὐτὴ τὴ σελίδα καλὰ μου παι-διά, θὰ σὰς μιλάμε κάθε φορὰ γιὰ ἓ-ναν ἀρχαῖο Θεό, ἓναν ἥρωα ἢ ἓνα δο-ξασμένο ἄνθρωπο τοῦ τόπου μας.

Ἕνας ἀπ' αὐτοὺς εἶναι γνῶριμος σ' ὅλους μας. Πόσο θαυμάζουμε τὰ κα-τορθώματά του! Πόση ἀγωνία νιώθα-με ὥσπου νὰ φθάσωμε στὸ τέλος καὶ νὰ ἰδοῦμε πὼς γλύτωσε ἀπὸ τὸν Κά-προ τοῦ Ἐρύμανθου ἢ ἀπὸ τῆς Λερ-ναίας Ὑδρας! Καὶ τί νὰ πρωτοθαυμά-σῃ κανεὶς ἀπὸ τὸν Ἡρακλῆ; Μποροῦ-με νὰ παραγνωρίσωμε τὴν ἐξυπνάδα του; Τὴν καλωσύνη του; Βασιλόπου-λο, πού ἄφησε τὰ παλάτια τοῦ πατέ-ρα του καὶ τὴ βασιλικὴ κορῶνα γιὰ νὰ τρέξῃ ὅπου ὑπῆρχε κακία ἢ δυστυ-χία.

Εἶχαν λοιπὸν ἄδικο οἱ δυστυχισμέ-νοι αὐτοὶ ἄνθρωποι νὰ τὸν ἀναγνωρί-σουν γιὰ δεῦτερο Θεό, ὅπου περνοῦ-σε; Μὰ μήπως οἱ Θεοὶ δὲν ἤξεραν τὶς καλωσύνες πού θὰ ἔκανε ὁ Ἡρακλῆς στοὺς ἀνθρώπους;

Ὁ Δίας πῖο πολὺ ἀπ' ὅλους τὸ ἤξε-ρε. Γι' αὐτὸ στὸ μικρὸ αὐτὸ σωματά-κι ἀπὸ μικρὸ ἀκόμη τοῦ χάρισαν τρία μεγάλα χαρίσματα, πού δύσκολα καὶ τὰ τοια μαζί τὰ βρίσκεις στὸν ἴδιον ἄνθρωπο.

Ἐξυπνάδα, Καλωσύνη, Παληκα-ριά!

Ἡ παληκαριά του ξαφνιάζει τοὺς γονεῖς του, τὸν Ἀμφιτρώνα καὶ τὴν Ἀλκμήνη, Βασιλιάδες τῆς Θήβας.

Ἡ Θεὰ Ἥρα ὅμως τὸν ζηλεύει καὶ τὸν φθονεῖ. Κι' ἓνα ὥραίο καὶ ἔσπτο μεσημέρι, πού τὸ μικρὸ κοιμόταν ἡ-συχο καὶ ξένοιαστο στὴν κούνια του, ἡ Ἥρα παίρνει τὴ σκληρὴ ἀπόφαση νὰ τὸ ξεκάνῃ. Βρίσκει δυὸ φίδια ἀπὸ τὰ πῖο φαρμακερὰ φίδια πού ὑπῆρχαν ἐκείνη τὴν ἐποχὴ καὶ τὰ στέλνει νὰ πνίξουν τὸ μικρὸ.

Ἀπασχολημένη ἡ Βασίλισσα καὶ οἱ δούλες στὶς δουλειές τοῦ σπιτιοῦ, δὲν πρόλαβαν οὔτε νὰ ἴδουν τί ἔγινε.

Κοιμισμένο τὸ μωρὸ νιώθει δυὸ μα-λακὰ σχοινιά νὰ προσπαθοῦν νὰ τυλι-χτοῦν στὸ λαιμὸ του.

Εὐπνᾷ!

Ἀνοίγει διάπλατα τὰ μικρά του ματάκια! Καὶ ἐνῶ τὰ σιχαμερὰ ζῶα πλησιάζουν τὰ κεφάλια τους μὲ τὰ σουβλερὰ δόντια ἑτοιμα νὰ τὰ καρφώ-σουν στὸ μαλακὸ σωματάκι τοῦ παιδι-οῦ, αὐτὸ μὲ τὰ δυὸ του χεράκια τ' ἄρ-

πάζει καὶ τὰ σφίγγει ὅσο μπορεί. Τρί-ζουν τὰ δοντάκια τοῦ μικροῦ καὶ σφίγ-γουν, σφίγγουν οἱ γροθιές του.

Καὶ νά! Σὲ λίγο τὰ φαρμακερὰ φίδια πέφτουν πνιγμένα σὰν τρυφερὰ βλαστάρια πού τὰ κόβουν ἀπὸ τὸ δέν-τρο.

Τὸ κατώρθωμα τοῦ μικροῦ ξεπερνᾷ δουνὰ καὶ λαγκάδια καὶ φτάνει στὶς πῖο μακρινὲς πολιτείες καὶ χωριά. Οἱ μεγαλύτεροι δασκάλοι τῆς ἐποχῆς τὸ ἔχουν καύχημά τους νὰ τὸν διδάξουν, ἄλλος τὸ πάλαιμα, ἄλλος τὸ λιθάρι, ἄλλος τὸ κοντάρι.

Κι' ἔτσι ὁ Ἡρακλῆς μεγαλώνει γε-μάτος σοφὲς γνώσεις καὶ παληκαριά.

Ποῦ νὰ πάῃ; Πὼς νὰ χρησιμοποιοῦ-σῃ τόσα πού ξέρει; Τί νὰ κάνῃ τὴ δύ-ναμή του;

Μὲ τὸ μυαλὸ κουρασμένο σηκώνει τὰ μάτια του. Δυὸ γυναῖκες τρέχουν πρὸς τὸ μέρος του. Δὲν ξέρει ἂν εἶναι ξύπνιος ἢ ὄνειρεύεται. Ἡ μιὰ γυναῖκα εἶναι μεγαλόσωμη, φανταχτερὰ ντυμέ-νη καὶ μὲ τὰ μούτρα θαμμένα. Τὸν πλησιάζει καὶ μὲ μεγάλη ἀναιδία τοῦ λέει:

— Ἡρακλῆ! Γιατί εἶσαι τόσο συλ-λογισμένος; Ποῖός ἄλλος ἄνθρωπος ἔ-χει τὶς δικές σου χάρες; Τὴ σοφὴ σου γνώση μεταχειρίσου τὴ γιὰ νὰ ἐξεπατᾷς τοὺς ἄλλους. Τὴν καλωσύνη σου κάμε τὴν ψευτική.

Σὲ λίγο πλησιάζει καὶ ἡ δεῦτερη γυναῖκα. Λεπτοκαμωμένη, ντροπαλὴ καὶ σέμνη, στέκεται μπροστὰ στὸ βα-σιλόπουλο καὶ τοῦ λέει:

— Ἡρακλῆ πρόσεξε! Ἄν ἀκολου-θήσῃς τὸ δρόμο πού σοῦ δείχνει ἡ συντροφισσά μου θὰ μετανιώσῃς! Ὁ δρόμος πού σοῦ δείχνει εἶναι σκοτει-νός. Ἡ ἀδικία πού θὰ κάνῃς στοὺς ἄν-θρώπους, ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ σὲ κα-ταστρέψῃ! Ἀκουσε Ἡρακλῆ τὶς συμ-βουλές μου καὶ δὲ θὰ μετανιώσῃς. Ὅ-που βλέπεις δυστυχία σήκωσέ τὴν μὲ τὰ στιβαρὰ σου χερία καὶ ξαλάφρωσε τοὺς ἀνθρώπους. Ὅπου βλέπεις δά-κρυα καὶ πόνον σκούπισέ τα μὲ τὸ βα-σιλικό σου φόρεμα. Χρησιμοποίησε τὴν καλωσύνη σου γιὰ νὰ διώξῃς τὰ σκοτάδια ἀπὸ τὴν ψυχὴ τῶν ἀνθρώ-πων. Καὶ ἡ πληρωμὴ σου Ἡρακλῆ, θὰ εἶναι τούτη. Γιὰ πολλοὺς αἰῶνες θὰ εἶσαι τὸ φωτεινὸ παράδειγμα σὲ ὅλες τὶς γενιές!

Ο ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ

ΕΙΡΗΝΗ ΔΙΚΤΗ

Τήν ώρα που ήταν να φύγει ο πατέρας μας για τη στρουγγα του μπάμπια Μελέτη, η μητέρα μας το ξαναθύμισε για τελευταία φορά: — Νά μη γυρίσης με άδεια χέρια. Νά μου φέρης το κορίτσι που σου είπα...

Είχε απομείνει τελευταία δίνως θοηθό η μητέρα μας κι' όσο κι' αν έψαχνε να βρή ένα κορίτσι στην πόλη δεν τ'απόφερε. Στήριζε πιά τις ελπίδες της στο μπάμπια Μελέτη, το γέρο τσέλιγκα, που ήταν πελάτης του πατέρα μας. "Ενας γείτονας του του είχε καταπατήσει τελευταία το χτήμα του κι' ο μπάμπια Μελέτης είχε ανοίξει δικαστήριο μαζί του. "Ετσι, θρισκότανε πολύ υποχρεωμένος στον πατέρα μας, που θά τον υπερασπιζε στα «προσωρινά μέτρα» — στο δικαστήριο που θά γινόταν επί τόπου στο χτήμα του.

Νά μη γυρίση χωρίς κορίτσι..... — του τ'είχε θάνει όρο η μητέρα μας. Μά κι' έμεις τ'α παιδιά δεν τον είχαμε αφήσει ανενόχλητο. Είχαμε κι' έμεις το «αίτημά» μας. Του τ'είχαμε πη έκατο φορές πριν να φύγει, του τ'εανάπαμε την ώρα που ξεκινούσε.

— Νά μας φέρης ένα κατσικάκι από τη στάνη του μπάμπια Μελέτη....

Τό τί μας είχε πιάσει από καιρό μ' αυτό το κατσικάκι, δε λέγεται. Την τελευταία φορά που είχαμε βρεθεί στη στρουγγα του μπάμπια Μελέτη, ο καλός εκείνος τσέλιγκας μας είχε περιποιηθεί με τό παραπάνω. Καί γιαούρτια καί χλωροτύρια καί μυτζήθρες, απ' όλα μας είχε φιλέψει. Μά έμεις είχαμε ξετρελλαθεί με τ'α γιδοπρόβατα της στρουγγας καί του είχαμε πέσει από κοντά για να μας χαρίση ένα κατσικάκι.

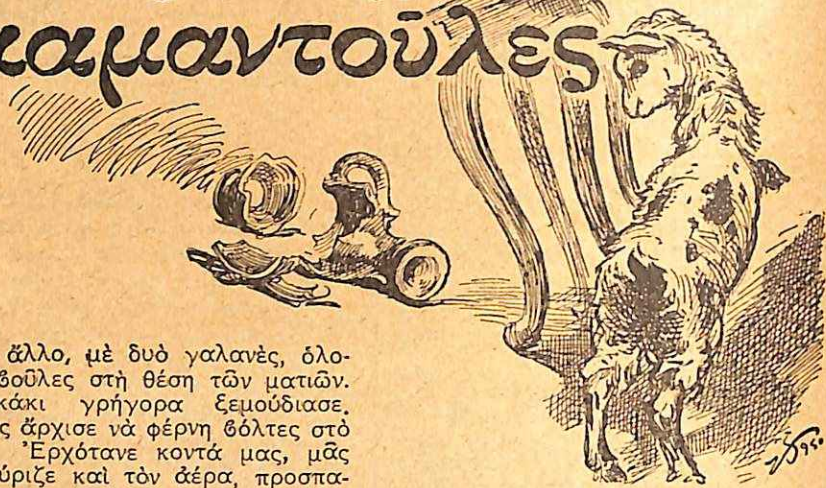
— Πέρα την άνοιξη θά σ'ας στείλω ένα κατσικόπουλο — μας είχε τότε υποσχεθεί ο καλός ο τσέλιγκας. Τουτα που έχω τώρα δεν κάνουν. Είναι σαν τραγιά. "Αμα θυγούν τ'α νιογέννητα, θά σ'ας στείλω ένα....

Μην τάξης μικρού παιδιού κουλούρα... "Ετσι καί με τό κατσικάκι. Δεν θά ήσυχάζαμε αν δεν έκτελούσε την υποσχέσή του ο μπάμπια Μελέτης...

Με άδεια τ'α χέρια είχε φύγει ο πατέρας μας, με γεμάτα καί παραγεμάτα γύρισε. Καί χλωροτύρια καί μυτζήθρες καί γιαούρτια καί τί δε μας έστελνε ο φίλος μας ο τσέλιγκας. Καί — τό σπουδαίο για τ'η μητέρα μας — της έστελνε τό κοριτσάκι που είχε ζητήσει. Κι' ακόμα — τό σπουδαιότερο για μας — δεν είχε ξεχάσει την υποσχεση που είχε κάνει κάποτε σε δυο παιδιά. Είχε δώσει στον πατέρα μας να μας φέρη τό κατσικάκι που μας είχε τάξει....

Μουδιασμένο τό ζωντανό, καθώς τό έβγαλε από ένα κιβώτιο όπου τό είχε φυλακίσει για να μας τό φέρη από τό μαντρί του κύρ Μελέτη — μουδιασμένο καί τό κοριτσάκι, που είχε στριτζωθή σε μιά γωνιά καί μήτε σάλευε, μήτε μιλούσε, "Ασπρο τό πρωτό με μαύρες βούλες έδω κι' εκεί καί κατάμαυρα τ'α μπροστινά του ποδαράκια — κατά-

οί δυό... Διαμαντούλες

Ξανθο τό άλλο, με δυο γαλανές, ολόγαλανες βούλες στη θέση των ματιών. Τό κατσικάκι γρήγορα ξεμουδιάσε, κι' άμέσως άρχισε να φέρνη βόλτες στο δωμάτιο. "Ερχότανε κοντά μας, μας μύριζε, μύριζε καί τον άέρα, προσπαθούσε να συνταιριασθή με τό καινούριο περιβάλλον, όπου είχε ξαφνικά βρεθεί. Τό ανθρώπινο πλάσματάκι από την άλλη μεριά — ένα κοριτσάκι τό πολύ-πολύ 10 - 11 χρόνων — έξακολουθούσε να στέκει μουδιασμένο στη γωνιά του τοίχου, όπου είχε ριζώσει απ' την αρχή. «Μύριζε» κι' αυτό με τον τρόπο του — μας κοίταζε όλους άνήσυχα με τ'α γαλανά ματάκια του, σ'α χαμένο, σαν παρανταλισμένο. Τό κατσικάκι, άφου νυρόφερε την κάμαρα, άρχισε να βελάζει παραπονιάρικα. "Η μητέρα μας είχε πλησιάζει τό κοριτσάκι καί τό ρωτούσε:

— Πώς σε λένε, παιδί μου;

Κι' εκείνο τότε, αντί γι' απάντηση, άρχισε να.... βελάζει με τον δικό του τρόπο. Νά κλαίη δηλαδή. Που ήταν μιά λύπηση να τό άκους καί να τό βλέπεις....

— Τί θ' απογίνω μ' αυτά τ' αγρίμια που μου έφερες κι' εγώ δεν ξέρω.....

Παραπονιόταν η μητέρα στον πατέρα μας. "Αγρίμι σωστό ή Διαμαντούλα — τό κοριτσάκι που μας είχε στείλει ο γέρο τσέλιγκας. Μήτε σε δουλειά έστρωνε, μήτε από λόγια έπαιρνε. Την πρώτη μέρα που τό έβαλε ή μητέρα μας στο μπάνιο για να τό λούση καί να τό πλύνη, έγινε τό πολύ κακό. Στριγγίλιζε καί ρέκαζε, βέλαξε σαν άρνι από τό κλάμα. "Οσο για την πραγματική, την κατσικούλα, αυτό ήτανε που ήτανε. Χαλούσε όλη την ώρα τον κόπο απ' τ'α βελάσματα — που έμοιαζαν σαν κλάμα ανθρώπου καί μοναχά σαν θρισκότανε κοντά του ή Διαμαντούλα σύχαζε καί μέρωνε.

— Δηλαδή, σ'α να λέμε, φέραμε τ'η μιά Διαμαντούλα για να φυλάη την άλλη Διαμαντούλα....

"Ελεγε συχνά-πυκνά ή μητέρα μας. Γιατί αυτό γινόταν πάνω-κάτω. "Η μόνη «δουλειά» που έκανε ή Διαμαντούλα — τό κοριτσάκι — ήταν να βρίσκεται όλη την ώρα μαζί με την... άλλη Διαμαντούλα — τό κατσικάκι. Τ'ονομα «Διαμαντούλα» είχε κολλήσει σιγά-σιγά καί στις δυο τους. Καί στον άνθρωπο καί στο κατσίκι. Τό σπίτι μας

είχε πλουτιστή στα καλά καθούμενα με δυό... αγριοκάτσικα. Κοντά τους είχαμε αγριέψει κι' έμεις. Τ'α είχαμε κάνει καί τ'α δυο παιχνίδια μας. "Αμα δεν τραβούσαμε την κοτσίδα της μιάς Διαμαντούλας, τραβούσαμε την ουρά της άλλης. Κι' έβασζε τ'α κλάματα τό ένα, βέλαζε τό άλλο. Κι' έμεις πιά άλαλάζαμε.... Ποιόν να πρωτοκυνηγήση καί να πρωτοδείρη ή μάνα μας;

— Ξέρεις τί; — λέει μιά μέρα, ή καμμένη, του πατέρα μας. "Εδω δεν είναι σπίτι, κατήντησε στάνη. Νά φύγουμε μεις καί να φέρουμε τον κύρ Μελέτη να τ'α κουμαντάρη. "Εκείνος ξέρει από αγρίμια....

Δυό μήνες κράτησε αυτή ή δουλειά! "Αλλοίμονο αν κρατούσε περισσότερο! Σ' αυτό τό μεταξύ, ή μιά Διαμαντούλα έσπαζε πιάτα καί ποτήρια στην κουζίνα κι' ή άλλη «Διαμαντούλα» — ή τετράποδη — άλώνιζε τον κήπο μας. Τον είχε κάνει άπάνω-κάτω... λειβάδι. Πάνε οί τριανταφυλλίες, πάνε οί πανσέδες καί οί βιόλες, πάνε οί πρασιές του θμορφου περιβολιού μας... "Η Διαμαντούλα με τ'α τέσσερα πόδια είχε αναλάβει άποκλειστικά τ'η φροντίδα του καί την περιποίησή του. Τ'η δέναμε από κάπου — άρχινούσε τό βέλασμα. Τ'η λύναμε — καί τό Περιβόλι γινότανε γ'ης Μαδιάμ... Γιατί δε μπορούσαμε, βέβαια, να την αφήσουμε λυτή μέσα στο... σαλόνι. Συχνά τ'η δίνουμε τ'ης άλλης Διαμαντούλας να πάη να τ'η θοσκήση λίγο πιό μακριά από τό σπίτι μας, σ' ένα πλάτωμα, όπου είχε καί χορταράκι. "Εκεί τό πιό πολύ είχε άπλα. Κι' αυτές οί άφρες — που θύμιζαν μιά ιδέα μαντρί καί λειβάδι — θάπρεπε να ήταν οί πιό εύλογημένες γι' αυτές τ'α δυό άγαθά πλάσματάκια του Θεού — τον άνθρωπο καί τό κατσίκι.

— "Εχω τ'ες Διαμαντούλες καί θοσκάνε...

"Ελεγε τότε ή μάνα μας. Τόριχνε στο άστείο για να μην στενοχωριέται.

— Ξέρεις τί; — λέει μιά μέρα ο πατέρας μας στη μάνα μας. Τό κατσικάκι τό σφάζουμε καί γλυτώνουμε, μά

τ' άλλο κατσίκι, με τ'α δυό πόδια, τί να τό κάνουμε; Δε μπορούμε, βέβαια, να τό σφάζουμε κι' αυτό...

"Ωστόσο τ'α πράγματα τραβούσαν δολένα καί στο χειρότερο. Ζύγωνε ή γιορτή του πατέρα μας. "Ετοιμάζε ή μητέρα μας τό σπίτι. Τ'η... βοηθούσε κι' ή Διαμαντούλα, μά να τ'ης έλειπε καλύτερα ή βοήθειά της. Πιό πολύ ή ζημιά της από τό καλό της. Καί σ' ό,τι δεν πρόφτανε ή μιά Διαμαντούλα, βοηθούσε ή άλλη. Δεν ξέρω πώς έτυχε κάποια ώρα λυτή ή κατσικούλα, δεν ξέρω πώς βρέθηκε στο σαλόνι, εκείνο που ξέρω είναι ό,τι, καθώς χύθηκε ξαφνικά σαν... ταύρος μέσα στο δωμάτιο, δίνει μιά σ' ένα τραπεζάκι καί πάρτο κάτω ένα άκριβό, πανάκριβο θάζο από πορσελάνη. Τ'ης ανέθηκε τό αίμα στο κεφάλι της μητέρας μας. Τ'η κυνήγησε να την πιάση — ποιος τό όφελος, θά π'ης, ή ζημιά είχε πιά γίνει — μά κείνο τό αγριοκάτσικο έγινε καπνός καί χάθηκε.

— "Αν δεν τό σφάζω να μη με λένε... Φώναζε άπάνω στην παραφορά της ή μάνα μας. Τ' άκουσε κι' ή άλλη Διαμαντούλα καί κέρωσε — λίγο έλειψε να τ'ης πέση από τ'η σαστιμάρα της ένα άλλο θάζο που κρατούσε κείνη την ώρα στα χέρια της.

— Νά στείλεις άνθρωπο να τό σφάξη... Δεν ύποφέρεται πιά... Είπε τό μεσημέρι στον πατέρα μας τ'η ώρα που τρώγαμε ή μάνα μας. (Βαστούσε ακόμα ο θυμός της. Με λόγια βέβαια...) Τ'η ώρα που τό έλεγε, έτυχε να βαστάη στο χέρι της ένα μαχαίρι κι' έκοβε τό κρέας μέσα στο πιάτο της. "Ομως, δεν ξέρω πώς, εκείνο τό μικρό μαχαίρι μεγάλωσε ξαφνικά μπροστά στα μάτια μου, έγινε μαχαίρι χασάπη κι' ή μερίδα τό κρέας μέσα στο πιάτο λαίμως κατσοικιό — τ'ης «Διαμαντούλας» μας — που πήγαινε να χωθή με δύναμη στην

τρυφερή του σάρκα. "Ανατρίχασα που τό είδα. Κι' ή Διαμαντούλα — τό κορίτσι — που έμπαινε την ίδια ώρα κρατώντας ένα ποτήρι με νερό στο χέρι, άκουσε τ'η μάνα μας, είδε καί τό μαχαίρι της καί τό ποτήρι που κρατούσε τ'ης έφυγε απ' τ'α χέρια κι' έγινε κομάτια. Τότε ή μητέρα μας άναψε καί κόρωσε.

— "Αχ — φώναξε — μεριά έσύ, μεριά κι' ή κατσικά σου, δε μ' αφήστε ποτήρι για ποτήρι, θάζο για θάζο γερά έδω μέσα...

Καί τό μαχαίρι άπόμεινε μετέωρο, τρομερό, άπειλητικό στο δεξί της χέρι...

Δεν την άναζητήσαμε όλο εκείνο τό άπόγιομα τ'η Διαμαντούλα. Ούτε καί τ'η συνονόματή της, την κατσικούλα. "Αργά π'οαμε είδηση ό,τι λείπανε κι' οί δυο τους απ' τό σπίτι.

— Θά θοσκήνε κι' οί δυό οί... Διαμαντούλες, μην άνησυχήτε...

Είπε πεί γελώντας ή μητέρα μας, που τ'ης είχαν πέσει τ'α νεύρα καί δεν είχε πιά... δάθεση να... σφάξη τ'η κατσικούλα μας.

Πέρασε κάμποση ώρα ακόμα. "Επείσε ο ήλιος — πουθενά να φανούν οί δυό «Διαμαντούλες». Πεταχτήκαμε για να τ'ες «μαζέψουμε» από τό «θοσκοτόπι» όπου έέραμε ό,τι πήγαιναν. Δεν ήταν εκεί. "Ανησυχήσαμε πιά. Είδοποιήθηκε κι' ο πατέρας. Στείλαμε ανθρώπους να τ'ες ψάξουν. "Η μητέρα μας μπεινοόγαινε στα δωμάτια ταρταμένη κι' άνήσυχη. "Αονότερα, προς τό βράδυ, π'οαμε μ'αν ευνάοιστη είδηση. Είχανε δει τ'η Διαμαντούλα με την κατσικούλα της έξω από την πόλη. Στο δρόμο που τραβούσε για τό χωριό της. "Ανασάναμε.

"Ηταν νύχτα όταν μας τις φέραν πίσω καί τις δυό. Τ'ες είχανε θοεί σταμπημένες στα μισά του δρόμου. "Αποκαμωμένη ή Διαμαντούλα είχε νύρει στη ρίζα ενός δέντρου. "Εκλαιγε με άναφυλητό — από τον κόπο κι' από τον πόνο. Για φανταστήτε, να βρεθή μικρό παιδί, όπουάναγο μέσα στην έρημιά καί τ'η νύχτα! Στα πόδια της ή άλλη Διαμαντούλα — ή τετράποδη — έκλαινε κι' εκείνη με τον δικό της τρόπο, βέβαια... Βέλαξε άπελπισμένα...

Δεν τ'η δείραμε τ'η Διαμαντούλα μας. "Ισα-ίσα που ή μάνα μας τ'η πήρε στην άγκαλιά της καί τ'η χάιδεψε καί τ'η φίλησε, τ'η μέρεψε όσο νά ναι. Καί τ'η άλλη μέρα τ'ες στείλαμε καί τις δυό με άνθρωπο πίσω στο χωριό τους, στο μπάμπια Μελέτη. Γεμίσαμε με κορδέλες, χάντρες καί ένα σωρό φιλιό τ'η μιά Διαμαντούλα. Πέρασαμε καί στο λαϊκό τ'ης άλλης «Διαμαντούλας» μιά κόκκινη κορδέλα.

Γέλασε για πρώτη φορά ή Διαμαντούλα μας σαν έφυγε. «Γέλασε» κι' ή άλλη «Διαμαντούλα» τ'η ώρα που έτοεχε ξοπίσω της, γιατί ή «κυρά» της δεν είχε δεχτεί να τ'η τ'η κλείσουμε σε κιβώτιο — βέλαξε δηλαδή, γαρούμενα καί χοροπηδούσε γύρω από τ'η φιλενάδα της...

ΑΛΚΗΣ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ

— 9 —

Στό άρχοντόσπιτο του μεγάλου κτηματία φτάνει ο μικρός γιός του περιβολάρη μ' ένα καλάθι γεμάτο διαλεχτά φρούτα.

Μπαίνοντας, πέφτει άπάνω στη μικρή μαϊμούδιτσα του σπιτιού. Μόλις βλέπει τό καλάθι με τ'α φρούτα ή μαϊμούδιτσα, ρίχνεται καί του... αδειάζει τό μισό.

Σ'αν είδε μισαδειανό τό καλάθι ο κύριος του σπιτιού, τ'άβαλε με τό παιδί.

— Δε ντρέπεσαι, παλιόπαιδο, του φωνάζει, να μου φ'ας όλα τ'α φρούτα....

"Ατάραχος τότε ο μικρός του άπαντά:

— Δε φταίω εγώ, άφεντικό. Με βρήκε στην πόρτα ο ευγενικός γιός σας καί μου έφαγε τ'α περισσότερα. Πώς μπορούσα να τον έμποδίσω;

"Ο Γιαννάκης τρέχει τρομαγμένος στο δάσκαλο:

— Κύριε, του λέει, χθες τό βράδυ είδα ένα μεγάλο φάντασμα κοντά στην έκκλησία, τ'ην ώρα που έβγαίνει τό φεγγάρι.

— Καί με τί έμοιαζε αυτό τό φάντασμα, Γιαννάκη;

— Με τ'η σικιά ενός μεγάλου γαϊδάρου, κύριε.

— Πήγαινε στο καλό, παιδί μου, καί μη φοβάται. "Ηταν ή σκιά σου.

Του άποκρίνεται ο δάσκαλος.

"Ο πατέρας, γεμάτος θυμό, μαλλώνει τό μικρό του γιο που ξυπνά άργά.

— Δε ντρέπεσαι να εισαι τόσο τεμπέλης; Δε βλέπεις τό μεγάλο σου άδερφό πόσο προκομένος είναι; Νά, κοίταξε έδω. Για να ξυπνήση τόσο πρωί βρήκε αυτό τό πορτοφόλι γεμάτο λεπτά.

Καί ο μικρός άπαντά ήσυχα - ήσυχα κάτω από τό πάπλωμα.

— "Εγώ, πατέρα, συλλογίζομαι εκείνον τον δυστυχισμένο που τ'α έχασε. Γιατί αν δεν ήταν τόσο προκομένος καί να ξυπνά τόσο πρωί, δε θάβρισκε ο άδερφός μου τό πορτοφόλι του....

Μιά μητέρα, για να μην πληρώση εισιτήριο στο τραμ για τ'α δυό της κοριτσάκια, προσπαθεί να πείση τον εισπράκτορα ό,τι είναι μόλις τέσσερων χρόνων τό καθένα. Μά ο εισπράκτορας δε φαίνεται να τ'ην... πολυπιστεύει:

— Τό ένα φαίνεται μεγαλύτερο, κυρία μου, τ'ης λέει.

— "Οχι, όχι... Είναι δίδυμα.

"Επιμένει ή κυρία.

Καί ο εισπράκτορας, που είχε όρεξη για κουβέντα.

— Πολύ χαριτωμένα καί τ'α δυό, τ'ης ξαναλέει. Νά σ'ας ζήσουν. Που γεννήθηκαν;

Καί ή μητέρα, καμαρώνοντας για τ'α παινέματα που άκούει:

— Τό ένα στην "Αθήνα καί τό άλλο στο Βόλο....

Του άπαντάει.

Ωρες τώρα δλο και κά-
τι προσπαθεί να κάμη ο
Μανόλης. Έχει σκύψει πά-
νω στο θρανίο του και τό-
σο έχει αποροφηθί από τη
δουλειά του, πού λές και
είναι μόνος του. Ούτε βλέ-
πει γύρω του, ούτε ακούει.
Ένας μαθητής λέει μά-
θημα. Κάθεται αυτός, ση-
κώνεται άλλος, μ' αυτός το
σκοπό του. Και στο κάτω,
κάτω τί τόν νοιάζει αυτόν,
πώς μεγάλωναν, σ'α παλιά
χρόνια, οι Σπαρτιάτες τα
παιδιά τους και πώς οι Ά-
θηναίοι; Γιατί κάτι τέτοιο
έχει πάρει το ατύι του Μα-
νόλη πώς διδάσκει ο δά-
σκαλος.

Θά απορήσετε τώρα παι-
διά μου, και με το δικιο
σας, ποιά σπουδαία δου-
λειά είχε αποσπολήσει τό-
σο το Μανόλη;

Άπλυστάτα! Κρατούσε
ένα μυτερό και κοφτερό μα-
χαίράκι και προσπαθούσε
να χαραξή το δνομά του
πάνω στο θρανίο. Δίπλα
του ήταν χαραγμένα και
πολλά άλλα δνόματα παι-
διών που είχαν καθίσει πρίν
απ' αυτόν στο ίδιο θρανίο.
Είχε χαραξει το κεφαλαίο
Μ, προχώρησε στο Α και
δλο και δούλευε ο μικρός
μάστορης.

Μα μιά πράξη που δέν
είναι καλή και φρόνιμη,
σάν αυτή λόγου χάρη που
έκανε ο Μανόλης, θαρβή
ή ώρα που θά τιμωρηθί.
Και θά μου πητε τώρα:

— "Ε! και είναι δά, τό-
σο μεγάλο κακό να χαρά-
ξη ένα παιδί το δνομά του
πάνω στο θρανίο;

— Είναι και παραείναι
μάλιστα! Γιατί το θρανίο
του Μανόλη κατανόησε να
μην έχη άδειανό τόπο από
χαραγμένα δνόματα. "Αλ-
λα θαθεί, άλλα ελαφρά,

και καθώς έβαζε το τετρά-
διο πάνω να γράψη, άλλο
άκουμπούσε το μολύβι και
άλλο πήγαινε. Καταλα-
θαίνετε τώρα τί γράμμα-
τα μπορούσε να γράψη.

Μα τί λέγαμε; "Α! ναί!
Πώς τιμωρήθηκε η πράξη
του Μανόλη.

Ήρθε η ώρα, πού λέτε,
να ρωτήση ο δάσκαλος και
το Μανόλη με τη σειρά του,
να του πη. "Από τί σόι ύλι-
κά γίνονταν ο μέλας ζωμός
των Σπαρτιατών;

Σάν πιστολιά άκουσε ο
Μανόλης το δνομά του.
Μιά κιτρίνιζε, μιά κόμπια-
ζε και μιά κοίταζε το κε-
φαλαίο Μ, αν ήταν καλο-

"Αν μιλούσε το θρανίο...

σκαλισμένο πάνω στο θρα-
νίο.

— "Επί τέλους, Μανόλη,
θ' άνοιξης το στόμα σου;
Ο Μανόλης όμως θουδός
σάν ψάρι. Και να πούμε
και το δικιο του, τί να πη;
"Αν είχε το νού του στο δά-
σκαλο, θά κακόγραφε τ'
δνομά του.

— Το μεσημέρι, Μανόλη,
θά μείνης νηστεία, για να
μάθης άλλη φορά νάχης το
νού σου στο μάθημα.....

Σάν μελίσσι έχυνονται
τά παιδιά έξω από το σχο-
λείο το μεσημέρι.

Ο Μανόλης άπομένει μο-
ναχός, μέσα στην τάξη. "Ε-
φυγε κι' δάσκαλος, άφου
τόν όρμήνεψε νάναι προσε-
χτικός και του έβαλε να
διαβάση και το μάθημα
πού δέν ήξερε.

Διάβασε κάμποση ώρα,
άποτέλειωσε και τ' δνομά
του και έπειτα άκούμπησε
το κεφαλάκι του πάνω στο
θρανίο συλλογισμένος. Και
καθώς ήταν ξελιγωμένος
άπό την πείνα, τόν πήρε σι-
γά-σιγά, ο ύπνος.

Μα εκεί πού κοιμόταν
του φάνηκε πώς άκουσε
μιά σιγανή φωνούλα κοντά
στο ατάκι του. Κάτι σάν
φωνή μικρού παιδιού, πού
του παραπονιόταν.

— Καλέ μου, Μανόλη,
γιατί μου τρυπας το κορ-
μάκι μου, με το μαχαίράκι
σου;

Τινάχτηκε μέσα στον ύ-
πνο του ο Μανόλης. Δέ θυ-
μόταν έστω και κοιμισμέ-
νος να έχη τρυπήσει ποτέ
κανένα παιδί.

"Α! δλο κι' δλο! Μπο-
ρεί να ήταν άτακτος και ά-
πρόσεχτος. Άλλά να πάρη
κιόλας και να τρυπήση με
το μαχαίράκι του το κορ-
μάκι ενός παιδιού, αυτό
δέν το παραδεχόταν ποτέ!
Αυτός πού έκλαιγε κάθε
φορά πού έσφαζαν καμιά
κότα στο σπίτι τους;

— Λάθος κάνεις, παιδά-
κι μου! Κάποιος άλλος θά
σέ τρύπησε. Έγώ το μα-
χαίράκι μου τόχω για να
πελεκάω μόνο τα ξύλα. Για
δές και τ' δνομά μου, πού
το σκάλισα εδώ κοντά πά-
νω στο θρανίο, πόσο δμορ-
φα τόχω χαραγμένο;

— Μα αυτό ίσα-ίσα σου
λέω κι' έγώ. Γιατί μου χά-
λασες το μαύρο και γυαλι-
στερό δέρμα μου; Δέ σου
άρεσε έτσι ωραίο και φρε-
σκολουστριασμένο πού εί-
ναι;

— Βλέπω να σε παραπλη-
ρε ή φλυαρία. Σιγά-σιγά

θα μου πης πώς πόνεσες
κιόλας.

— Και θέβαια πόνεσα!
Γιατί ένω είσαι τόσο έξυ-
πνο παιδί, αρχίζεις και λές
κουταμάρες. Και πρώτα-
πρώτα, γιατί να μην πονέ-
σω; Κι' έγώ κάποτε ζούσα,
όπως και συ ζης τώρα. Εί-
χα κι' έγώ μιά μανούλα,
πού με γέννησε, όπως γέν-
νησε και σένα ή δική σου.

— Μήπως σέ γέννησε το
μεγάλο - μεγάλο εκείνο
θρανίο πού είναι κοντά
στην έδρα του δασκάλου;
Έλασε το θρανίο με την
καρδιά του.

— Για άκουσε, καλέ μου
Μανόλη! Θά ήθελες να σου
πώ λίγα πράματα για τη
ζωή μου; "Ετσι θά περάση
λίγο και ή ώρα και δέν θά
καταλάβης και τόσο πολύ
την πείνα σου.

— Μα το Θεό, τί άλλο
καλύτερο θά μπορούσα να
θέλω τούτη την ώρα;

— Λοιπόν, Μανόλη μου,
έγω δέ γεννήθηκα εδώ μέ-
σα στο σχολείο. Γεννήθηκα
σ' ένα δμορφο και δροσερό
βουνάλακι της Πατρίδας
μας. "Αχ, Μανόλη μου! Μή
μου θυμίζεις εκείνα τα
χρόνια!

Κι' αναστέναξε το θρα-
νίο θαθεία.

— Και τί να πρωτοθυμη-
θώ; Την άνοιξη, πού χιλιά-
δες πουλιά και πεταλούδες
πολύχρωμες τσακώνονταν
ποιά να πρωτοκαθήση στα
κλαδιά μου; "Η τα παιδιά
πού έπαιζαν στον ίσκιό μου
τις καυτερές μέρες του κα-
λοκαιριού; Κι' έγώ τότε,

Μανόλη μου, γινόμεν παι-
δί και σάν άγκάλιαζαν το
κορμάκι μου, για να παί-
ξουν το γύρω - γύρω δλοι,
γινόμεν κι' έγώ παιδί μα-
ζί τους. "Αμέ το χειμώνα
πάλι; Σάν έπεφτε το πυ-
κνό χιόνι και φορτώνονταν
τά κλαδιά μου, έγώ ήμου
σωστή νυφούλα.

Σπάει το μυαλό του τώ-
ρα ο δόλιος ο Μανόλης,
πού δέν είναι δά και τόσο
άνήξερος, γιατί έχει πάει
σε πολλά θουνά, πότε με
το σχολείο και πότε με το
σπίτι του. Πολεμάει να θυ-
μηθί αν είδε ποτέ του θρα-
νίο σε κανένα θουνό. "Αρ-
χίζει κιόλας να παραθυμώ-
νη και είναι έτοιμος να το
θρίση. Τί κλαδιά, θουνά
και χιόνια του φέλνει τόση
ώρα;

Το θρανίο όμως γελά
κοροϊδευτικά και συνεχί-
ζει:

— Μιά μέρα του Όχτώ-

Το φεγγάρι κατέβηκε στον κήπο.

Καλησπέρισε τα λουλούδια, κι' ύστερα, πολύ διακριτικά,
γλύσθησε στο πηγάδι να πih νερό. Και θάταν φαίνεται πολύ
διψασμένο γιατί έμεινε εκεί πολλή ώρα.

Έπειτα ξαναγύρισε στον κήπο.

— Πώς τα περνάτε; ρώτησε.

— Χμ! "Οχι και τόσο καλά, μουμούρισε ή τριανταφυλ-
λιά. Σήμερα με μάδησαν κυριολεκτικά. Είχαν γιορτή στο
σπίτι κι' ήρθαν και μου κόψανε όλα τα τριαντάφυλλα. Τα
πιο ωραία μου τριαντάφυλλα... Φρίκη....

— Σάν και νάναι μόνο αυτή, πετάχτηκε το αϊγόκλημα.
Έμένα τι μου κάνανε;... Έλα όμως πούμαστε αδύνατα
πλάσματα... Τι να πούμε;....

— Με συγχωρείτε ένα λεπτό, είπε το φεγγάρι. Θά γυρίσω
άμέσως. Και τραβήχτηκε λίγο πιο πέρα να ξεσκονιστή. Για-
τί απ' τόν πολύ δρόμο είχε γεμίσει σκόνη. "Οταν ξεσκονί-
στηκε ο κήπος γέμισε χρυσάφια.

— Τι κόπος, φίλοι μου, πούναι να τρέχης άσκοπα στον
άπέρανο ούρανό, — συνέχισε όταν γύρισε κοντά τους. Έ-
σεις δέν μπορείτε να το νιώσετε αυτό... Σας ζηλεύω...
— "Ε! και γιατί να τρέχης; ρώτησε το γιασεμί. Να ά-
ποφεύγης τους περιττούς δρόμους. Ξέρεις, κάποτε άκουσα
πώς ή άκίνησία παχαίνει. Κι' είσαι τόσο αδύνατο...

— Πρέπει να τρέχω πάντα, άποκρίθηκε το φεγγάρι. Θέλω
να φτάσω τόν αδελφό μου τόν ήλιο. Ξέρω πώς εκείνος τρέ-
χει πιο πολύ από μένα. Μα κάποτε θά τόν φτάσω. Τι ωραία
πού θάναι τότε...

Και με τη σκέψη αυτή το φεγγάρι έλαμπε από χαρά.
"Η περικοκλάδα πού παρακολουθούσε σιωπηλή τη συζή-
τηση, κλάσε το φεγγάρι να της κρατήσει συντροφιά.
— Πές μου μιά ιστορία, τού είπε. Κάτι απ' αυτά πού
βλέπεις εκεί όπου γυρίζεις. Πές μου ό,τι θέλεις...

Το φεγγάρι δέν της άρνήθηκε αυτή τη χάρη.
Της διηγήθηκε την ιστορία της πεντάμορφης.

— Πολύ μακριά από δώ, είναι μιά σπηλιά, πού κάποτε
ήταν ένας ωραίος πύργος. Εκεί ζούσε ή Πεντάμορφη.

— "Α! Την ξέρω αυτή την ιστορία, πετάχτηκε ή περικο-
κλάδα... Κάποτε την άκουσα...
— Μπα, δέ μπορεί να την ξέρης, συνέχισε το φεγγάρι. Εί-
ναι τόσο μακριά από δώ ή σπηλιά αυτή... Μα τί λέγαμε;
"Α! Ναί... Εκεί ζούσε, λοιπόν, ή Πεντάμορφη, ή κόρη τού
Βασιλιά τού κάμπου. "Ο πατέρας της, ένας καλόκαρδος άρ-
χοντας, τη λάτρευε.

Κάποτε, μιά κακιά μάγισσα, πού ζήλευε την Πεντάμορφη
για τήν όμορφιά της, την άρπαξε και χάθηκε για πάντα...
Από τότε ο ωραίος πύργος μεταμφώθηκε σε κατάξερη
σπηλιά όπου φυτρώνουν μόνο άγριοι ζωχοι και μολόχες.

Κι' ο καμένος ο Βασιλιάς, απ' τη μεγάλη του λύπη γί-
νθηκε ένας βράχος δίπλα στη σπηλιά. "Απ' τα μάτια του
τρέχουν διαρκώς δάκρυα για τη χαμένη του κόρη.

Και τώρα, όταν περνά απ' τη σπηλιά της Πεντάμορφης,

θρη, θυμouμαι πού λές, Μα-
νολάκι μου, σηκώθηκε έ-
νας άέρας τόσο δυνατός,
πού νόμιζες πώς θά ξεριζώ-
ση και τα ίδια τα θουνά.
"Ολες οι πλαγιές αντίλα-
λούσαν από τη βοή. Τα
φύλλα των δέντρων ξεκολ-
λούσαν όλα μαζί και πε-
τιόντουσαν πολλά μέτρα
μακριά.

— Έγώ τότε ήμου ένα
τόσο δά πραγματάκι σάν έ-
να μυγαλάκι ή φουντου-
κάκι, κολλημένο μαζί με
πολλά αδερφάκια μου, κρε-
μασμένα πάνω σ' ένα ψηλό
κλωνάρι της μάνας μας.
Τρέμασε δσο άκούγαμε
τόν άέρα να βουίζη γύρω
μας και δσο κείνος φουσού-
σε μανιασμένος, τόσο έμεις

σιγγιγόμαστε πάνω στη μά-
να μας. Μα άξαφνα το κα-
κό έγινε. Το καλαθάκι πού
είμαστε μέσα και πού ά-
κουσα τα παιδιά να το λέ-
νε κ ο υ κ ο υ ν ά ρ ι η
ξεκόλλησε και πετάχτηκε
πολύ μακριά. Χτύπησε χά-
μα με τέτοια δύναμη, πού
δλο τα αδερφάκια ξεκολ-
λήσαμε το ένα από το άλ-
λο και σκορπίσαμε σε πολ-
λές μεριές. Και πού δέ μας
πέταξε ο άέρας; "Άλλα
στα νησιά, στην Κρήτη, στη
Χίο, τη Μυτιλήνη. Τα ξα-
δερφάκια μου, τα παιδιά
του Μαύρου Πεύκου, πετά-
χτηκαν στα πιο ψηλά θου-
νά. Στην Πίνδο, στο Μέτσο-
βο και στα Γρεβενά. "Ε-
χεις άκούσει, Μανόλη μου,

ακούω τόν παραπονεμένο τραγούδι της βάγιας της, πού πε-
τρωμένη κι' αυτή περιμένει να γυρίση ή Πεντάμορφη...

— Τι κρίμα... αναστέναξε ή περικοκλάδα. Πόσο το λυ-
πάμε το καημένο το κορίτσι...

— Τρί... τρί... τρί... φώναξε ο γρύλος. Τι φλυαρία
είναι αυτή, άπόψε, κυρά περικοκλάδα; Δέ μας αφήνετε να
χαρούμε στην ήσυχία μας αυτό το ωραίο δράδυ...

— Κάνε τη δουλειά σου αυτό, κουτομόγια, τού άπκρι-
θηκε θυμωμένη ή περικοκλάδα. Έσύ μόνο το ήλιθιο τρί...
τρί... σου ξέρεις... Τι καταλαβαίνεις συ από ιστορίες;

Το φεγγάρι κίνησε να φύγη. Δέν ήθελε έξ αιτίας του να
γίνουν έχθροι ή περικοκλάδα κι' ο γρύλος.

Μα όταν το είδε κείνη να φεύγη, άρχισε τα παρακάλια
και τις κλάφες. "Ηθελε ν' άκούση κι' άλλες ιστορίες, για
τις θαθείες θάλασσες για τα δάση με τα μεγάλα και δυνα-
τά θηρία, για πωλιά με ωραία χρώματα και πολλά άλλα...

Μα το φεγγάρι διαζόταν.

— Αύριο, συνεχίζουμε, είπε.

Πιάστηκε από μιά άχτίδα του και ξαναγύρισε στον ούρα-
νό. Εκεί συνέχισε το δρόμο του, ξεκούραστο και όλοκαθαρο.
Τα βατράχια, εκεί στη λίμνη, ξετρελλάθηκαν.

— Κοάκ... Κοάκ... Κοιτάστε τί όμορφα πού είναι όλα
άπόψε...

Και δώστου βουτιές στο χρυσάφι της λίμνης. Και δώστου
φωγές και ξελαργγίσματα...

Μονάχα τα λουλούδια σιωπούσαν. Άνάμεσα στα κλαριά
τους, έκανε περίπατο ο γρύλος, με το ήλιθιο τρί, τρί του,
και τρυπούσε την καρδιά της νύχτας.

Ο Κουτομόγιας!...

Σ. ΜΑΡΑΝΤΟΣ

το τραγουδάκι πού λέει
πώς έχουν κρυφτή τα Γρε-
βενά:

— "Οχι, καλό μου θρα-
νίο.

Και πάλι άπορεί τί συγ-
γένεια μπορεί να έχη το
θρανίο με τα πεύκα τού
βουνού.

— Για άκούσε το λοιπόν,
πού μου το έστειλαν τα
αδερφάκια μου:

"Εσεις βονά των Γρεβενών
και Π ε υ κ α τού Με-
(τσόδου

λίγο για χαμηλώσετε
μιάς γτουφεκούλας τόπο

για να φανούν τα Γρεβενά.
"Εγώ πετάχτηκα στην

πλαγιά ενός δμορφου βου-
νού. "Εμεινα έτσι κάμπο-
σον καιρό. Περνούσαν οι

μήνες και δλο ένωθα να
πέφτουν από πάνω μου θε-
λονότα φυλλαράκια από
τα γύρω δέντρα και στο
τέλος είχα σκεπαστή μ' έ-
να παχούλο πάπλωμα.

— Πάλι καλά! είπα. Μιά
και ξεχώρισα από τη μάνα
μου, τουλάχιστον σάν θάρ-
θη ο χειμώνας δέν θά κρυ-
ώνω.

— Και δέν έσκασες έτσι
σκεπασμένο; "Εχω δη αύ-
τό το πάπλωμα στο θουνό
κάτω από τα Πεύκα. "Αμα
θέλω να σκάσω λίγο χώμα
πρέπει να θγάνω πολλή ώ-
ρα με τα χεράκια μου αύ-
τά τα θελονότα φυλλαρά-
κια.

ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ
(Συνεχίζεται)

ΤΑ ΤΣΑΡΟΥΧΙΑ ΤΟΥ ΣΚΥΛΟΥ

Δεν ξέρω ούτ' εγώ ή ίδια να σās πω, παιδιά μου, πότε γίνηκε τοῦτο τὸ περιστατικό. Κι' ἐμένα ή γιαγιά μου, Θεός σχωρέσει τὴν ψυχούλα της, μὸν τὰ ἐξιστόρησε ἀπαράλλαχτα ὅπως σās τὰ λέω. Κι' ἐκείνης πάλι, ή δική της γιαγιά, θὰ της τὰ εἶπε καὶ τράβα ὅσο μπορεῖς πὶὸ πω να θρῆς ἀκρη.

Ὁ φίλος μας, λουπόν, ὁ Κανέλλος, τὸ μαντρόσκυλο — ἔτσι τὸν βάπτισαν γιατί ή τρίχα του ἦταν κανελλιά, ἀπαράλλαχτα σὰν κανέλλα φιλοκοπανισμένη — σὰν κατάρφε, πὺν λέτε, νὰ ξεκόψη λίγο ἀπὸ τὴ στάνη τοῦ γέρο Λιάκου, ἔφευγε καὶ ή μεγάλη του χάρα ἦταν νὰ τρέξη νὰ θρῆ τὸ γείτονα του τὸ Λαγὸ τὸν κύρ Πηδηχτὸ καὶ νὰ τὸ ρίξουν στὸ κουβεντολόι.

— Αἰχ, καλὲ μου γείτονα, ἔλεγε ὁ Κανέλλος, δὲν ξέρω πὺς τὰ κατάρφε καὶ ἐξέκοψε λίγο πάλι ἀπὸψε.

Τὸ Θεὸ του δὲν ἔχει ὁ γέρο Λιάκος καὶ ὅλη του ή φαμίλια.

— Ὅλοι, γείτονα, ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὡς τὸ θράδυ ξεφώνιζον σὰ δαίμονισμένοι:

— Μωρὲ Κανέλλο! Ἀλεπούδες στὸ κοτέτσι! Φωνάζει ὁ παπούς.

— Βρὲ Παλιοκανέλλο! Σὰ ν'ἀκούω τὸ τσακάλι! Ξεφωνίζει ή γιαγιά.

Αὐτὰ πέφτουν στ' αὐτιά μου, ἀπὸ τὸ πρῶτ ὡς τὸ θράδυ, γείτονα μου. Καὶ πὺν νὰ ξεθαυρῶ νὰ σπκῶσω κεφάλι; Θεὸς φυλάξοι.

Πρέπει νὰ κάμω ὅλα τοῦτα τὰ θελήματα χαρούμενος καὶ γελαστός, σθέλτος καὶ γρήγορος. Καὶ ἅμα γυρίσω κατακουρασμένος, πρέπει νὰ τρέξω νὰ τοὺς γλύψω τὰ χέρια καὶ νὰ κουνῶ κίολας τὴν οὐρά μου, σὰν καραγκιόζης ξεκούρντιστος.

Ὁ λαγὸς ἀκούει ὅλα τοῦτα τὰ δι-

καια παράπονὰ τοῦ σκύλου καὶ τοῦ λέει μὲ μεγάλη λύπη:

— Κι' ἐμένα, γείτονα μου, σὲ λυπᾶται ή ψυχὴ μου στ' ἀλήθεια. Ἐγὼ τί νὰ σοὺ πῶ; Ποτὲ δὲ θὰ μπορούσα νὰ θαστάξω τὸν καθένα κακοαναθρεμμένο νὰ στέκει κάθε ὥρα καὶ στιγμὴ ἀπὸ πᾶν μου.

— Μὴ λὲς μεγάλο λόγο, γείτονα. Καὶ νὰ συχωρᾷς, πὺν ὀρίζεις τὸν ἑαυτὸ σου κατὰ πὺς θέλει ή ὄρεξή σου. Μὰ ή πὶὸ μεγάλη του δὲν ἀπανθρωπιὰ, κύρ Πηδηχτὴ μου, δὲν εἶναι οἱ θαριὲς δουλειὲς, πὺν κάνω. Καθὼς ἀπὸ φυσικοῦ μου εἶμαι σθέλτος καὶ προκομμένος, ὅλους τοὺς προκάνω καὶ ὅλους τοὺς ἀποστομώνω μὲ τὴ γρηγοράδα μου.

Κι' ἀπὸ φαί, ἔ κουτσά, στραβά ὅλο καὶ κάτι μοῦ δίδουν. Μὰ θάλε μὲ τὸ νοῦ σου, γείτονα, ὅλες αὐτὲς τὲς θαριὲς καὶ ζορικὲς δουλειὲς νὰ τίς κάνω ἐμπόλητος. Ἀχ, ὁ κακομοιρισμένος, τί τράβηξα! Σκέψου τὸ καλοκαίρι, πὺν τ' ἀγκάθια εἶναι ξερά καὶ σκληρά, πόσα κάρφωσαν στὰ πόδια μου.

Ἀδικὰ πήγαινα καὶ καθόμουν ἐκεῖ μπροστὰ στὰ πόδια τους, ζητοῦσα ἀπὸ τὴ γιαγιά μὴ θελὼνα καὶ ἔδωχα τ' ἀγκάθια πὺν μοῦ εἶχαν κερφῶσει.

— Ὑστερα σοὺ λένε, πὺς τὸ ἀρχοντικό τοῦ γέρο Λιάκου εἶναι τὸ πὶὸ ἀξιοσπίτι στὰ μέρη μας. Καλὼς τὸ μάρμαπα Λιάκο ἀπὸ δῶ, καλὼς τὸν μάρμαπα Λιάκο ἀπὸ κεῖ. Τεμενάδες ἀπ' ὅπου περάσει ή γριά, οἱ γιοὶ καὶ ὅλο τὸ σόι.

Εἶπε μὲ μεγάλη περιφρόνηση ὁ λαγός.

— Πᾶει, πὺν λὲς, καὶ τὸ καλοκαίρι, γείτονα μου. Μὰ σὰν ἦρθε ὁ φετεινὸς χειμῶνας, εἶπα νὰ μὴν τὸν ἔσωνα. Καλὲ τί χιόνια ἦσαν ἐκεῖνα; Ἡ φαμίλια ὅλη θρῆθηκε ἀμέσως διπλοπόδι, δίπλα στὸ τζάκι, μὲ τὸ πρῶτο χιόνι. Ὅλη τὴν ἡμέρα τοὺς ἔθλεπες νὰ μὴν ξεκολοῦν ἀπὸ τὸ τζάκι. Ἀχ, γείτονα μου! Πόσο ποιοῦσε ή ψυχὴ μου νὰ βλέπω τὸ ἀναμμένο τζάκι κι' ἐγὼ νᾶμαι ὑποχρεωμένος νὰ κάθωμαι στὴν πόρτα νὰ τοὺς φυλάω.

Κι' αὐτὸ ἦταν τὸ λιγώτερο. Ἐκεῖ πὺν καλὰ, κακὰ ἤμουν βολεμένος, πάλι ή ἀγρία φωνὴ τῶ βοσκόπουλου μὲ ἐύπνησε:

— Βρὲ παλιοτεμπέλ! Τί κάθεις καὶ κοιμάσαι ὁλόρθος πᾶν στὴν πόρτα; Κουράθηκες καὶ δὲν ἀκούς τὰ ἀγρία οὐρλιαχτὰ τοῦ λύκου, πὺν ὅλο καὶ σιμῶνει; Ἀχ, γείτονα μου! Νᾶθλεπες πὺς ἔτρεμαν τὰ πόδια μου σὰν βγῆκα ἔξω. Τὰ δόντια μου χτυποῦσαν.

— Σὲ λυπᾶται, στ' ἀλήθεια, ή ψυχὴ μου, καημένε γείτονα!

— Μὰ ἀκούσε ὅμως καὶ τὰ παρακάτω, κύρ Πηδηχτὴ μου. Σὰ γύρισα, πὺν λὲς, ἀπὸ τὸ λόγγο, ή ψυχὴ μου δὲ θάσταξε ὅλλο. Καθὼς ἤμουν φούρκα ἀπὸ τὸ θυμὸ καὶ καταχτυποῦσαν τὰ

δόντια μου κι' ἔτσι καταφορτωμένος μὲ χιόνια, τράβηξα ἴσια καὶ πήγα μπρὸς στὸ γέρο Λιάκο, πὺν ὅτι εἶχε ἀνάψει τὸ τσιμποῦκι του. Ἀχ, γέλασα μὲ τὴν καρδιά μου σὰν εἶδα πὺς ἐνίσαν τὰ μούτρα τους, πὺν σίμωνα κοντὰ τοὺς φορτωμένους χιόνια καὶ τὰ τίναζα ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ.

— Βρὲ παλιοσκυλο! Ὅα μὲ παγώσης! Ξεφωνίζει ή πὶὸ μικρὴ νύφη. Μὴ φλύαρη σουσουράδα. Μὰ ἐγὼ τὸ χαθὰ μου. Ἐλεγα μέσα μου. Αὐτὰ δὲ μὲ πιάνουν. Τώρα θὰ δῆτε σεῖς. Ὅα γίνονται τέτοια πράματα, πὺν θὰ γελάση καὶ τὸ παρδαλὸ κατσίκι.

Καὶ τραβῶ, πὺν λὲς κύρ Πηδηχτὴ μου, ἴσα στὸ γέρο Λιάκο. Σκύβω τὸ κεφάλι μπρὸς του καὶ τὸν χαιρετῶ, κατὰ πὺς λένε οἱ καλοὶ τρόποι, πὺς ταιριάζει νὰ χαιρετᾷ ἕνας μικρὸς τὸν κάθε ἡλικιωμένο ἄνθρωπο καὶ τοῦ λέω:

— Γιὰ ἄκουσε, καλὲ μου παπού! Ὅς τὰ τώρα δὲν πιστεύω νᾶχη παράπονο ή ἀρεντιά σου ἀπὸ λόγου μου. Ἡ προθυμία καὶ ή γρηγοράδα πὺν κανα ὅλες τίς διαταγὲς σου δὲ ματαγένηκε ὅλλο πουμενά. Ἀν δὲ μὸν κάμης κι' ἐμένα τσαρούχια, σὰν αὐτὰ πὺν φοροῦν καλὴ ὥρα τὰ παιδιά ἀπὸ δῶ, κι' ἔδειξα τ' ἀγγόνια του, δὲν τὸ ματακύνῶ ἀπὸ τὸ σπῆτι. Ἀδικὰ θὰ μὲ φωνάζης καθὼς καὶ ὅλη σου ἔδῶ ή φαμίλια.

Τὸ τί γίνηκε ὅμως γείτονα μου, οὐτ' ἐγὼ ὁ ἴδιος δὲν τὸ λόγιαξα. Μὲ τὴν ἀκρη τοῦ ματιοῦ μου τοὺς παρακολουθοῦσα ἀπὸ τὴν πόρτα πὺν καθόμουν. Καὶ μὴ στιγμὴ νᾶ! Βλέπω τὰ σηκῶνται καὶ νὰ λὲν λίγο θυμωμένοι:

— Δίκιο ἔχει τὸ παιδί. Πὺν ὅλλο μετακοῦστηκε νὰ κάνη τόσες δουλειὲς ἐμπόλητος; Καὶ μεγάλῃ του χάρῃ πὺν δὲν ἀφῆσε κανένα λύκο νὰ υἱς ρημάξη τὰ πρόβατα.

Κατάλαθαν ὅλοι τὸ λάθος τους. Κι' ἀμέσως ὁ γέρο Λιάκος ἀνοίγει τὴ σὰκούλα του, δίδει κάμποσους παράδες σ' ἕνα βοσκοπόλο καὶ τοῦ λέει νὰ τρέξη τὴν ἴδια κι' ὅλας στιγμὴ στὸ χωριὸ καὶ νὰ μοῦ φέρῃ τσαρούχια. Καὶ γιὰ νὰ πιστέψης, γείτονα, κοίταξε σὲ παρακαλῶ τὰ πόδια μου.

— Πῶ, πῶ! Τί ὁμορφα καὶ καλοραμμένα τσαρούχια! Μὲ γειά σου, κύρ Κανέλλο μου! Ἐ, μὰ αὐτὰ ἀξίζουν ὅσο δὲν θάζει ὁ νοῦς σου.

— Βλέπεις τίς κόκκινες φοῦντες; Ἀς εἶναι καλὰ ή καημένη ή γιαγιά, πὺν ἔτρεξε στὴν πόρτα, παρ' ὅλα της τὰ γεράματα, καὶ φώναξε στὸ βοσκόπουλο:

— Γιαννακό, Γιαννακό! Πρόσεξε καλά! Νᾶχης τὸ νοῦ σου! Τοῦ παιδιοῦ τὰ τσαρούχια νᾶχουν κόκκινες φοῦντες!

Ὁ κακομοῖρης ὁ λαγὸς ἔμεινε μ' ἀνοιχτὸ τὸ στόμα καὶ κοίταξε μὲ παράπονο τὰ ὁμορφα τσαρούχια τοῦ σκύλου.

— Καὶ τί τσαρούχια μάτια μου, ἔλεγε ἀπὸ μέσα του. Κόκκινα, κόκκινα καὶ καλογουλισμένα μὲ κάτασπρη κλωστή γύρω, γύρω.

Ἀμ' ἐκείνες οἱ φοῦντες; Ὅχ νὰ σὲ χαρῶ. Γι' αὐτὲς τίς φοῦντες θὰ ἦταν ἔτοιμος ὁ καημένος ὁ λαγὸς νὰ κάμῃ τοῦ κόσμου τοὺς καυγάδες γιὰ νὰ τίς

ἀποχτήσῃ κι' αὐτός. Μὰ σὲ ποῖον νὰ κάμῃ αὐτὸς καυγά;

Ἀφεντικὸ αὐτὸς δὲν εἶχε. Νὰ παραπονεθῇ πάλι στὴ μάνα του καὶ στὸν πατέρα του; Ἀδικὸς κόπος. Γιατί κι' αὐτοὶ ἦσαν φτωχοὶ καὶ κατατρεγμένοι καὶ ποτὲ δὲ θυμόταν νὰ εἶχε δὴ στὰ χέρια τους οὐτὲ μὴ δραχμὴ.

Ὁ σκύλος πάλι μὲ τεντωμένα τὰ πόδια χασμουριέται καὶ κοιτάζει μὲ τὴν ἀκρη τοῦ ματιοῦ τὸ λαγὸ καὶ τοῦ λέει λίγο κοροϊδευτικά:

— Δόξα τῷ Θεῷ, γείτονα! Ξαλάφρωσε ή καρδιά μου ἀπὸ σῆμερα πὺν μπήκαν τὰ πόδια μου στὰ τσαρούχια. Καὶ στὸ κάτω, κάτω γιατί νὰ μὴν τρέχω σὲ παρακαλῶ; Οὐτὲ ἀγκάθια μοῦ κερφώνουν πᾶ, οὐτὲ χιόνια μὲ πειράζουν.

Μὰ ὁ λαγὸς τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἀκούει. Ὁ νοῦς του πᾶει ὅλλο καὶ λέει μέσα του:

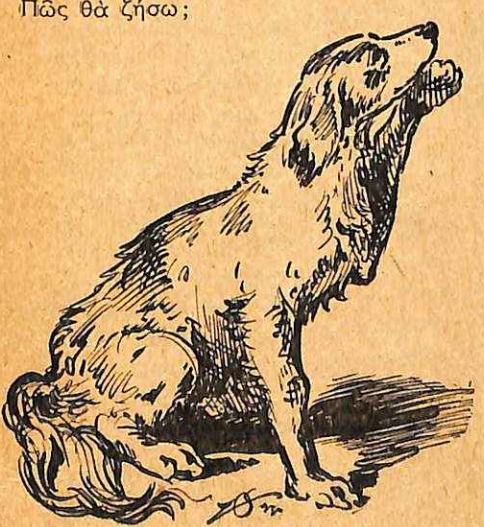
— Ἐλόγου του ἀπὸ δῶ παραπονιέται πὺς τὸν στέλνουν πότε, πότε σὲ θελήματα ἐγὼ τί νὰ λέω πὺν ὅλη μου τὴ ζωὴ τὴν περνῶ τρέχοντας καὶ πηδώντας;

Καὶ λέει στὸ σκύλο πονηρά:

— Μὲ γειά σου ἄλλη μὴ φορὰ κύρ Κανέλλο μου τὰ τσαρούχια. Ἐ, μὰ τί νὰ σοὺ πῶ; Τώρα ἀξίζει νὰ τρέξης ὅλη τὴν ἡμέρα καὶ νὰ μὴ σταματᾷς. Μὰ ὅσο γι' αὐτὸ μὴ στενοχωριέσαι καθόλου. Ἡ φαμίλια τοῦ γέρο Λιάκου καλὰ θὰ σὲ δουλέψῃ. Τὰ τσαρούχια θὰ τὰ πλερώσης καὶ γιὰ καλὰ μάλιστα. Καὶ μὴν παραξενεύεσαι ὅταν σοὺ πῶ, πὺς ἀπὸ σῆμερα δὲ θ' ἀκούσης γλυκὸ λόγο, πὺν λέμε, ἀπὸ τὸ στόμα τους. Σὰν νᾶμαι τώρα μάλιστα ἐκεῖ μπροστὰ τους καὶ τοὺς ἀκούω νὰ ξεφωνίζουν:

— Παλιοσκυλο! Τρέχα γρήγορα! Ἐνα ἀρνὶ ἐξέκοψε ἀπὸ τὸ κοπάδι! Τί; Ἀκόμη κάθεις; Ἠξερεις μόνον νὰ φωνάζης πὺς ἦσαν ἐμπόλητος. Θὰ σοὺ χτυποῦν κατὰμουτρα ὅλοι. Γι' αὐτὸ ὅλλοιμόν σου, καημένε γείτονα, ἂν ξαναγύρισης στὸ ψωροπερήφανο τοῦτο ἀρχοντικό.

— Νὰ μὴν ξαναγύρῃς εἶπες; Καὶ τί λὲς νὰ κάμω; Σάμπως εἶμαι ἱκανὸς νὰ θανάξω μόνος μου τὸ ψωμί μου; Πὺς θὰ ζήσω;

— Μὴ θιάζεσαι γείτονα! Ἐγὼ μὲ τὸ λίγο μυαλὸ πὺν ἔνω, λέω πὺς δὲ θὰ κάμωμε ἄσχημα νὰ ματαπατήσωμε ἀπὸ τοῦτο τὸν τόπο. Λὲς νὰ χαθοῦμε; Ἐσὺ, ἔτσι πὺν εἶσαι τώρα παπουτσάμενος, πὺν σπῆτι δὲ θὰ σὲ δεχτὴ μὲ τὴν πὶὸ μεγάλη εὐχαρίστηση;

Σκέφτηκε ὁ σκύλος λίγη ὥρα καὶ σὰ νὰ θρῆκε τὰ λόγια τοῦ λαγοῦ κάπως στοχαστικά καὶ ἀρχισε νὰ τὸ καλοσκέφτεται.

— Καὶ ποῖος θὰ μᾶς ὁρμηνέψῃ τὸ δρόμο, γείτονα; Ἐγὼ δὲν ξέρω καὶ πολὺ νὰ ξεμακρύνω ἀπὸ τοῦτα τὰ μέρη. Εἶπε ὁ σκύλος λίγο φοβισμένος ἀκόμη.

— Χὰ, χὰ, χὰ! Μὲ κάνεις καὶ γελῶ, γείτονα, μὲ τοὺς φόβους σου. Μὰ δὲν ξέρεις, πὺς ἂν ἔσένα σὲ ὠρισε ὁ Θεὸς νὰ δουλέψῃς μέσα στὸ σπῆτι, ἐμένα μ' ἔκαμε βασιλιά τοῦ λόγγου; Κοίταξε καλὰ γύρω σου γείτονα καὶ ὅπου φτάνει τὸ μάτι σου, ὡς ἐκεῖ μπορῶ νὰ σὲ πᾶω χωρὶς νὰ λοξοδρομήσω.

Εἶπε, εἶπε ἀκόμη ὁ κουτοπόνηρος λαγὸς τόσο πολλὰ, πὺν στὰ τέλος κατάρφε τὸ σκύλο.

— Ἀν εἶναι ὅπως τὰ λὲς, γείτονα, τότε πᾶμε. Καὶ γρήγορα μὴ θγοῦν ἀπὸ κανένα ψήλωμα καὶ μοῦ μπήξουν τὴ φωνή.

Αὐτὸ ἦταν ή ἀρχὴ τοῦ κακοῦ, παιδιά μου.

Φεύγουν ἀντάμα ὁ σκύλος μὲ τὸ λαγὸ, παίρνουν τὰ μάτια τους καὶ πᾶνε τάχα νὰ θροῦν τύχη.

Καὶ νὰ, πὺς τέλειωσε ή ἱστορία: Κάποτε ἔφτασαν μπρὸς σ' ἕνα ποταμὶ. Ὁ σκύλος στάθηκε λίγο στενοχωρημένος, ὅχι γιατί δὲν ἦταν καλὸς κολυμπητής, μὰ τί νὰ κάμῃ; Νὰ κολυμπήσῃ μὲ τὰ τσαρούχια του; Θὰ τὰ χάλασῃ. Καὶ θὰ εἶναι ἀμαρτία ἀπὸ τὸ Θεὸ, νὰ τὰ βουτήξῃ στὸ νερὸ, ἔτσι κατακαίνουργια πὺν εἶναι. Πάλι, νὰ τ' ἀφήσῃ πίσω; Ποῶς θὰ τοῦ τὰ περάσῃ διωγς; Νὰ μείνῃ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἐμπόλητος; Ἀ, αὐτὸ μόνον πὺν δὲ γίνεται.

Ὁ λαγὸς πάλι τὸν βλέπει καὶ καταλαβαίνει τὴ στενοχωρία του καὶ τοῦ λέει μὲ πονηρία:

— Γιὰ ἄκουσε, κύρ Κανέλλο! Βγάλε τὰ τσαρούχια σου καὶ δῶσε μου τὰ νὰ τὰ πάρω στὴ μασχάλη μου. Ἐπειτα σήκωσέ με ἀφῶσα στὴ ράχη σου καὶ μὴν ἀργοπορῆς. Ρίξου στὸ νερὸ. Τέτοιος καλὸς κολυμπητής πὺν εἶσαι, ὅπου νὰ πῆς ἀμὴν, θῆμασε στὴν ἄλλη μεριά τοῦ ποταμοῦ.

Ἐτσι κι' ἔγινε.

Τώρα ὁ λαγὸς καθάλα πᾶν στὸ σκύλο, ταξιδεύει μέσα στὸν ποταμὸ, μὲ τὰ τσαρούχια στὴ μασχάλη.

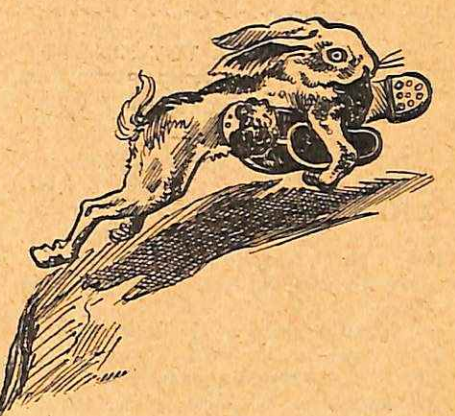
Καὶ λέει μέσα του:

— Πόσο εὐτυχισμένοι εἶναι ἐκεῖνοι πὺνχουν παράδες καὶ μποροῦν καὶ πληρώνουν στὸ καράβι καὶ τοξιδεύουν πᾶν στὰ ποτάμια καὶ στὲς μεγάλες θάλασσες.

Μὰ νᾶ! Ἐφτάσαν κίολας στὴν ἀκρη τοῦ ποταμοῦ.

Ὁ σκύλος πῆγε νὰ πηδήξῃ χαρούμενος. Μὰ ὅτι ἔγινε κείνη τὴ στιγμὴ, γίνηκε σὰν ἀστραπή.

Δὲν εἶχε φτάσει ἀκόμη καλὰ, καλὰ ὁ σκύλος στὴ στεργιά καὶ ὁ λαγὸς μ' ἕνα θεόρατο πηδήμα ὡς δυο-τρία μὲ-

τρα, θρискόταν κίολας πέρα ἀπὸ τὸ νερὸ.

Μὲ τὰ τσαρούχια σφιχτὰ στὴ μασχάλη τρέχει, τρέχει καὶ νᾶσου τον τώρα μπρὸς σ' ἕνα ἀνηφοράκι. Ἐ, τότε ἦταν κι' ἂν ἦταν. Σκαρφαλώνει τὸ ἀνηφορὶ σὰ δαιμονισμένος. Ὁ σκύλος μὲ τὸ στόμα μὴ πιθαμὴ ἀνοιχτὸ ἀπὸ τὴν τρομάρα του, δὲν μπορεῖ οὐτὲ νὰ μιλήσῃ.

Μὰ σὰν συνήρθε ἀπὸ τὸ ξαφνικὸ τοῦτο, πὺν τὸν θρῆκε καὶ σκέφτηκε νὰ τρέξῃ νὰ προφτάσῃ τὸ λαγὸ, αὐτὸς καλὰ, καλὰ δὲ φαίνονταν.

Τόσο εἶχε ξεμακρύνει.

Τρέχει, φωνάζει, βλαστημᾷ, καταριέται.

Μὰ τοῦ κάκου.

Ἀς ἀφήσουμε δᾶ, πὺν ἄρχισαν πάλι νὰ ποιοῦν τὰ πόδια του, καθὼς τὸν πλήγωναν οἱ πέτρες.

Ἀποκατωμένος καὶ περίλυπος, κάθισε στὴν ἀκρη τοῦ δ' αἰου καὶ σullenιζόταν τὸ ξαφνικὸ πὺν τὸν θρῆκε.

Μὲ δάκρυα στὰ μάτια παραπονέθηκε κι' ἔκαμε τὸν ὄρκυ τοῦτο, τὸ μεγάλο:

— Κάνω ὄρκυ μεγάλο κι' ἀφήνω μεγάλη κατάρα στὰ παιδιά μου, στ' ἀγγόνια μου καὶ ὅλες τίς γενιὲς τῶν σκύλων, πὺς ἀπὸ τούτῃ τὴ στιγμὴ πρέπει, ὅπου δοῦν λαγὸ, νὰ τὸν κυνηγοῦν μὲ ὅλη τους τὴ δύναμη. Κι' ἀκόμη νὰ θυμούνται καλὰ, πὺς δὲν πρέπει νὰ ἡσυχάσουν ἂν δὲν τὸν δοῦν κατακομματισμένο χάμω στὰ πόδια τους.

Κι' ἀλήθεια, παιδιά μου.

Ἀπὸ κείνη κίολας τὴ στιγμὴ οἱ λαγοὶ ὅλου τοῦ κόσμου δὲν εἶδαν σωτηρία καὶ ἀνάπαυση ἀπὸ ὅλες τίς γενιὲς τῶν σκύλων.

ΕΙΡΗΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

ΤΟ "ΜΙΣΟ"

Ἀγαπῶ ἕναν ἀνηψιὸ
κι' αὐτὸς πάλι ἕνα γατὶ.
— Τ' ἀγαπᾷς; μοῦ λέει στ' αὐτὶ
— Ὅχι, λέγω. Τὸ μισῶ...

Μὲ τὸ στόμα τὸ χρυσὸ
μὲ τὰ μάτια τ' ἀνοιχτὰ
πάλι ἐκείνος μὲ ρωτᾷ:
— Μπᾶ! καὶ τ' ἄλλο τὸ μισῶ;...

ΤΕΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

ΕΝΑΣ ΚΑΛΟΣ ΦΙΛΟΣ

Ίδιαίτερη αγάπη και φιλία και συμπάθεια έδειξε στο παιδί ο ΧΡΙΣΤΟΣ. Αυτός είναι ο μεγάλος φίλος και προστάτης των παιδιών. Μας το γράφουν τα Ευαγγέλια. Μας το διηγούνται οι άκροατές του.

Έφευγε κάποτε ο Χριστός απογοητευμένος από την Ιερουσαλήμ. Από την πόλη, δηλαδή, που κατά τη φράση του ίδιου του Χριστού «φονεύει τους προφήτες και διώκει τους άπεσταλμένους προς αυτήν». Επέρασε τον Ιορδάνη και έρχότανε στη Βηθαθαρά.

Στο δρόμο βγήκαν να τον προπαντήσουν μερικές μητέρες. Τού έφερναν τα παιδιά τους να τα εύλογησε. Εκείνος, τις έμπόδισαν όμως οι Μαθητές. Μά ο Χριστός τους συνέστησε την αγάπη.

— Αφήστε, είπε, τα παιδιά να έλθουν κοντά μου. Μή τα εμποδίζετε.

Και τα πήρε στην άκαλιά του, τα εύλογησε και πρόσθεσε:

— Όποιος άνθρωπος δεν δεχθή τη βασιλεία του Θεού σαν παιδί ταπεινό, άθωο και άκακο, δεν θα εισέλθω εις αυτήν.

Την αγάπη του στα παιδιά φανέρωσε και άλλοτε ο Χριστός. Και δεν άφησε εύκαιρα να μνη την έπωφελήθη, για να δείξη τη φιλία του προς αυτά.

Μιά φορά, που δίδασκε τους Μαθητές του να είναι ταπεινοί και άκακοι και να απέχουν από τη φιλοδοξία και από την άλαζονεία, για να είναι πιο πάραστατικός στη διδασκαλία του, πήρε ένα παιδί, το χάιδεψε τρυφερά, το έβαλε στη μέση του κύκλου των Μαθητών και είπε:

— Αυτός θα όνομασθώ μέγας εις τη βασιλεία του Θεού, που θα είναι άκακος και άθωος, σαν το παιδί.

Αυτός, όταν ήταν μικρός, έδειξε άθωότητα και ταπεινοφροσύνη. Και όταν μεγάλωσε, ήταν ένα μεγάλο παιδί. Άθωος στη σκέψη, άκακος στην καρδιά. Οι συνομήλικόι του στη Ναζαρέτ αποζητούσαν τη φιλία του και οι μεγαλύτεροί του στην ήλικία ήθελαν τη συναναστροφή του.

Δώδεκα χρονών όταν έγινε, έδειξε μεγάλη προκοπή εις το θέλημα του Θεού και ζηλευτή και παραδειγματική ύπακοή στη Μητέρα του και στον Ίωσήφ, τον προστάτη τους.

— Και ιδέ Ίησους, λέει το Ευαγγέλιο, προέκοπεν έν τη ήλικία και τη σοφία, και χάριτι παρά Θεού και ανθρώποις.

ΧΡΗΣΤΟΣ Μ. ΕΝΙΣΛΕΙΔΗΣ

Θα σάς πω για έναν άνθρωπο. Θα σάς πω για μια μεγάλη στιγμή του κόσμου που έζησε αυτός ο άνθρωπος. Θα σάς πω για το μεγαλείο της ώρας που προορίστηκε σ' αυτόν τον άνθρωπο. Για την εύψυχία, για την καρτερία και για το θάρρος.

Θα σάς πω για τον πλοίαρχο Σκόττ και για το Νότιο Πόλο.

Ο πλοίαρχος Σκόττ είναι ένας τυπικός άγγλος πλοίαρχος. Έτσι που τον παρουσιάζουν οι βιογράφοι του, τίποτα δεν φαίνεται να υπάρχει το ξεχωριστό, το σπάνιο στη φιγούρα, στα χαρακτηριστικά, στην έκφραση, στην κίνηση αυτού του ανθρώπου. Τα μάτια του είναι γκριζα, το πρόσωπο σν-δέτερο, δεν ακτινοβολεί αισθήματα, μόνο μια δυνατή ενεργητικότητα. Ο, τι μαντεύει κανείς από αυτό το πρόσωπο είναι μια αίσθηση του χρόους, ή ύποταξη στο καθήκον με τρόπο άνένδοτο, σχολαστικό. "Αν εργάζεται σ' ένα γραφείο ή έχει να ενεργήση έγγραφα, αυτός ο άνθρωπος ξέρεις ότι δε θα μείνη μήτε ένα έγγραφο το βράδυ που να μην έχη διεκτετασθή.

Αν λάβη μέρος σε μια ναυμαχία, ξέρεις πως θα ακολουθήση τυφλά, σχολαστικά τις οδηγίες που του έχουν δώσει. Μήτε τόσο δα δεν θα παρεκκλίνη, αδιάφορο αν αυτό σημαίνει θάνατο ή δόξα. Ο Σκόττ δεν δείχνει να έχη τίποτα από τη στόφφα των ήγετών και των ήρώων.

Όστόσο ζητά να ακολουθήση έναν

άρχηγό, έναν ήρωα: λαμβάνει μέρος στην Άποστολή του Σάκλετον για την κατάκτηση του Νοτίου Πόλου. Ο Σάκλετον δεν θα φτάση στο Νότιο Πόλο. Άλλα αυτό που ήταν να γίνη σ' αυτήν την άνεπλήρωτη άποστολή, ή μυστική κατεργασία του πεπρωμένου, έγινε: Στο βάθος της καρδιάς αυτού του άτάραχου, ψυχρού άνδρα των άγγλικών νησιών, του πλοίαρχου Σκόττ, ζύπνησε το πάθος. Δύναμη φλογερή, αδάμαστη που θα τον οδηγήση στην άθανασία των πάγων.

Ο Σκόττ αποφασίζει να τελειώση το έργο που άφησε μισοτελειωμένο ο Σάκλετον. Αρχίζει πρώτα τη σταυροφορία να θρή χρήματα για την άποστολή που έτοιμάζει. Θυσιάζει την περιουσία του, παραμελεί το παιδί του και τη γυναίκα του, γυρίζει από πολιτεία σε πολιτεία λέγοντας, παρακαλώντας, ίκετεύοντας. Οι πρακτικοί άνθρωποι γύρω του είναι όλοι κουμπωμένοι. Ρωτάνε:

«Και τί έχουμε να κερδίσουμε εμείς για να σου δώσουμε τις λίρες μας; Μήπως έχει σίδηρο; Μήπως έχει κάρβουνο στους πάγους;» και γελάνε ειρωνικά.

Ο Σκόττ τους κοιτάζει άτάραχος. Μονάχα στα μάτια του στραφτοκοπά ή φλόγα του πάθους.

«Λοιπόν, μήπως θα βρούμε σίδηρο στους πάγους; Μήπως θα βρούμε κάρβουνο; Γιατί να πάμε; Γιατί να δώσουμε τα λεφτά μας;»

«Έχει και σίδηρο στους πάγους, λέει ο Σκόττ γαλήνια. Θα βρούμε και σίδηρο, θα βρούμε και κάρβουνο.»

Τέλος, ύστερα από θυσίες και μόχθους αφάνταστους ή Άποστολή για την κατάκτηση του Νοτίου Πόλου είναι έτοιμη. Ο Σκόττ βαφτίζει το καράβι τους «Τέρρα Νόβα». Το καλοκαίρι του 1910 οι έξερευνητές αφήνουν τη χλοισμένη γή της Άγγλίας.

Το μεγάλο ταξίδι, που μέλλει να γίνη θρύλος στην ιστορία του ανθρώπου, αρχίζει.

Το «Τέρρα Νόβα» άφησε το τελευταίο κατοικημένο μέρος, τη Νέα

BENEZH

Ζηλανδία, έφτασε στην αρχή της χώρας των πάγων. Ήταν Ιανουάριος. Εκεί στους πάγους οι έξερευνητές σήκωσαν ένα σπίτι για να ξεχειμωνιάσουν. Θα ζήσουν εκεί κάμποσους μήνες στο πολικό σκότος, για να έξοικειωθούν αυτοί και τα ζώα τους στη ζωή των πάγων, περιμένοντας τον ήλιο να φανή. Μες στην άσπρη σκοτεινή έρημιά δένονται όλοένα και περισσότερο άναμεταξύ τους, ακόμα και με τους πιστούς συντρόφους τους, τα μικρά σιδηρικά άλογα και τα πολικά σκυλιά. Μαζί θα επιχειρήσουν το φοβερό ταξίδι. Αν δεν βαστάξουν τα σκυλιά, αν δεν βαστάξουν τ' άλογα, είναι χαμένοι.

Ξαφνικά μια μέρα ένας σύντροφος του Σκόττ που είχε κάμει μια άνίχνευση πέρα απ' την κατασκήνωσή τους, φέρνει στον πλοίαρχο το καταπληκτικό νέο: Βρήκε κατά τα δυτικά την κατασκήνωση του Άμουνσντεν, του Νορβηγού έξερευνητή που ζητούσε κι αυτός να φτάση πρώτος στο Νότιο Πόλο. Ο Άμουνσντεν βρισκόταν ήδη 110 χιλιόμετρα πλησιέστερα στον Πόλο. Ποιός θα προλάβει; Για την ανθρωπότητα ο πρώτος που θα φτανε θα ήταν το πάν και ο δεύτερος τίποτα.

Στην κατασκήνωση του πλοίαρχου Σκόττ τα πρόσωπα είναι αύστηρά, συλλογισμένα. Η άνένδοτη άπόφαση σφραγίζει το πρόσωπο του αρχηγού τους.

«Έμπρός για την τιμή της πατρίδας μου», σημειώνει στο ήμερολόγιό του.

Ξεκινούν. Πρώτη Νοεμβρίου του 1911. Το σχέδιό τους είναι κάθε τόσο να κάνουν σταθμούς και να βάζουν σε πρόχειρες άποθήκες τρόφιμα και πετρέλαιο για το γυρισμό. Θα φύγουν όλοι μαζί. Άλλα μικρές - μικρές ομάδες θα γυρίζουν πίσω για ν' αφήσουν σ' ένα τελευταίο μικρό άπόσπασμα, αυτό που θα προχωρήση ως τον Πόλο τις πιο πολλές προμήθειες και τα καλύτερα έλκηθρα.

Οι δυσκολίες και ή άγωνία αρχί-

ζουν. Τα μικρά σιδηρικά άλογα δεν άντέχουν στο φοβερό κρύο. Οι άνθρωποι αρχίζουν συντριμμένοι να τα σκοτώνουν δίνοντας το κρέας τους στα σκυλιά τους για να τα τινώσουν. Όλη τη μέρα προχωρούν. Τις νύχτες χώνονται στις σκηνές τους κάνοντας γύρω-γύρω τοίχο από χιόνι. Ο καιρός έπιμένει: είναι φοβερός. Άλλοι αρχίζουν να παθαίνουν κρουπαγήματα, άλλοι να ύποφέρουν στα μάτια απ' την άντανάκλαση των πάγων. Οι πάγοι όλοένα γίνονται πιο σκληροί, σαν γρανίτες. Τα πόδια τους ματώνουν. Οι έξερευνητές όλοένα προχωρούν. Στις 30 Νοεμβρίου φτάνουν στην 87 μοίρα πλάτους. Ήταν το τελευταίο σημείο που είχε φτάσει ο Σάκλετον. Ο Σκόττ κοιτάζει το τοπίο. Πιστεύει πως από δώ και πέρα αυτός και οι σύντροφοί του θα είναι οι πρώτοι άνθρωποι που έφτασαν ποτέ στην αιώνια σιωπή των πάγων. Ο Σκόττ ξεχωρίζει τους τέσσερις συντρόφους που θα επιχειρήσουν μαζί του το τελικό άλμα προς τον Νότιο Πόλο. Οι άλλοι γυρίζουν πίσω.

Οι πέντε, οι διαλεχτοί ξεκινούν.

(Συνέχεια στη σελίδα 24)

ΚΑΛΟΤΑΞΙΔΟ!

Φίλοι μου,

Τί να σάς πω. Ώρες - ώρες νομίζω πως αυτό το φύλλο που κρατάτε στα χέρια σας, «Ο Φίλος του Παιδιού» — ο φίλος σας κι' ο φίλος μου — δεν είναι περιοδικό, δεν έχει φύλλα, σελίδες, γράμματα και εικόνες μέσα του. Θα σάς φανή παράξενο, μα έρχονται στιγμές που θαρώ ότι ο «Φίλος του Παιδιού» δεν είναι περιοδικό, αλλά... καράδι.

Ναι, ναι, καράδι. Όχι κανένα άπο κείνα τα θεόρατα πλεούμενα, τα μεγαθήρια της ναυπηγικής, που σου δίνουν την έντύπωση μιας πλώρης πόλης. Τέτοια θαλάσσια... κήτη, σε τρομάζουν όσο νάναι. Ο «Φίλος του Παιδιού» μου δίνει την έντύπωση της... φρεγάτας. Άνάλαφρο — σκαρί, που το είχαμε ρίξει στον ταρσανά (στο ναυπηγείο) από πολύ καιρό. Κι' όλο το παλεύαμε κι' όλο το χτίζαμε και το στεριώναμε. Ίσαμε που το βάλαμε και τα πανιά του και το ρίξαμε στη θάλασσα.

Από το γιαλό το καμαρώνουμε να ξεκινή. Όλα του καινούργια άπάνω του. Ως και το τελευταίο του καρφάκι. Κι' όλα φτιαγμένα από ύλικά έλληνικά. Τίποτα το ξένο. Κι' ο αέρας που φουσκώνει τα πανιά του, αέρας της αγάπης μας και της πίστης μας.

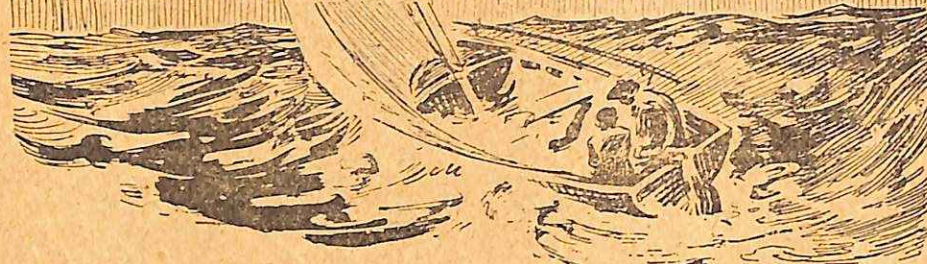
Ο καθένας βρίσκεται στη θέση του. Ο καπετάνιος, ο τιμονέρης, το πλήρωμα. Όλοι μας, μια οικογένεια και μια καρδιά. Και ξεκινάμε για ταξίδι μακρινό. Και θέλουμε να σάς πάρουμε μαζί μας. Το καράδι μας σάς χωράει όλους. Όλα τα έλληνόπουλα. Με μια συμφωνία, όμως. Δεν θα κάθεστε με σταυρωμένα χέρια στην πρόμνη, στην πλώρη, στην κουβέρτα του. Θα βοηθήσετε στο ταξίδι το καράβι ού σαν να ναι δικό σας το καράδι. Και μήπως δεν είναι;

Λοιπόν, σαλπάρουμε. Το καράδι μας θα είναι καλοτάξιδο. Πως μπορεί να μην είναι, αφού θάχη εσάς μαζί του; Άς κάνουμε το σταυρό μας κι' άς ξεκινήσουμε. Καλό μας ταξίδι...

Δικός σας

ΑΛΚΗΣ ΤΡΟΠΑΙΑΤΗΣ

ΕΝΑΣ ΠΑΡΑΙΕΝΟΣ ΨΑΡΑΣ

Ένα βράδυ καθόμαστε στην γωνιά του σπιτιού μας. Στη μιάν άκρη καθόταν ή μάνα μας. Στην άλλη ο πατέρας κι' ανάμεσα στους δυο, είχαμε στρωθή σταυροπόδι έμεις τὰ παιδιά. Είχαμε αποφάει καί γιά νά μάς περάσει ή ώρα — καί ή νύχτα στο χωριό, ξέρετε, είναι ατέλειωτη — ψήναμε κάστανα στη θράκα. Γέλια πού κάναμε, έμεις οί μικροί, όταν έσκαζαν τὰ κάστανα καί πηδούσαν από τὰ κάρβουνα! Ψήναμε, λοιπόν, τὰ κάστανα κι' άκούγαμε τόν πατέρα, πού μάς διηγόνταν παράξενες ιστορίες τής θάλασσας. Μάς έλεγε γιά τὸ δελφίνι, γι' αὐτὸ τὸ καλότατο ψάρι, πού πέρασε κάτω από τὰ πόδια ενός ανθρώπου πού πνιγόταν, τὸν πήρε καβάλλα στὴν πλάτη του καί τὸν έφερε στὴ στεριά νά τὸν σώσει. Φιλήθηκαν, λέει, άνθρωπος καί ψάρι στὴν άμμουδιά καί χωρίστηκαν κλαίγοντας...

Γιά τὰ σκυλόψαρα, αὐτοὺς τοὺς τρομεροὺς καρχαρίες με τὶς κάπου έξη - έπτά σειρές κοφτερά δόντια, πού χυμάνε στοὺς ανθρώπους καί τοὺς κομματιάζουν....

Τέτοια κι' άλλα μάς διηγόνταν ὁ πατέρας μας. Μὰ εκείνο πού μάς έκανε νά γελοῦμε με τὴν καρδιά μας, ἦταν ή ιστορία τοῦ Γιάννη. Μάς έλεγε, λοιπόν, ὁ πατέρας μας πὼς ὁ νάνης μίας βάρκας, ὁ Γιάννης, καθὼς κοιμόταν μιά νύχτα πάνω στὸ κατάρτι, τυλιγμένος στὴν πατατούκα του, γλῦστρησε, στὸν ὕπνο του, καί έπεσε στὸ νερό, χωρὶς νά τὸν πάρουν εἰδησι οί άλλοι. Τὸ πρωί πού ξυπνήσανε, ψάξανε ἀπὸ δῶ, ψάξανε ἀπὸ κεῖ γιά τὸ Γιάννη, μὰ πουνένά. Καμμιά φορά τὸν διακρίνανε στὸν πάτο τῆς θάλασσας, τέσσερις - πέντε ὀργιές βάθος, νά κοιμάται ακόμα!.. Ρίξανε τότε γρήγορα τὴ σαλαγγιά, τὸν άγκιστρῶσανε καί τὸν ανέβασαν στὴ βάρκα, χωρὶς νά χη πάθει τίποτα. Μονάχα όταν ξύπνησε καί εἶδε τὸν ἑαυτοῦ πὺν βρεγμένο, εἶπε:

— Σάν πολλή ὕγρασία έκανε ἀπόψε!

Κι' έμεις γελάγαμε με τὴν ἀφέλεια τοῦ πατέρα μας, πού τὴν εἶχε πιστέψει γιά ἀληθινὴ τούτη τὴν ιστορία τοῦ θαλασσινοῦ ὕπνου, πού τοῦ εἶχανε διηγηθῇ ἄλλοι κατεταναῖοι καί κάθε φορά τοῦ λέγαμε γελώντας:

— Ξαναπές μας γιά τὸν ὕπνο τοῦ Γιάννη, πατέρα!

Εκείνο τὸ βράδυ έκανε ἀρκετὴ ψύχρα. Εἶχανε πιάσει τὰ πρώτα τσουχτερά κρύα τοῦ χειμῶνα. Στὸ μικρὸ μῶλο, πού ἦταν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι μας, εἶχαμε ἀράξει τὴ βάρκα μας με διπλὸ παλαμῆρι. Ὁ πατέ-

ρας μου ἦταν ψαράς. Ἦταν πιά ἀργὰ καί εἰτοιμαζόμαστε νά κοιμηθοῦμε, γιά νά ξυπνήσουμε στὰ χαράματα νά σηκώσουμε τὰ δίχτυα, πού εἶχαμε ρίξει ἀπὸ βραδύς. Τὴν ὥρα πού σηκώθηκα ἀπὸ τὴ φωτιά γιά νά πάω νά πλαγιάσω, άκουσα τὸν πατέρα μου νά μοῦ λέη:

— Αἱ, τί λές; Πάμε νά ρίξουμε τὰ δίχτυα;

— Μὰ τὰ δίχτυα τὰ ρίξαμε ἀπὸ νωρίς, εἶπα.

— Νὰ ρίξουμε καί τ' άλλα μοῦ ἀποκρίθηκε ὁ πατέρας μου.

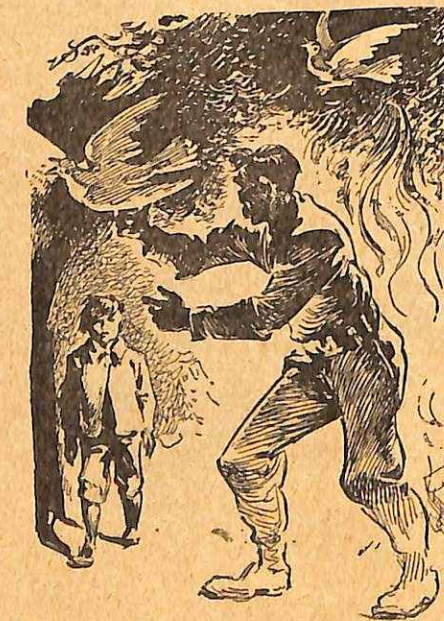
Θὰ πιάσουμε ἀπόψε πράγματα πού δὲν ἔχεις δῆ ἄλλη φορά!

Κρέμασα τὰ μούτρα μου γιὰτὶ νύσταξα καί δὲν εἶχα ὄρεξη νά τραβήξω κουπὶ μες τὸ κρύο.

— Έλα, θὰ ψαρέψουμε στὴ στεριά ἀπόψε!...

Δὲν καταλάβαινα τί ἤθελε με τοῦτο νά πῇ ὁ πατέρας μου. Ἦμουν ἀπερίεργος ὁ μὲν νὰ ἰδῶ πὼς μπορεῖ νά ψαρέψη κανένας στὴ στεριά. Ὁ ὕπνος μοῦ ἔφυγε μονομιάς.

Πήραμε τὰ δίχτυα καί μπήκαμε στὴ βάρκα. Ἀμολήσαμε τὸ παλαμῆρι καί βάλαμε τὸ πανί. Εἶχα ντυθῇ καλὰ καί εἶχα καθίσει κοντὰ στὸν πατέρα μου, στὸ τιμόνι. Ἦ νύχτα ἦταν κατασκοτεινὴ καί κρύα. Τρέχαμε πάνω σὲ μιά θάλασσα μαύρη, σχεδὸν ἀόρατη. Σκεφτόμουν τὰ αἰνιγματικὰ λόγια τοῦ πατέρα μου: «Θὰ ψαρέψουμε στὴ στεριά ἀπόψε». Δὲ μπορούσα νά βγάλω νόημα. Τὰ δίχτυα ἤξερα

ὅτι τὰ ρίχνουνε στὴ θάλασσα. Πάντα ἔτσι γίνονταν, χρόνια τώρα.

Περάσαμε κάδους, γλυστρήσαμε δίπλα ἀπὸ νησιά πού μοιάζανε φαντάσματα μέσα στὴ νύχτα. Ἀρμενίσσαμε κοντὰ μιάν ὠρα. Κάποια στιγμή ὁ πατέρας μοῦ εἶπε:

— Πήγαινε νά μαῖνάρης τὸ πανί.

Βάλαμε κάτω τὸ πανί κι' ὕστερα με τὰ κουπιά ζυγώσαμε στὴ στεριά. Πόσο κρύα αἰσθανόμουν τὰ χέρια μου... Τὸ ἀγιάζι μοῦ πάγωνε τὴ μύτη καί τ' αὐτιά. Μπροστὰ φάνηκαν κάτι θεόρατοι δράχοι κι' ἕνα μαῦρο χάος. Σὰ νά ἄνοιξε ή γῆ τὸ στόμα τῆς νά μάς καταπιῇ. Ἦταν μιά τεράστια σπηλιά, πού ἄνοιγε μπροστὰ στὴ θάλασσα. Ὁ πατέρας μοῦ μίλαγε σιγανόφωνα, σχεδὸν ἀπὸ μέσα του. Ἔκανα κι' ἐγὼ τὸ ἴδιο δίχως νά ξέρω τὸ λόγο. Ἀράξαμε στὸν δράχο. Πῆρε κείνος ὕστερα τὸ δίχτυ στὴν πλάτη καί βγήκε ἔξω. Τὸν ἀκολουθῶσα ἀπὸ κοντὰ ὡς πού φτάσαμε, γύρω - γύρω, στὸ πάνω μέρος, στὸ ψηλότερο τῆς σπηλιάς, κοντὰ σὲ κάτι κέδρα καί σκίονα. Ξετυλίξαμε τὸ δίχτυ καί τὸ κρεμάσαμε στὸ κενό, ἔτσι πού ἔφραζε καλὰ - καλὰ ὅλο τὸ στόμιο τῆς σπηλιάς, πού ἔβλεπε κατὰ τὴ θάλασσα. Φορτωθήκαμε κατόπι θυμάρια καί μπήκαμε στὴ σπηλιά. Δὲ μπορούσα

ἀκόμα νά καταλάβω, τί νόημα εἶχαν ὅλα τούτα τὰ παράξενα καμώματα τοῦ πατέρα μου. Τέλος τὸν εἶδα νά τὰ ρίχνει σωρὸ τὰ θυμάρια τὸ ἕνα πάνω στ' ἄλλο, κι' εἰπαιτὰ νά βάζη φωτιά. Ἀστράψε τότε τρίζοντας μιά φωτιά ἴσαμ' ἐκεῖ πάνω! Ἐλαμψε ή σπηλιά ὅλη κι' οί φλόγες γλείφανε τὴν ὀροφὴ καί τὰ τοιχώματα γύρω. Ἦταν κάτι πού ἔμοιαζε με παραμῦθι, με πυροτέχνημα ἢ μ' ἕνα ἐξωτικό σκηνικό. Οἱ σκιές μας μεγάλωσαν ἀπίθανα καί φαινόμαστε σάν δράκοντες μέσα στὸ πυρακτωμένο χάος. Σκέφτηκα, μιά στιγμή, πὼς ἦταν εὐκαιρία νά ζεστάνω τὰ παγωμένα δάχτυλά μου, μὰ δὲν πρόλαβα. Κοπάδια πολὺχρωμα, γκριζωπά, λευκά, πρασινοχρῶσα άγκιστροπερίστερα χύμηξαν σάν τρελὰ νά φύγουν, μὰ βῆκαν σφαλιστὴ τὴν ἔξοδο. Πέφτανε θαμπωμένα πάνω στὸ δίχτυ. Ἄλλα μπερδεύονταν ἐκεῖ με τὰ νύχια τὸν ποδιῶν τους κι' ἄλλα πέφτανε κάτω.

Ὁ πατέρας μου δὲν πολλαδύβαινε νά τὰ πιάσει καί νά τοὺς στορίβη τὸ λαιμό. Τὸ ἔξαλλο φτεροκόπημα, ή ἀπόγνωση κι' ὁ δλεθρος κράτησαν ἀρκετὰ λεπτά.

— Πιάσε, πιάσε καί σύ. Τί στέκεις σάν χαμένος, μοῦ φώναξε ὁ πατέρας μου.

Δὲν ἀπλώσα, ὁμως ν' ἀγγίξω τὶς λευκὲς ψυχές, τὶς τρυφερὲς κι' ἀθῶες ζωούλες, πού ἔπεφταν σωρὸ στὰ δίχτυα τοῦ παραδόξου ψαρά. Μόνο μιά στιγμή, πού δὲ μ' ἔβλεπε ὁ πατέρας μου, παραμέρισα τὸ δίχτυ κι' ἄφησα νά φύγῃ καί χούφτα περιστέρια. Ἦταν μιά φοβερὴ κι' ασύλληπτη ἐκατόμβη, μιά πράξη ἀνεξήγητῃ γιά μένα, πού πολὺ μ' ἐλύπησε. Ὅταν περνάω καμμιά φορά ἀπὸ τὴ σπηλιά αὐτὴ, νομίζω πὼς άκούω ακόμα τὸ ἀλαφιασμένο φτεροκόπημα τῶν περιστερῶν, πού τοὺς στήσαμε παγίδα ἀπάνω στὸν ὕπνο τους. Καί πικραίνομαι ακόμα.

ΤΑΣΟΣ ΖΑΪΠΑΣ

Κάθε φορά πού θ' ἀνοίξω τὸ κουτάκι ὅπου φυλάω λογιῆς - λογιῆς παλιά ἐνθύμια, πάντα με ἰδιαίτερη συγκίνηση θ' ἀγγίξω καί θὰ φιλήσω ἕνα χάλκινο μενταγιὸν πού βρίσκεται ἀνάμεσά τους. Φτωχό, μισοσκουριασμένοπραματάκι, πού ἀπάνω του βρίσκονται χαραγμένα τὰ λόγια αὐτά: «Εἰς οἰωνὸς ἄριστος - ἀμύνεσθαι περὶ Πάτριος». Κι' ἀπὸ κάτω, μιά ἡμερομηνία: 1906.

Τὸ μενταγιὸν αὐτὸ ἦταν ἄλλοτε τῆς Κυρά - Μάρως. Τῆς πιδ καλῆς μου φίλης πού ἀπόκτησα ποτὲ μου.

Κι' άκούστε πὼς τὴ γνώρισα.

Ἦταν ἕνα λαμπρὸ πρῶνὸ τοῦ Ὁχτώβρη, στὰ 1925. Ἦμουν τότε μικρὸ παιδί — σάν καί σᾶς, καλοὶ μου φίλοι. Κι' ή γιαιγιά μου — ν ε ν ε, ὅπως τὴ λέμε μεῖς στὴ Μακεδονία — μ' εἶχε πάρει μαζί τῆς, γιά νά κάνουνε ἕνα περίπατο στὴν καινούργια μας γειτονιά. Σ' αὐτὴ τὴ γειτονιά, εἴμαστε οί πρώτοι πού εἶχαμε χτίσει σπίτι, ὕστερα ἀπὸ τὴ μεγάλη πυρκαϊά τοῦ 1917 — τὴν πυρκαϊά πού ἀφάνησε τὴ Θεσσαλονίκη μας. Τὸ σπίτι μας βρισκότανε κοντὰ σὲ ἀπομεινάρια τοῦ λαμπροῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου.

Οὐτ' ἕνα σπίτι πρὶν τριγύρω μήτε ψυχὴ ζωντανή. Μόνο σωρὸς τὰ χώματα, οί πέτρες, καμμένα καί γκρεμισμένα ντουή στέγη τῆς. Περιέργο... Ἐτσι χτίζονταν βάρια.

Εκεῖ πού προχωρούσαμε, ἄξαφνα, ή νενέ μου σταμάτησε.

— Βλέπεις ἐκεῖνη κεῖ τὴν καλύβα, Ἀργυρούλα; — μοῦ εἶπε: Τὴ χαμηλή. Τὴ χαμένη μέσα στὶς πέτρες. Δὲς πὼς εἶναι οί καλύβες στὴ Λίμνη τῶν Γιαννισῶν, τὸν καιρὸ τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγῶνα. Ποιὸς τάχα νά τὴν ἔχη χτίσει!...

Ποιὸς νά μένη ἔδῳ;

— Ἦ μουγγή, ή Κυρά - Μάρω, νενέ.

— Ποιὰ Κυρά - Μάρω;

— Δὲν τὴν ξέρεις, νενέ; Εἶναι αὐτὴ πού κουνάει ὀλην τὴν ὥρα τὸ κεφάλι τῆς πέρα - δῶθε, πέρα - δῶθε. Ἄ, νά τὴ, κιόλας, πού τραβάει κατὰ τὸ σπίτι τῆς...

Μιά σκυφτὴ γριουλά πρόβαλε τὴν ἴδια στιγμή ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ γύρω ἔρειπια. Τὸ περπάτημά τῆς ἦταν ἀργὸ κι' ή ὕψη τῆς ἔδειχνε βασανισμένη.

— Γιατὶ κουνά ἔτσι τὸ κεφάλι τῆς, νενέ; Ἀπ' ἀρρώστεια;

Μὰ ή γιαιγιά δὲν μοῦ ἀποκρίθηκε. Ἔμενε νά κοιτάξῃ καί νά περιεργάζεται ἀπὸ μακριὰ τὴ σκυφτὴ γριουλά τοῦ φτωχοκάλυβου. Περιέργη — σάν ξαφνιασμένη ἅπ' ὅ,τι ἔβλεπε.

Ἀπὸ τὴ νενέ μου γνώρισα τὴν Κυρά -

Μάρω. Με πρωτόστειλε νά τῆς πάω φαί στὸ φτωχικό τῆς, τὴν ἴδια ὥρα πού γυρίσαμε σπίτι. Καί φαντασθῆτε τὴν ἐκπληξή μου ὅταν, φτάνοντας στὸ σπίτι τῆς, τὴν άκουσα νά μοῦ φωνάζη ἀπὸ τὴν πόρτα:

— Πέρασε μέσα, Ἀργυρούλα...

Ὅποτε δὲν ἦταν μουγγή ή κυρά - Μάρω; Μιλοῦσε. Κι' οὕτε κουνούσε σάν πάντα πέρα - δῶθε τὸ κεφάλι τῆς. Κι' ἤξερε καί τ' ὄνομά μου....

Ἀπὸ τὴν πρώτη αὐτὴ φορά μοῦ ἄνοιξε ή κυρά - Μάρω τὴν καρδιά τῆς. Μοῦ ἐμπιστεύθηκε τὸ μυστικό τῆς. Γνώριζε τὴ γιαιγιά μου ἀπὸ παλιά — ἀπὸ τότε πού ὑπηρετούσαμε μαζί στὸ Μακεδονικὸ ἄγῶνα. Μοῦ μίλησε, μοῦ μίλησε ὥρα πολλή. Γιά τὸν ἑαυτὸ τῆς καί γιά τὴ νενέ μου. Καί μιλοῦσε τόσο ὁμορφα, τόσο γλυκά — ή «μουγγή» ή κυρά - Μάρω. Δὲν κρατήθηκα κάποια στιγμή καί τῆς εἶπε:

— Γιατὶ, κυρά - Μάρω, ἐνὺ μιλάς τόσο ὁμορφα, παρασταίνεις τὴ μουγγή;

— Συνήθεια παλιά, πού δὲ μπορῶ πιά νά τὴν ξεκόψω, Ἀργυρούλα μου. Τὸν καιρὸ πού ἦμουνά νεά καί ὑπηρετούσα στὸν ἄγῶνα, ἦμουνά σύνδεσμος ἀνάμεσα στοὺς Μακεδονομάχους καί τὸν τακτικό Ἑλληνικὸ στρατό. Πήγαινα κι' ἐρχόμουνά ὀλην ὥρα. Οἱ ἀποστολές μου ἦταν σπουδαῖες κι' οἱ κίνδυνοι πολλοί. Γιά νά μὴ με ὑποψιάζονται οἱ Βουλγάροι, ἔκανα κι' ἐγὼ τὴ Βουλγάρα. Μὰ μιά Βουλγάρα μουγγή καί βλαμένη. Πού κανένας δὲ μπορούσε νά τὴν ὑποψιαστῇ, οὕτε καί νά τὴ φοβηθῇ. Ὅστερα, ὕστερα.... Τὰ χρόνια πέρασαν, γέρασα, συνήθισα τὸν παλιό μου ρόλο. Τὸ ρόλο τῆς μουγγῆς. Δὲν ἔχω πιά λόγια

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΙΧΟΣ

ΤΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

Μανούλα, κάνε μοῦ τὴ χάρη κι' ἀνέβασέ με στὸ βουνό, νά κατεβάσω τὸ φεγγάρι πού κρέμεται στὸν οὐρανό.

Γιά δὲς τὸ ἀπόψε πόσο λάμπει καί πὼς κοντὰ του μάς καλεῖ! Μ' ἀσῆμι ἐντύθηκαν οἱ κάμποι κ' ἔγινε ή θάλασσα γυαλί!

Ἄχ! Τώρα, νά το, σκαρφαλώνει πάνω στῆς λεύκας τὴν κορφή, κρυφοκοιτάζει, καμαρώνει καί γέρνει νά ἀποκοιμηθῇ!

Προτοῦ νά σὲ καληνυχτίσω, πιάσ' το, μανούλα μου καλή, στὴν κούκλα μου νά τὸ χωρίσω νά παίξῃ τόπι στὴν αὐλή.

ΗΡ. Θ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

γιά κανένα. Ἡ ἀποστολή μου τέλειωσε...

Καί κούνησε μηχανικά — μπορεῖ καί δίχως νά τὸ θέλῃ — τὸ ἀσπρομάλλικο κεφάλι τῆς....

Ἐτσι παιδιά μου, ἀπὸ κείνη τὴ μέρα ἄρχισε γιά μένα ή πιδ ὁμορφ, μὰ κι' ή πιδ παράξενη φιλία τῆς ζωῆς μου. Δὲν εἶπα τίποτα τῆς νενῆς μου ἀπ' ὅσα ἤξερα — ή κυρά - Μάρω μ' εἶχε ὀρκίσει γι' αὐτὸ — μὰ οὕτε κι' ή ἴδια μοῦ μίλησε ποτὲ γιά τὸ μυστικὸ τῆς παλιάς τῆς φίλης. Κι' ἕνα βράδυ — ὦ, τὸ θυμάμαι σὰ νᾶναι τώρα...

Ἦμουνά στὸ καλύβι τῆς Κυρά - Μάρως. Εκείνο τὸ βράδυ πρωτόδανε τὰ μάτια μου τὸ χάλκινο μενταγιόν. Μοῦ εἶχε μιλῆσει ξανά γιά τὰ παλιά τῆς ή Κυρά - Μάρω. Ἦ ἴδια ἦταν δασκάλα. Τὴ μάνα τῆς τὴν εἶχαν σφάξει οἱ Βουλγάροι. Τὸ ἴδιο καί τὰ δυὸ ἀδέρφια τῆς, πρωτοπαλῆκαρά τοῦ Παύλου Μελά. Ὁ ἄντρας πού θὰ τὴν ἔκανε μιά μέρα νοικοκυρά χάθηκε κι' αὐτὸς μαζί τους.

— Ὅλοι χάθηκαν, παιδί μου — τὰ ἴδια τῆς τὰ λόγια — μὰ ή Πατρίδα μας ἀναστήθηκε. Ὅ,τι μπόρεσα νά τῆς δώσω, τῆς τὸ δώσω. Τώρα εἶμαι ή Κυρά - Μάρω ή μουγγή, ή τρελλή. Μοῦ φτάνει, ὁμως, πού μοῦ ἀπόμεινε αὐτό...

Καί μιλώντας, τραβῆξε ἀπὸ τὸ στήθος τῆς τὸ χάλκινο μενταγιὸν πού σᾶς εἶπα, καί μ' ἄφησε νά τ' ἀγγίξω. Καί με μάτια θαμπὰ ἀπὸ τὸ δούρκεμα, νά διαβάσω τὰ χαραγμένα ἀπάνω του γράμματα:

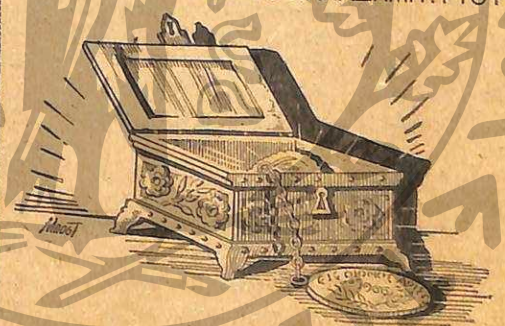
«Εἰς οἰωνὸς ἄριστος - ἀμύνεσθαι περὶ Πάτριος».

Ἦ Κυρά - Μάρω πέρασε κάποτε στὴν ἄλλη ζωή — καί τὸ μενταγιὸν ἔμεινε στὰ χέρια μου. Ἐκεῖ ὅπου βρισκόταν ἄλλοτε τὸ καλύβι τῆς Κυρά - Μάρως, τώρα ἔχουν χτιστὴ μέγαρα. Ἦ ζωὴ κυλώντας, ἀπολησμονῆσε τὰ παλιά, τοὺς ἀνθρώπους πού πέρασαν ἀγνωστοὶ στὸ διάβά τους. Τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ταπεινοὺς, πού ὤφθηκαν πάνω ἀπὸ μέγαρα καί δόξες. Καί τὰ μικρά, φτωχὰ καλύβκια τους, σάν ἐκεῖνο τὸ ταπεινὸ καλύβκι τῆς παλιάς Μακεδονομάχισσας. Κάθε πού θὰ τὰ θυμῶθῶ αὐτά, μπροστὰ στὰ μάτια μου στεριάνεται ή γέρικη, βασανισμένη μορφή τῆς Κυρά - Μάρως. Καί ἄμα βρεθῶ μονάχη σπίτι, ἀνοίγω τὸ κουτὶ με τὰ παλιά θυμητικά καί ξαναβλέπω τὴν ἀκριβή μου κληρονομιά: Τὰ μενταγιὸν τῆς Κυρά - Μάρως. Τὸ μενταγιὸν εἶναι χάλκινο — μὰ τὰ γράμματα φαντάζουν χρυσά.

— Εἰς οἰωνὸς ἄριστος - ἀμύνεσθαι περὶ Πάτριος».

Μουρμουρίζω τὴν κάθε φορά. Σάν μιά εὐχή γιά ὅ,τι ἔφυγε — γιά ὅ,τι θάρρη...

ΡΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

οι φίλοι μας ΞΕΣΠΑΘΩΝΟΥΝ...

— Πωπώ ξεσπάθωμα!

Τι είναι, Θεούλη μου, τούτο το κακό που με βρήκε. Άκόμη δε βγήκαμε και ξεσπάθωσαν κιάλας οι άσπονδοι... φίλοι μας.

— Βρέ παιδιά, τούς λέω, βάλετε τα σπαθιά σας στη θήκη. Καθίστετε φρόνιμα. Αφήστε να βγή το Περιοδικό με το καλό, να το διαβάσετε, να το καλοδιαβάσετε, και ύστερα τα λέμε.

— Τι λέτε, καλέ, μου φωνάζει η ΜΙΜΙΝΑ ΚΑΠΟΥΡΑΛΗ, της Σχολής Άηδονοπούλου. Και γιατί να περιμένωμε παρκαλά; Να γραφτούν συνδρομητές από τώρα όλοι οι φίλοι μας και να διαβάσουν το Περιοδικό μας, πρώτοι και καλύτεροι.

Και μου άρπάζει από το χέρι ένα τετράδιο συνδρομητών και τρέχει να γράψη τις φίλες της.

Εκεί που με έχουν τριγυρίσει τα ΚΟΝΤΟΠΟΥΛΑ, ΓΙΑΝΝΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ και ΚΩΣΤΗΣ, γυμνασιόπαιδες, νάσου και πετιέται πάνω στα γόνατά μου, ο ΓΙΑΝΝΗΣ ο ΓΑΤΟΣ ξεσπαθωμένος.

Βρέ, Γατάκι μου, άσε, στο Θεό σου, να μεγαλώσουν λίγο τα νύχια σου και τα μουστάκια σου κι' εδώ θα είμαστε πάλι.

Όχι, όχι! Τώρα θέλω τετράδια! Θα γράψω όλα τα γειτονάκια μου!

Τώρα μπλέκω με τα ΤΕΡΖΑΚΙΑ, ΜΙΧΑΛΗ και ΒΑΓΓΕΛΗ και την ΚΑΙΤΗ ΔΡΑΔΑΙΟΥ της Σχολής Νικολοπούλου.

Τώρα μου ζητούν τετράδια ο ΛΑΖΑΡΟΣ και η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΓΚΟΛΕΜΑ, ΤΑΚΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΓΩΝΑΣ, και τα τρία ΜΑΛΛΩΣΑΚΙΑ ΑΝΝΑ, ΔΩΡΑ, ΜΑΚΑ. Έφθασαν, τα αθεόφοβα, καταϊδρωμένα από το Καλαμάκι. Τι να κάνω; Τα λυπήθηκα.

Πάλι τι λέγαμε; "Α ναί! Πόσο θα παίρνετε, οι ξεσπαθωμένοι; Τώρα παιδιά μου θα δώ την άριθμητική σας. Αμέ τί νομίζετε;

Λοιπόν : Ένας χρόνος 24.000 δρ.
Έξη μήνες 12.000 δρ.

Ο κάθε ξεσπαθωμένος θα πάρη ένα τετράδιο με Έξη φύλλα. Στο πρώτο φύλλο θα γράψη το όνομά του και τη διεύθυνσή του χωρίς να πληρώση. Στα άλλα πέντε φύλλα θα γράψη τούς φίλους του και... Περιμένετε ένα λεπτό. Ο ταχυδρόμος!

Να ή ΑΛΕΚΑ ΜΠΟΥΝΤΖΟΥΒΗ και η ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΜΗΤΣΟΥ από την Άντις - Απέμπα της Αθηνών. Αμέ η ΠΟΠΗ ΚΑΖΑΜΙΑ και ο μικρός ΣΑΜΑΡΑΣ από την Ταγκανίκα της Αφρικής; Να τι γράφουν: Θα γράφουμε συνδρομη-

τές όλα τα άρπακία! Γρήγορα τετράδια. Να και η ΕΛΛΗ ΧΡΥΣΑΝΘΑΚΗ από τη Θεσσαλονίκη. "Αχ Θεέ μου, τι πολλά γράμματα είναι αυτά; Βοηθήσατέ με να τα διαβάσω. Διάδασέ μου μερικά ΜΑΝΤΑ ΨΩΜΑΔΑΚΗ.

— Αυτό είναι από τη Ροδεσία της Αφρικής. Γράφουν οι φίλοι μας ΤΩΝΗΣ και ΜΑΙΗ ΚΑΨΑΣΚΗ κι' οι μικροί ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ. Να κι' ο μικρός ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ από το Σαλίς Βηρυτού.

Μα ποιός μουρμουρίζει στ' αυτιά μου; Ποιός άλλος από τούς δυο ΜΟΥΡΜΟΥΡΗΔΕΣ ΓΙΩΡΓΟ και ΚΩΣΤΑΚΗ της Σχολής Άηδονοπούλου; Πάρετε και σεις τετράδια επί τέλους να πάψετε το μουρμουρητό.

Να και οι ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ ΣΤΕΦΑΝΟΣ και ΚΩΣΤΑΚΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΙ κι' ο συνονόμάτός τους ΣΠΥΡΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ.

Τώρα μπλέκω με τούς τρεις ΜΑΚΑΤΟΥΝΗΔΕΣ ΓΙΩΡΓΟ, ΒΑΣΙΛΗ ΖΑΧΑΡΙΑ.

Να ο μικρός ΜΙΜΗΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ, ο ΝΙΚΟΣ και η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΥΡΙΑΛΑΚΗ, η ΜΑΡΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΗ ή ΣΟΦΙΑ και ΕΛΕΝΗ ΣΚΑΡΒΕΛΑΚΗ, τα δίδυμα ΑΥΓΗ και ΑΝΘΗ ΣΤΥΛΙΑΝΑΚΗ ή ΑΝΤΩΝΑΚΗΣ ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ ο ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΞΙΜΑΔΑΚΗΣ ή ΜΑΡΩ ΠΥΡΟΓΙΑΝΝΑΚΗ και η ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΨΑΡΑΚΗ.

Αχ Παναγιά μου! Ξέχασα τα Δωδεκάνησα. Τι να κάνω τώρα το ΜΑΝΟ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ, από την Κάρπαθο; Αμέ τη ξαδέλφη του τη ΖΩΗ ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ; Και την ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΧΑΤΖΗΜΗΝΑ και τη ΡΗΓΟΠΟΥΛΑ ΣΑΪΤΟΥ;

Τί, την πόρτα χτυπούν; Ποιό νάναι πάλι. Για τ' όνομα του Θεού, πέστε τους πώς λείπω. Μα ούτε ν' ανοίξουμε δεν προφτάσαμε και μπαίνουν μέσα σάν άνεμοστρόβιλος ο ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΑΡΙΚΑΣ, η ΕΙΡΗΝΗ ΤΡΑΥΛΟΥ, η δυο ΖΟΥΝΗΔΕΣ, η ΔΙΟΝΥΣΙΑ ΚΟΡΦΙΑΤΟΥ και η ΜΙΡΑΝΤΑ ΧΑΝΤΖΙΩΤΟΥ.

Πωπώ! Σα σίφουνες πέφτει πάνω τους και τούς γκρεμίζει όλους κάτω, η ΤΖΕΝΗ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑ.

— Ελα στα καλά σου, Τζέννη! Τι χάλια είναι αυτά;

— Εγγραφα όλα τα φύλλα του τετραδίου που μου δώσατε. Κι' άλλο, κι' άλλο τετράδιο παρακαλώ.

— Άλλο πάλι κακό τούτο. Νά, ξεφωνίζουν σάν δαιμονισμένοι ο Μανελίδης με τον Πηδηχτό και η Μελανιώ. Μην τα ρωτάτε ο Πηδηχτός μου άρπαξε το τε-

τράδιό σου Τζέννη και το πάει στο Μανολιό. Λες και θα τούς αφήση το ξύλο που θα φάνε να γράφουν, συνδρομητές; Γύρω από το γραφείο μου τρέχουν σάν τρελά μια παρέα που άστε τα! Να τούς μάθετε γιατί με παρασκότισαν ο ΤΑΣΟΣ ΚΟΥΜΟΥΤΣΟΠΟΥΛΟΣ, η ΜΑΙΡΗ, ΖΟΥΜΑ Σχολής Καλπάκα η ΜΑΡΙΑ ΜΟΔΙΝΟΥ, η ΒΙΛΑΜ ΓΑΡΟΦΑΛΙΔΟΥ Κολλεγίου Έλληνικού τα ξαδερφάκια ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ και ΜΙΡΚΑ ΔΕΡΜΙΤΖΑΚΗ — της πρώτης Δημοτικού η Μίρκα, να σας χαρώ — ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ και ΜΑΡΙΑ ΣΤΕΦΑΝΑΚΗ, ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΕΛΜΕΖΟΓΛΟΥ.

Κι' εκεί που λέω πώς γλυτώνω, νάσου ένα ζευγάρι περίφημο. Ού, μόνο σεις μου λείπετε πιστιρίκια μου. Η ΠΟΠΗ και ΒΑΣΟΥΛΑ ΠΑΠΑΔΑΚΗ από το Μοσχάτο και τραβούν από το χεράκι τα αθεόφοβα την ξαδερφούλα τους ΜΠΕΜΠΑ ΜΙΧΕΛΙΝΑΚΗ. Την έφεραν από το Ήρακλειο Άττικής ξεσπαθωμένη.

— Έ, δόξα τῷ Θεῷ γλυτώνω και έχει περάσει το μεσημέρι. Άει, σύρετε στα σπιτάκια σας. Πότε θα φάτε; Θα βρώ το μπελά μου από τη μαμά σας.

— Παλίρροια! Παλίρροια!

— Χριστός και Παναγιά! Που βρέθηκε εδώ η θάλασσα;

Είναι η ΕΛΕΝΗ ΖΕΥΓΟΛΑΤΗ από τα Άμπελια Χαλκίδας. Γρήγορα τετράδιο! Πριν άρχίσουν ΤΑ ΝΕΡΑ ΤΗΣ ΠΑΛΙΡΡΟΙΑΣ να χαμηλώνουν.

— Γρήγορα, γρήγορα τετράδια γιατί κρυώνουμε!

— Ποιό είναι πάλι τούτοι οι ξεσπασμένοι;

— Καλέ δεν μάς γνωρίζετε; Δεν είμαστε τα παιδιά της ΧΕΝ Κηφισιάς; Πωπώ! Η ΝΑΝΑ και ΚΛΑΙΡΗ ΣΠΥΡΟΥ, η ΝΙΚΗ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ και η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΑΜΗ. Πότε μεγαλώσατε; Φτοῦ να μην βασκαθήτε! Έλάτε, πάρτε τα τετράδια και δρόμο για την Κηφισιά.

— Όχι! Όχι! πάλι γράμμα. Έ, μα δεν το διαβάζω! Μα πάλι μπορώ, που βλέπω φάκελο από την ΚΥΠΡΟ; Ο ΓΙΩΡΓΟΣ και ΝΙΚΟΣ ΑΡΧΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ από τη ΛΕΜΗΣΟ! Πάλι μπρός μου άλλη παρέα, ο ΜΑΡΙΟΣ ΤΟΚΑΤΛΙΔΗΣ ΙΟΝΙΟΥ ΣΧΟΛΗΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΥ ή ΤΖΕΝΥ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ, η ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΤΣΙΜΠΙΚΑΚΗ, και ο ΑΛΕΚΟΣ ΚΡΗΓΑΖΗΣ και ΓΙΩΡΓΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ του ΚΟΛΛΕΓΙΟΥ ΨΥΧΙΚΟΥ.

Λέω πώς τελειωσα. Μα τελειωσα; Τί να κάμω; Θέλω να γράψω όλους τούς ξεσπαθωμένους μα δεν μπορώ. Θα τούς δώτε στο άλλο φύλλο μας. Ο Διευθυντής αρχίζει και μαλλώνει.

Στο κάτω - κάτω τί τον φοβάμαστε; Γιατί τάχομε τα χάρτινα σπαθιά μας;

«Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

Το περιοδικό μας, μέσα στις τόσες προσπάθειες που κάνει για να πλησιάση το παιδί όσο μπορεί περισσότερο, άφιερώνει σ' αυτό και μια λαογραφική σελίδα.

Στη σελίδα αυτή, αγαπητά μου παιδιά, θα διαβάσετε κάθε φορά, και κάτι από τις ανεξάντλητες πηγές που μάς έχει δώσει η σοφία του Έλληνικού Λαού. Έδώ θα δώτε πώς μεγάλωναν τα παιδιά τους οι γονείς πριν από πολλές γενεές, πώς τα μάθαιναν γράμματα, πώς τα γιάτρευαν και ποιούς αγίους παρακαλούσαν να τούς τα γλυτώση άμα άρρώσταιαν. Σήμερα ανοίγω τη λαογραφική μας σελίδα με τα σχολικά έθιμα από μια περιοχή της Πατρίδας μας.

Και είμαι βέβαιη, παιδιά μου, πώς θα λυπηθήτε τα καημένα τα παιδάκια εκείνου του καιρού, άμα θα δώτε με πόσα βάσανα μάθαιναν λίγα γραμματάκια. Κι' άκόμα είμαι σίγουρη πώς θα ντραπήτε για λογαριασμό σας, που πάτε πολλές φορές αδιάβαστα στο σχολείο ύστερα από του κόσμου τις εύκολίες, που σας δίνουν και οι καημένοι οι γονείς σας και τα σχολεία σας.

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΘΙΜΑ

Τα παιδιά, πριν από εκατό χρόνια και περισσότερο, πήγαιναν στο σχολείο την πρώτη του Σεπτεμβρίου με την καμπάνα που χτυπούσε πρωί και άπογευμα.

Η μητέρα έραβε μια σάκα από παλιό πανί, έβαζε μέσα μια πλάκα κι' ένα κονδύλι, την κρεμούσε στον ώμο του παιδιού και κρατώντας το από το χέρι, το παράδιδε στο δάσκαλο.

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Την εποχή εκείνη ούτε δάσκαλοι υπήρχαν, ούτε σχολεία και τα παιδιά μάθαιναν να διαβάζουν και να γράφουν από τον παπα του χωριού.

Βιβλία δεν είχαν. Τον πρώτο χρόνο μάθαιναν να γράφουν και να διαβάζουν στην πλάκα διάφορα εκκλησιαστικά τροπάρια, έπειτα τον Απόστολο, το ψαλτήρι και άλλα.

Τις πρώτες μέρες μάθαιναν ν' απαγγέλλουν αυτό το τροπάρι :

Άρξον (άρχισε) χείρ μου αγαθή
γράψον γράμματα καλά
μη δαρθής και παιδευθής
και στο φάλαγγα βαλθής.
Άνθρωπος άγράμματος
ξύλον άπελέκητον.

Έπειτα μάθαιναν τό:

Φεγγαράκι μου λαμπρό
φέγγε μου να περπατώ κ.τ.λ.

Τις έρχόμενες μέρες μάθαιναν το ΨΥΧΩΦΕΛΕΣ ΑΛΦΑΒΗΤΟ :

Άλφα — Αρχή του κόσμου
Βήτα — Βασιλεύει ο Κύριος
Γάμα — Γεννάται ο Χριστός
Δέλτα — Διά Παρθένου Μαρίας
Έψιλον — Έκ Πνεύματος Αγίου
Ζήτα — Ζωή τῷ κόσμῳ
Ητα — Ηλιος δικαιοσύνης
Θήτα — Θεός και άνθρωπος
Ιώτα — Ίησους το όνομα
Κάππα — Κύριος τῶν όλων
Λάμδα — Λυτρωτής ανθρώπων
Μί — Μαθητής παρέδωκεν
Νί — Να κριθή εις Πραιτώριον
Ξί — Ξύλω τον έκρέμασαν
Ομικρον — Ούρανός έσκοτίσθη
Πί — Ποτίζουν χολήν και έξος
Ρῶ — Ρέει αίμα εκ πλευράς
Σίγμα — Σεισμός μέγας έγινε
Ταῦ — Τετέλεσται έκραξεν
Υψιλον — Υπό λίθον έθαψαν
Φί — Φύλακες έφρούρησαν
Χί — Χριστόν τον άθάνατον
Ψί — Ψάλλετε εν θριάμβῳ
Ωμέγα — Ω Χριστέ, άνέστης.

Σάν μάθαιναν αυτά τα τροπάρια άπέξω, χωρίς να κάνουν κανένα λάθος, τούς μάθαινε ο Παπάς το ΔΩΔΕΚΑΛΟΓΟ :

Η ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ Τῷ ΤΟΠῷ ΜΑΣ

Ένα — Ένας είν' ο Κύριος
Δύο — Δύο φύσεις του Χριστού
Τρία — Τρία Θεού πρόσωπα
Τέσσερα — Τέσσερα Ευαγγέλια
Πέντε — Πέντε αἱ αἰσθήσεις μας
Έξ — Έξ ήμέρες δουλεύει
Έπτὰ — Έπτὰ μυστήρια
Οκτώ — Όκτώ ήχους ψάλλομεν
Έννέα — Έννέα χοροί Άγγέλων
Δέκα — Δέκα έντολὰ Θεοῦ
Ένδεκα — Ένδεκα έθθινὰ
Δώδεκα — Δώδεκα Άπόστολοι

Για να μάθουν τις ήμέρες της έβδομάδας, τούς μάθαιναν να άποστηθίζουν τον ΕΠΤΑΛΟΓΟΝ :

Δευτέρα — Δουλειὰς ήμέρα
Τρίτη — Τη δγάνειας άπ' το σπίτι
Τετάρτη — Την τρώς αύγὸ και λάδι
Πέμπτη — Να φοβάσαι τον κλέφτη
Παρασκευή — Νηστεύουν οι εύδλαβείς
Σάββατο — Ότι σου δώσουν φάτο
Κυριακή — Έκκλησιὰ και προσευχή

ΤΙΜΩΡΙΕΣ

Όλες οι τάξεις έμεναν στην ίδια αίθουσα. Όταν ο δάσκαλος έκανε μάθημα στη μια τάξη, τα άλλα παιδιὰ, έπειδὴ δεν είχαν δουλειά, έκαναν ένα σωρό άταξίες, που τις άκολουθούσαν πολὺ βαριές τιμωρίες.

Την εποχή εκείνη τιμωρούσαν με ξύλο τούς άμελείς και άτακτους μαθητές. Άνάλογα με το φταίξιμο, ο μαθητής έτρωγε μέσα στην παλάμη με μια βέργα 1—10 ξυλίες. Άν ο μαθητής ήτο πολὺ μικρός, ο δάσκαλος τον έζάπλωνε μπρούμυτα πάνω στο τραπέζι και τον έδερνε με τη βέργα.

Άλλη τιμωρία ήταν να γονατίση χάμω ο μαθητής και έκει γονατιστός να μάθη το μάθημα. Άν το φταίξιμο ήταν βαρύ, ο μαθητής, έκει γονατιστός, κρατούσε πάνω από το κεφάλι του ένα πινάκα του τοίχου ξύλινο. Πολλές φορές όμως τα χεράκια του παιδιού κουράζονταν και τότε ο πινάκας κατρακυλούσε χάμω.

Η πιο σκληρή τιμωρία όμως ήταν ο φάλαγγας. Έζάπλωναν κάτω τον άτακτο μαθητή και δυο τον κρατούσαν από τα χέρια και άλλοι δυο από τα πόδια. Σήκωναν λίγο ψηλά τα πόδια του και ο δάσκαλος τον έδερνε αλύπητα με μια βέργα κάτω από τις πατούσες. Έπειτα από το άγχος αυτό δάρσιμο, τον έβαζαν στο φάλαγγα. Ο φάλαγγας ήταν ένα βαρύ ξύλινο εργαλείο με δυο τρύπες, μέσα στις όποιες περνούσαν τα πόδια του μαθητή και του τα έσφιγγαν. Έκει τον άφηναν έως ότου μετανοήση και φωνάξη ή μ α ρ τ ο ν και να ύποσχεθί πώς δεν θα το ξανακάνη.

Άν και έπειτα από το φάλαγγα ο μαθητής εξακολουθούσε τις άταξίες, ο δάσκαλος τον έβαζε να σταθί όρθιος κοντά στην πόρτα του σχολείου και να περάσουν όλοι οι μαθηταί την ώρα που σχολούσαν να τον μπατσίουν και να τον φτύσουν στο πρόσωπο.

Και οι τιμωρίες ήσαν πολὺ συχνές, γιατί ο δάσκαλος, που ήταν παπάς και ψάλτης μαζί, έφευγε συχνά από το σχολείο, άλλοτε για κηδεία άλλοτε για θοαφτίσια, και τα παιδιὰ έμεναν μόνο τους. Ο πιο καλός μαθητής τα παρακολουθούσε τότε και έγραφε τούς άτακτους στον πινάκα. Και σάν γύριζε πίσω ο δάσκαλος άκολουθούσε θρήνος και όδυμος από το ξύλο και τις τιμωρίες.

«Το παιδί στην εκκλησιαστική έπαρχία μετρών και άθύρων της Άνατολικής Θράκης».

ΛΑΟΓΡΑΦΟΣ

ΠΡΩΤΟΝ ΕΥΠΗΗΜΑ

«Ο ΦΙΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

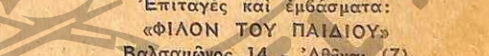
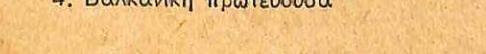
ΜΙΜΙΝΑ ΚΑΠΟΥΡΑΛΗ
Μαθήτρια Α'. Γυμνασίου
Σχολῆς Ἀθηνῶν.

Λουλουδένια — Κρινάκι — Τριανταφυ-
λάκι.

ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ

— 21 —

Κουρσάρικο αίμα

— Είναι μεγάλη ή θάλασσα. Τρείς φορές πιο μεγάλη απ' τη στεριά.

— Τό βάθος της, ίσα με τόν ούρα-νό. Χιλιάδες όργιες μετράς για να θρής τό βάθος της.

— Κι' είναι κάτω, λέει, γιομάτη κόκκαλα απ' τούς θαλασσοπνιγμένους. — Σπ' ανοιχτά στο πέλαγος, μολο-γάνε πώς θάλασσα κι' ούρανό σμίγει και γίνεται ένα. Στεριά τὸ μάτι που-θενά δὲν ἀγναντεύει κι' ὁ ἥλιος χάνε-ται καὶ θγαίνει μέσα απ' τὸ νερό.

Τὰ πῖο πάνω μιλοῦσαν τρία παιδιά καθισμένα στὸ γιαλὸ, κάτω στὸ λιμάνι τῆς "Υδρας. Ἦταν καὶ τὰ τρία "Υ-δραϊόπουλα καὶ στὰ χρόνια ἦταν ἴδια, γύρω στὰ ὀκτώ. Εἶχαν γεννηθεῖ τὸν ἱ-δίω χρόνο, σὲ 1769. Τότε πού τὸ νη-σί τους ὀλάκερο ταρακουνιόταν απ' τούς σεισμούς κι' ἄνθρωπος δὲ μπο-ροῦσε νὰ σταθῇ ὀρθός. Ἀπὸ φόβο οἱ "Υδραῖωτες παράτησαν τὰ σπιτία τους καὶ μένανε ἔξω.

Τὰ παιδιά αὐτὰ ἦταν ὁ Λάζαρος Κουντουριώτης, γιὸς τοῦ "Αντρέα Κουντουριώτη, πού ἔκανε τὸν ἔμπορο κι' ἔμενε τὸν πῖο πολὺ καρὸ στὴ Γέ-νοβα. Τὸ ἄλλο, ὁ Γιώργης Βούλα-ρης, τοῦ καραβοκύρη Δήμου Βούλα-ρη καὶ τὸ τρίτο ὁ "Αντρέας Βῶκος.

— Δύσκολο νὰ τὴν κουμαντάρης τὴ θάλασσα, εἶπε ὁ Λάζαρος.

— Κι' ἀκόμα πῖο δύσκολο νὰ τὴ σεργιανίσῃς καὶ ν' ἀλαργένης στὸ πέ-λαγος, ἀπόσπασε ὁ Γιώργης.

— Τίποτα δὲν εἶναι δύσκολο, πρό-σθεσε ἀονά-ἀονά ὁ "Αντρέας, πτά-νει νὰ θέλῃς... Νά, εἶδατε οἱ δ'κοί μας οἱ "Υδραῖωτες στὴν ἀοχὴ εἶχαν μονά-χα τρεχαντήρια καὶ ταξίδευαν ὡς τὸ Αἴγαίο. Μὲ τὸν καιρὸ κάνανε σαχτού-ρια κι' ὕστερα λατινάδικα καὶ καρα-βοσαῖτες. Σκαριὰ πού παίρνανε πε-νῖντα τόνους φόρτωμα. Καὶ λέγανε πὼς κανεὶς τάχα δὲ μπερδεῖ νὰ μακρο-ταξιδεύῃ πῖο πολὺ απ' τὴ Σμύρνη καὶ τὴν Πόλη. Κι' ὅμως ὁ παπποῦς σου Λάζαρε, ὁ καπετὰν Κοκκίνης, πρὶν εἰ-κοσιπέντε χρόνια μὲ τὸ υπέριχ τοῦ ἔ-φτασε ὡς τὸ Μισοῖο (Αἰνυπτο), τὴν "Αλεξάνδρεια. Κι' ὁ καπετὰν Κριεζῆς τράβηξε ὡς τὴν Τερνέστη καὶ τὴ Βε-νιτία...

Οἱ δύο ἄλλοι μικροί, σιωπηλοὶ ἀ-κούγανε τὸν "Αντρέα πού τόσα πολλὰ ἤξερε νὰ μολογᾷ γιὰ τὴ θάλασσα. Καὶ κείνος ἐξακολούθησε: — Τὸ ἴδιον κι' ὁ πατέρας μου κι' ὁ πατέρας σου, Γιώργη, ξανοίγονται καὶ πάνε στ' ἀλαρινά, ὡς τὴ Μπαρμπα-ριά καὶ τὴ Φραγκιά...

— Ὁ "Αντρέας σταμάτησε καὶ μ' ἄλλο

τόνο τῆς φωνῆς του εἶπε:

— ... Καὶ θάλετο στὸ νοῦ σας πὼς σὰν μεγαλώσω γὼ ὅλους αὐτοὺς θὰ τοὺς ξεπεράσω καὶ θὰ ταξιδεύω ἀκό-μα πῖο μακριὰ ἀπὸ τούτους.

Στὰ τελευταῖα του αὐτὰ λόγια ὁ Λάζαρος μὲ τὸ Γιώργη κοιτάχτηκαν καὶ κρυφογέλασαν. Ὁ "Αντρέας κατὰ-λαθε πὼς ἦταν γι' αὐτόν. Δὲ μίλησε, παρὰ μονάχα σκουντουφλιασμένος κα-τέβασε τὸ φέσι του ὡς τὰ φρύδια.

Καὶ δὲν ἔφτασε πὺν γέλασαν, μὰ ὁ Γιώργης δὲν κρατήθηκε καὶ πονηρὰ τοῦ λέει:

— Πολλὰ ξέρεις γιὰ τὴ θάλασσα "Αντρέα... Πῖο καλὰ θὰ ἦταν παρὰ νὰ ταξιδεύεις μὲ τὸ νοῦ σου στὸ πέλαγος, νὰ μάθαινες νὰ ξεχωρίζῃς τὸ ἄλφα ἀ-πὸ τὸ θῆτα. Ξέχασες πὺν γι' αὐτὸ σὲ καταχέρισε φές ὁ δάσκαλός μας ὁ πά-τερ Γαβριήλ...

— Γὼ δὲ θέλω γράμματα... δὲ μοῦ χρειάζονται... Θέλω νὰ μάθω νὰ γνω-ρίζω τοὺς καιροὺς καὶ νὰ θρίσκω τὸ μπόσουλα απ' τ' ἀστέρια... Γι' αὐτὸ νοιάζομαι... Γιὰ τοῦτο καὶ δὲ θὰ ξα-νάρθω στὸν πάτερ Γαβριήλ.

— Καὶ ταχιά σὰν γίνεις καραβοκύ-ρης, πὼς θὰ λογαριάζῃς καὶ θὰ ὑπο-γράφῃς; τοῦ εἶπε πειραχτικά ὁ Λά-ζαρος.

— Ὅπως ὁ πατέρας σου, ὁ πατέ-ρας μου κι' ὅλοι οἱ καπεταναῖοι τῆς "Υδρας...

— Μὴν τηρᾷς τοὺς παλιούς. Στὸν καιρὸ μας χωρὶς γράμματα, μοῦτσος ἦ τὸ πολὺ λοστρόμος θ' ἀπομείνης, κα-τακαμμένε...

Τὸ λόγο του δὲν ἀποτελείωσε ὁ Γιώργης κι' ὁ "Αντρέας μὲ μιὰ δυνατὴ σπρωξιά τὸν ἔριξε μέσα στὴ θάλασσα, λέγοντάς του:

— Θὰ γίνω μιὰ μέρα καπετάνιος, καπετάνιος μὲ τὰ ὅλα μου!

Μιζοκλαίνοντας ὁ Γιώργης θγῆκε απ' τὸ νερὸ μουςκεμένος καὶ στάζον-τας ἡ ὕδραϊκή θράκα του.

— Καλὰ, "Αντρέα, τοῦ λέει, θὰ τὸ πῶ στὸν πάτερ Γαβριήλ καὶ θὰ σὲ θά-λει στὸ φάλαγγα...

— Αἰντε τώρα νὰ στεγνώσης τὴ θράκα σου στὸν ἥλιο... τὸ ἀποκρίθη-κε περιφρονητικά ὁ "Αντρέας κι' ἔφυ-γε μὲ τὴ φέσα του ριχμένη μπροστά—μπροστά, ὡς τὰ μάτια του.

Κι' ἡ φοβέρα τοῦ Γιώργη Βούλαρη δὲν ἐξπληρώθηκε, γιατί ὁ "Αντρέας δὲν ξαναπάτησε στὸν πάτερ Γαβριήλ...

Ὁ "Αντρέας ἦταν τὸ τέταρτο ἀγόρι τοῦ Δημητρου Βῶκου. Γιατὶ ὁ καπε-τὰν Δημητρός εἶχε παντρευτεῖ τρεῖς

φορές. "Απ' τὴν πρώτη του γυναῖκα ἦταν ὁ Γιώργης, απ' τὴ δεύτερη ὁ "Αν-τώνης κι' απ' τὴν τρίτη — τὴν κυρά "Αδριανή — ὁ Θανάσης, ὁ "Αντοῆας, ὁ Θεοφάνης κι' ὁ Νικόλας. Ὅλα τὰ παιδιά ὅπως κι' ὁ πατέρας εἶχαν γεν-νηθεῖ στὴν "Υδρα. Ὁ παπποῦς τους ὁ-μῶς γεννήθηκε στὰ Φύλλα τῆς Χαλκί-δας. Μολογᾶνε πὼς ὁ γέρο - Βῶκος ἔταν καιρὸ ἦταν κουρσάρης καὶ κά-ποτε ἄραξε στὴν "Υδρα. Παράτησε τὸ κοῦρσο — πειρατεία — καὶ καταπιά-στηκε μὲ τὴν ἡσυχὴ ζωὴ τοῦ ναυτικοῦ.

Πρόκοψε κάμποσο απ' τὴ δουλειά του κι' ἔτσι δὲν ξανάφυγε απ' τὸ νησί. Ὁ γιὸς του ὁ Δημητρός γίνθηκε καὶ τοῦ-τος ναυτικός. Σύντομα ἀπόκτησε ἕνα τρεχαντήρι καὶ γίνθηκε καραβοκύρης. Ἐργατικός καὶ τίμιος σὲ λῖνο καιρὸ κατάφερε νὰ ἔχῃ ἕνα απ' τὰ πῖο καλὰ λατινάδικα τῆς "Υδρας. Μακροταξί-δευε δὴ καὶ καὶ τὸ θῆος τοῦ καπε-τὰν Δημητρου ὅλο κι' ἀδυναταῖνε. Γέ-νηκε ὁ Βῶκος απ' τοὺς πρώτους νοι-κακυραῖους τοῦ νησιοῦ. Γιὰ τοῦτο, λοιπόν, ὁ "Αντρέας ἀπὸ μικρὸς ἤξερε τόσα πολλὰ γιὰ τὴ θάλασσα κι' εἶχε τέτοια ἀγάπη γι' αὐτή. Ὁ πατέρας του δὲ θὰ εἶχε καμμιὰ ἀντίρρηση νὰ τὸν κἀνῃ κι' αὐτόν σὰ θὰ μεγάλωνε θαλασσινὸ, μὰ νὰ μάθαινε πρώτα καὶ μερικὰ γράμματα. Γι' οὗτὸ τὸν ἔστει-λε στὸ δάσκαλο τοῦ νησιοῦ, τὸν κα-λόγερο πάτερ Γαβριήλ, πού εἶχαν φέ-ρει απ' ἄλλο μέρος ἐπίτηδες οἱ "Υ-δραῖωτες γιὰ τὰ παιδιά τους. Μὰ πὺ μυσλὸ ὁ "Αντρέας γιὰ γράμματα.

Ἡ θάλασσα! Τίποτ' ἄλλο γι' αὐτόν απ' τὴ θάλασσα δὲν ὑπῆρχε στὸν κό-σμο. "Ἄλλο δὲν ποθοῦσε παρὰ πότε νὰ μπαρκάρῃ κι' αὐτὸς καὶ ν' ἀνοιχτῇ στὸ πέλαγος. Ἡ λαχτάρα του μεγάλη, μὰ στὰ χρόνια ἀκόμα μικρὸς.

— "Ἄσε νὰ πατήσης τὰ δώδεκα καὶ θλέπουμε...

Τοῦ εἶπε ξερά κι' ἀπότομα ὁ πατέ-ρας του...

Ὁ καπετὰν Δημητρός ἀπὸ καιρὸ

— "Ἐλα Χριστὲ καὶ Παναγιά!... Σὺ, "Αντρέα, ἀκόμα δὲν ἔσκασες απ' τ' αὐ-γὸ σου, παιδί μου καὶ σοῦ μῆκε νὰ γίνῃς θαλασσινός... "Ἄσε νὰ μεγαλώ-σης μὲ τὸ καλὸ...

Κι' ὁ "Αντρέας γιομάτος αὐτοπεποί-θησι, τῆς ἀποκρίθηκε:

— Νιώθω τὸν ἑαυτὸ μου, μητέρα, γιὰ τὴ θάλασσα πολὺ πῖο μεγάλο απ' ὅτι εἶναι...

— Ἐλγὼ στὸν πατέρα σου δὲν τολ-μάω νὰ πῶ ἕνα τέτοιο...

— Καλὰ μητέρα... εἶπε κάπως πα-ράξενα ὁ "Αντρέας.

Ἐφυγε απ' τὸ σπιτί του καὶ τράβη-ξε κάτω στὸ γιαλὸ. Ἐβᾶλε καὶ πάλι τὸ φέσι του βαθιά - βαθιά, ὡς τὰ μά-τια. Ἀπόδειξη πὼς ἦταν θυμωμένος. Γιατὶ, σὰν ἦταν στὶς ἱακίεσ του, συνή-θιζε νὰ ρίχνῃ τὸ μεγάλο νησιώτικο φέσι του ὡς τὰ φρύδια, καὶ σὰν ἦταν πάλι χαρούμενος τὸ ἀνέβαζε ψηλὰ — ψηλὰ, στὸ μέτωπο. Καὶ τὸ συνήθειό του αὐτὸ τὸ κράτησε ὡς τὰ γεράματα του. Βλέποντας κανεὶς τὴ φεσάρα του απ' τὰ μακριὰ, καταλάβαινε τὴν ψυ-χική του κατάστασι...

Ἦλγε μέσα στὸ λατινάδικο. Ὅλο τὸ τσοῦρμ - πληρωμα — θρισκόταν σὲ κίνηση. Ἐτοιμάζανε τὸ καράβι τους γιὰ ταξίδι. Πρόσμεναν νὰ πιάσῃ πρί-μος καιρὸς, ν' ἀνοίξουν τὰ πανιά καὶ νὰ σαλπάρουν. Ὁ "Αντρέας ἀμύλητος στάθηκε παράμερα κι' ἔπρεσε σὲ συλλο-γὴ. Μονάχα κάπου - κάπου σήκωνε τὰ μάτια του νὰ κοιτάξῃ ἄλλοτε τὸ νησί κι' ἄλλοτε στ' ἀνοιχτὰ τῆς θάλασσας.

Πόσο παράξενη ἦταν ἡ ματιά του! Σὲ

"Ἐριξε τὸ φέσι του ὡς τὰ φρύδια...

— 22 —

τώρα εἶχε ἀποτραβηχτεῖ απ' τὴ θά-λασσα. Οἱ ρευματισμοὶ του τὸν ἀνάγ-καζαν ν' ἀποφεύγῃ τὴν ὕγρασία. Γι' αὐτὸ στὸ καράβι του εἶχε θάλει κυ-βερνήτη τὸ σύγαμπρό του, τὸ Γιώργη Στύπα.

Ὁ "Αντρέας δὲν ἔβλεπε τὸν καιρὸ πότε ν' ἀράξῃ τὸ λατινάδικο τοῦ πα-τέρας του στὸ νησί. "Απ' τοὺς πρώτους πῆγαινε μέσα. "Ὅχι γιὰ νὰ πάρῃ τὰ χαρίσματα πού θὰ τοῦ ἔφερνε απ' τὰ ξένα ὁ μπάρμπας τοῦ ὁ Γιώργης, ὅσο γιὰ νὰ θρεθῇ στὸ πλεοῦμένο. Κι' ὅσο θρισκόταν ἀραγμένο στὸ λιμάνι, ξε-κολλημὸ δὲν εἶχε απ' αὐτό. Κεῖ μέσα ξημεροβραδιαζόταν.

Ὅσο πατοῦσε τὸ λατινάδικο, τόσο φρόντωνε μέσα του ὁ πόθος νὰ ταξι-δέψῃ.. νὰ φύγῃ μ' αὐτὸ στ' ἀνοιχτὰ τῆς θάλασσας... Τὸ καράβι ἐτοιμαζό-ταν γιὰ ἕνα ταξίδι κάτω στὸ Μισοῖο. Ὁ "Αντρέας δὲν κρατιόταν πιά ἄλλο. Πρόσπεσε στὸν πατέρα του. Κείνος ὁ-μῶς καὶ πάλι δὲ συμφώνησε καὶ τοῦ ἀ-πάντησε μὲ τὰ συνηθισμένα του λόγια.

— "Ἄσε νὰ πατήσης τὰ δώδεκα καὶ θλέπουμε...

— ... Μὰ ζυγῶνω τὰ δέκα, ἀντιμί-λησε κλαίγοντας ὁ "Αντρέας.

— Στὰ δώδεκα.

Εἶπε πιά αὐστηρὰ τώρα ὁ καπετὰν Δημητρός. Ὁ "Αντρέας δὲν ἐξανμίλη-σε, γιατί ἤξερε πὼς πολλὲς κουβέν-τες δὲ σήκωνε ὁ πατέρας του. Θὰ κοί-ταξε νὰ καταφέρῃ τὴ μητέρα του γιὰ νὰ μεσολαβήσῃ. Μὰ ἡ κυρά - "Αδριανή σὰν τᾶκουσε σταυροκοπήθηκε παραξε-νεμένη.

— "Ἐλα Χριστὲ καὶ Παναγιά!... Σὺ, "Αντρέα, ἀκόμα δὲν ἔσκασες απ' τ' αὐ-γὸ σου, παιδί μου καὶ σοῦ μῆκε νὰ γίνῃς θαλασσινός... "Ἄσε νὰ μεγαλώ-σης μὲ τὸ καλὸ...

Κι' ὁ "Αντρέας γιομάτος αὐτοπεποί-θησι, τῆς ἀποκρίθηκε:

— Νιώθω τὸν ἑαυτὸ μου, μητέρα, γιὰ τὴ θάλασσα πολὺ πῖο μεγάλο απ' ὅτι εἶναι...

— Ἐλγὼ στὸν πατέρα σου δὲν τολ-μάω νὰ πῶ ἕνα τέτοιο...

— Καλὰ μητέρα... εἶπε κάπως πα-ράξενα ὁ "Αντρέας.

Ἐφυγε απ' τὸ σπιτί του καὶ τράβη-ξε κάτω στὸ γιαλὸ. Ἐβᾶλε καὶ πάλι τὸ φέσι του βαθιά - βαθιά, ὡς τὰ μά-τια. Ἀπόδειξη πὼς ἦταν θυμωμένος. Γιατὶ, σὰν ἦταν στὶς ἱακίεσ του, συνή-θιζε νὰ ρίχνῃ τὸ μεγάλο νησιώτικο φέσι του ὡς τὰ φρύδια, καὶ σὰν ἦταν πάλι χαρούμενος τὸ ἀνέβαζε ψηλὰ — ψηλὰ, στὸ μέτωπο. Καὶ τὸ συνήθειό του αὐτὸ τὸ κράτησε ὡς τὰ γεράματα του. Βλέποντας κανεὶς τὴ φεσάρα του απ' τὰ μακριὰ, καταλάβαινε τὴν ψυ-χική του κατάστασι...

Ἦλγε μέσα στὸ λατινάδικο. Ὅλο τὸ τσοῦρμ - πληρωμα — θρισκόταν σὲ κίνηση. Ἐτοιμάζανε τὸ καράβι τους γιὰ ταξίδι. Πρόσμεναν νὰ πιάσῃ πρί-μος καιρὸς, ν' ἀνοίξουν τὰ πανιά καὶ νὰ σαλπάρουν. Ὁ "Αντρέας ἀμύλητος στάθηκε παράμερα κι' ἔπρεσε σὲ συλλο-γὴ. Μονάχα κάπου - κάπου σήκωνε τὰ μάτια του νὰ κοιτάξῃ ἄλλοτε τὸ νησί κι' ἄλλοτε στ' ἀνοιχτὰ τῆς θάλασσας.

Πόσο παράξενη ἦταν ἡ ματιά του! Σὲ

τώρα εἶχε ἀποτραβηχτεῖ απ' τὴ θά-λασσα. Οἱ ρευματισμοὶ του τὸν ἀνάγ-καζαν ν' ἀποφεύγῃ τὴν ὕγρασία. Γι' αὐτὸ στὸ καράβι του εἶχε θάλει κυ-βερνήτη τὸ σύγαμπρό του, τὸ Γιώργη Στύπα.

Ὁ "Αντρέας δὲν ἔβλεπε τὸν καιρὸ πότε ν' ἀράξῃ τὸ λατινάδικο τοῦ πα-τέρας του στὸ νησί. "Απ' τοὺς πρώτους πῆγαινε μέσα. "Ὅχι γιὰ νὰ πάρῃ τὰ χαρίσματα πού θὰ τοῦ ἔφερνε απ' τὰ ξένα ὁ μπάρμπας τοῦ ὁ Γιώργης, ὅσο γιὰ νὰ θρεθῇ στὸ πλεοῦμένο. Κι' ὅσο θρισκόταν ἀραγμένο στὸ λιμάνι, ξε-κολλημὸ δὲν εἶχε απ' αὐτό. Κεῖ μέσα ξημεροβραδιαζόταν.

Ὅσο πατοῦσε τὸ λατινάδικο, τόσο φρόντωνε μέσα του ὁ πόθος νὰ ταξι-δέψῃ.. νὰ φύγῃ μ' αὐτὸ στ' ἀνοιχτὰ τῆς θάλασσας... Τὸ καράβι ἐτοιμαζό-ταν γιὰ ἕνα ταξίδι κάτω στὸ Μισοῖο. Ὁ "Αντρέας δὲν κρατιόταν πιά ἄλλο. Πρόσπεσε στὸν πατέρα του. Κείνος ὁ-μῶς καὶ πάλι δὲ συμφώνησε καὶ τοῦ ἀ-πάντησε μὲ τὰ συνηθισμένα του λόγια.

— "Ἄσε νὰ πατήσης τὰ δώδεκα καὶ θλέπουμε...

— ... Μὰ ζυγῶνω τὰ δέκα, ἀντιμί-λησε κλαίγοντας ὁ "Αντρέας.

— Στὰ δώδεκα.

Εἶπε πιά αὐστηρὰ τώρα ὁ καπετὰν Δημητρός. Ὁ "Αντρέας δὲν ἐξανμίλη-σε, γιατί ἤξερε πὼς πολλὲς κουβέν-τες δὲ σήκωνε ὁ πατέρας του. Θὰ κοί-ταξε νὰ καταφέρῃ τὴ μητέρα του γιὰ νὰ μεσολαβήσῃ. Μὰ ἡ κυρά - "Αδριανή σὰν τᾶκουσε σταυροκοπήθηκε παραξε-νεμένη.

κάποια στιγμή τὸν ζυγῶσε ὁ λοστρό-μος.

— Τί σκέπτεσαι, "Αντρέα; Πετάχτηκε ὁ μικρός. Δὲν ἔδωσε ἀ-πάντησι στὸ λοστρόμο, μονάχα τὸν ρώτησε.

— Πότε λὲς μὲ τὸ καλὸ νὰ σαλπάρ-ερε, καπετὰν Φώτη;

— Βασιλεύοντας ὁ ἥλιος λέω νὰ μπάσῃ πρῶμο ἀγεράκι καὶ νὰ φύγουμε.

Κι' ἔφυγε ὁ λοστρόμος γιὰ νὰ πα-ρακολουθήσῃ τὴν προετοιμασία τοῦ καραβιοῦ...

Ὁ "Αντρέας ξανάπεσε σὲ σκέψεις. Στὸ μυαλὸ του τώρα τὰ λόγια τοῦ καπετὰν Φώτη στριφογύριζαν: «Βασι-λεύοντας ὁ ἥλιος... βασιλεύοντας ὁ ἥ-λιος...» Τὸ λατινάδικο σαλπάριζε.... Κι' απ' τὸ ἡλιοθαύμα δὲν τοὺς χῶ-ριζε παρὰ μιὰ ὥρα ἀκόμα.

— Τέλειωσε...

Μονολόγησε ἀποφασισμένα ὁ "Αν-τρέας. Σηκώθηκε απ' τὴ θέση του καὶ κλεφτά - κλεφτά απ' τοὺς ἄλλους τρά-βηξε γιὰ κάτω, στὸ ἀμπάρι τοῦ κα-ραβιοῦ. Καταπιασμένοι οἱ ναῦτες μὲ τὴν προετοιμασία, δὲν τὸν πρόσεξαν. Μὰ καὶ νὰ τὸν βλέπανε, ποίος θὰ τὸν ὑποψιάζοταν. Προχώρησε καὶ πῆγε σὲ μιὰ σκοτεινὴ γωνιά τοῦ ἀμπαριου, κεῖ πού ἦταν στυβαγμένα κάτι θαρέλια λαδιοῦ. Τρύπωνε ἀνάμεσά τους καὶ καθιστὸς κουλουριάστηκε γιὰ νὰ μὴ φαίνεται...

Θὰ ζυγῶναν τώρα πιά μεσάνυχτα. Τὸ καράβι ἀρμένιζε στ' ἀνοιχτὰ. Θὰ ἦταν πέντε ὥρες πού εἶχε ξεκινήσει απ' τὴν "Υδρα. Ὁ "Αντρέας ἀποφάσιζε νὰ θγῇ πιά απ' τὴν κρυψώνα του. Σι-γὰ - σιγὰ, ἀνέθηκε στὴν κουβέρτα.

Ἐνα ὀλόγιομο φεγγάρι φώτιζε, λὲς κι' ἦταν ἡμέρα. Πόσο θυμωρὰ τὸ λατι-νάδικο ἔσκιζε μὲ τὴν πλῶρη του τὴ θάλασσα... Γιὰ νὰ χαρῇ πῖο καλὰ τὴ νύχτα καὶ τὸ δρόμο τοῦ καραβιοῦ, ἔ-κανε νὰ πᾶ κατὰ τὴν πλῶρη. Μόλις ὅμως πῆγε λίγα βήματα, ἔπεσε ἀνα-δύμως στὸ λοστρόμο. Στὸ

πάντεχα πάνω στὸ λοστρόμο. Στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ὁ καπετὰν Φώτης δὲν ἄργησε νὰ τὸν γνωρίσῃ.

— Πῶς θρέθηκες δὴ ἐσύ;... Ἀπὸ πού ἐφύτρωσες, θρέ διάβολε!...

Ὁ "Αντρέας ἔσκυψε τὸ κεφάλι καὶ δὲν ἔδωσε καμμιὰ ἀπόκρισι. Τὸ περί-μενε αὐτὸ νὰ γίνῃ... Ὁ λοστρόμος τὸν ἄρπαξε ἄγρια απ' τὸν ὦμο καὶ τὸν ταρακουνοῦσε.

— Λένε πού εἶχες τρυπώσει μωρὲ καὶ μὰς φάνηκες ἄσφαινα σὰν φάντα-σμα.

Μιλιά ὁ "Αντρέας. Σὰν εἶδε ἔτσι ὁ καπετὰν Φώτης, δὲν κρατήθηκε ἄλλο.

— Πᾶμε στὸ Μπάρμπα σου τὸν κα-πετάνιο νὰ δῶ τί θ' ἀπολογηθῇς.

Καὶ σέρνοντάς τὸν απ' τὸ χέρι, τὸν πῆγε ἴσα στὴν πρύμνη, στὸ τιμόνι, πού ἔτυχε νὰ θρίσκειται κείνη τὴν ὥρα ὁ καπετάνιος. Τάχασε ὁ καπετὰν Στύ-πας σὰν ἀντίκρυσε τὸν ἀνηψιὸ του.

— Τί ἔκανες, θρέ παλαζέ!... Πού εἶχες χθελῆ... Ὁ πατέρας σου θ' ἀνα-στατῶσῃ τὸ νησί νὰ σ' εὔρῃ...

Καὶ γυρίζοντας στὸ λοστρόμο:

— Τί μοῦ τὸν ἔφερες ἐδῶ; Κρέμα

— 23 —

Κρύφτηκε ἀνάμεσα στὰ θαρέλια...

σὲ τὸν κάτω μὲ κεφάλι απ' τὸ πριμὸ τὸ ἄλμπουρο...

Ἡ φοβέρα τοῦ καπετὰν Στύπα δὲν κιότρεψε τὸ μικρό. Ἀτάραχος ἔμεινε χωρὶς νὰ θγάλλῃ μιλιὰ απ' τὸ στόμα.

— Λέγε, γιατί ἔφυγες απ' τὸ νησί; Ποιὸν ρώτησε καὶ μῆκε δῶ μέσα!...

Ὁ "Αντρέας τώρα πιά κατάλαβε πὼς ἔπρεπε νὰ μιλήσῃ. Σήκωσε τὸ κε-φάλι καὶ θαρρετὰ ἀποκρίθηκε στὸν καπετάνιο:

— Κανένα δὲ ρώτησα, μπάρμπα... Καράβι τοῦ πατέρα μου δὲν εἶναι; Εἶ-ναι καὶ δικό μου...

Δὲν πρόκανε ν' ἀποτελειώσῃ τὸ λό-γο του κι' ἔνα δυνατό χαστούκι τοῦ ἀστράψε ὁ καπετὰν Στύπας.

— Θὰ σὲ πετάξω στὸ πέλαγος θρέ νὰ σὲ φάω οἱ σκύλοι (σκυλόφαρα). Δεμένο θὰ σὲ στείλω πίσω στὸν πατέ-ρα σου.

Ἡ τελευταία φράση ἀναστατώνει τὸν "Αντρέα.

— Ὅχι, μπάρμπα... ὅχι, αὐτὸ μὴν τὸ κάνῃς, γιατί τότε θὰ πέσω στὴ θάλα-σα μονάχος μου νὰ μὲ φᾶνε οἱ σκύ-λοι... Θέλω νὰ μείνω, νὰ δουλέψω στὸ καράβι γεμιστὸς... μούτσος... Κράτησέ με μπάρμπα! Δὲ θέλω μερίδιο. Νὰ γί-νω ναυτικός θέλω...

— Οὔτε γιὰ μούτσος

ΜΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΣΤΙΓΜΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

(Συνέχεια από τη σελίδα 15)
Περίληψη από σελίδες του Τσβάιχ και απ' το ημερολόγιο του πλοίαρχου Σκόττ.

«Πόσον ατέλειωτο καιρό χρειάζονται οι σκιές για να μάς περιτριγυρίσουν... Απ' τα δεξιά μας προχωρούν σιγά, σιγά για να χαθούν στ' άριστερά μας, μαζί με το γρήγορο σκοτάδι...» σημειώνει ο Σκόττ στο ημερολόγιό του.

— «Μόνο 150 χιλιόμετρα για τον Πόλο, αν όμως εξακολουθήσει η κατάσταση αυτή, δεν αντέχουμε πιά».

— «Ακόμα 137 χιλιόμετρα για τον Πόλο, αλλά θα φτύσουμε αίμα».

— «Μόνο 94 χιλιόμετρα μας μένουν κι' αν δεν φτάσουμε στο τέρμα όμως θα χουμε πλησιάζει αφάνταστα».

— «Ακόμα 70 χιλιόμετρα και το τέρμα είναι στα πόδια μας».

— «Ακόμα 50 παλιοχιλιόμετρα. Πρέπει να φτάσουμε κι' ως στοιχίση ότι και νάναι».

«16 Ιανουαρίου 1912. Εύδιαθεσία».

Είναι μονάχοι πέντε άνθρωποι, στη φοβερή άσπρη έρημια και προχωρούν για το απλό σημείο όπου ξέρουν πως δε φώναξε φωνή ανθρώπου, από τότε που η γή έγινε σώμα στερεό. Κι' έρχονται αυτοί πρώτοι. «Εύδιαθεσία». Και τότε, στη μεγάλη ώρα, άξαφνα ένας απ' τους συντρόφους ο Μπούρες, φαίνεται ανήσυχος. Τό μάτι του σά να κόλλησε σ' ένα σκοτεινό σημείο της άπεραντης έρημιας. Δεν τολμά να πηδήσει στο σημείο αυτό. Μά όλοι το είδαν και τους έπιασε τρόμος στη σκέψη πως ένα ανθρώπινο χέρι είχε στήσει, εκεί κοντά, μια πινακίδα στο δρόμο. Μήπως είναι καμμιιά σχιμάδα του πάγου, καμμιιά αντανάκλαση; Με τεντωμένα τα νεύρα τους προχωρούν, προσπαθώντας ακόμα να ξεγελάσουν τον εαυτό τους, αν και όλοι ξέρουν πολύ καλά την αλήθεια: Οί Νορβηγοί, ο Άμουντσεν τους προσπέρασε. Σύντομα όμως φεύγει και η τελευταία αμφιβολία μπροστά στην πικρή πραγματικότητα, σ' ένα μαύρο σημάδι που κυματίζει σ' ένα κοντάρι εκεί κοντά, στα ίχνη από μια στάθμευση που εγκαταλείφθηκε. Τό κολοσσιαίο, τό ασύλληπτο για την ανθρωπότητα, ο πόλος της γής, άψυχος από χιλιάδες χρόνια, μέσα σ' έξι πέντε μέρες ανακαλύφθηκε δυο φορές. Κι' αυτοί ήταν οι δεύτεροι. Είχαν φτάσει άργά. Ήταν οι δεύτεροι. Και για την ανθρωπότητα ο πρώτος είναι το πάν και ο δεύτερος τίποτα. «Όλοι μας οι κόποι, όλες οι στερήσεις, όλοι οι πόνοι... Γιατί; γράφει ο Σκόττ στο ημερολόγιό του. «Για τίποτα. Όλα μας τ' όνειρα σβήσανε πιά».

Άπελπισμένοι, σαν κατόδικοι, αρχίζουν την τελευταία πορεία για τον Πόλο. Κανένας δεν προσπαθεί να κατηγορήσει

τον άλλο. Στις 18 Ιανουαρίου ο πλοίαρχος Σκόττ και οι σύντροφοί του έχουν φτάσει στον Πόλο. Κοιτάζουν λυπημένα την πένθιμη περιοχή. «Τίποτα δε βλέπει κανείς εδώ, τίποτα που να ξεχωρίζει απ' τη μονοτονία του τελευταίου καιρού». Αυτό είναι όλο.

Και παίρνουν το δρόμο του γυρισμού. «Φοβάμαι την επιστροφή», γράφει ο Σκόττ στο ημερολόγιό του. Χωρίς έλπίδες χωρίς τη βοήθεια της πυξίδας, τρέμουν μη χάσουν τα ίχνη που άφησαν όταν πήγαιναν. Κάθε ξεστράτισμα σημαίνει θάνατο. Ο καιρός γίνεται ολοένα πιο έχθρικός. Ο χειμώνας άρχισε νωρίτερα από άλλες φορές. Η παγωνιά τσακίζει τα κουρασμένα κορμιά που έχουν πληγιάσει. Ο Έβανς ο πιο δυνατός από όλους κάνει ξαφνικά καμώματα. Ξέρουν όλοι πως είναι πιά τρελός. Τι να τον κάμουν; Να τον εγκαταλείψουν στην έρημο; Ο άγέρας φυσά δυνατώτερα από πριν. Ο Θεός να μάς βοηθήσει. Δεν είμαστε καμωμένοι για τέτοιες προσπάθειες. — Τό παιχνίδι μας τελειώνει τραγικά. «Ας μάς έρθη πιά βοήθος ή Θεία Πρόνοια, δεν μπορούμε να περιμένουμε καμμιιά άλλη βοήθεια». Σέρνονται στους πάγους. Αρχίζουν να προετοιμάζονται. Ζητούν να μοιραστούν το μωφίνη, για την ώρα του τέλους. «Ενας, ο Ούάιτ, μόλις μπορεί να τους ακολουθή. Τρικλίζει ως τη βραδυνη κατασκήνωση. Κοιμάται μαζί τους, ως τό πρώτ Κοιτάζουν έξω. Η καταιγίδα μαίνεται. Ξαφνικά ο Ούάιτ σηκώνεται. «Θέλω να βγω λίγο έξω». Οί άλλοι τρέμουν. Ξέρουν τι σημαίνει αυτός ο περίπατος. Κανείς όμως δεν τολμά να πη δέξει και να τον σταματήσει. Καταλαβαίνουν όλοι με σεβασμό πως ο φίλος τους ο Λάουρεντς Ζ. Ε. Ούάιτ πηγαίνει να πεθάνη σαν ήρωας.

Προχωρούν πιά οι τρεις που άπόμειναν. Τό λάδι τους τελείωσε και τό θερμόμετρο δείχνει 40σ. Και οι προμήθειες τελείωσαν. Στις 29 Μαρτίου ξέρουν πιά πως ούτε ένα θάμα δεν μπορεί να τους σώσει. Άποφασίζουν να μη κάμουν πιά μήτε ένα βήμα εναντίον της τύχης, μπαίνουν μέσα στους σάκκους τους, κι' απ' τό τελευταία μαρτύριό τους δεν άκούστηκε ποτέ ο μικρότερος στεναγμός στον κόσμο.

Έπειτα από μήνες οργανώθηκε μια άποστολή για τη σωτηρία τους, βρήκανε τα πτώματά τους παγωμένα μέσα σ'ε σάκκους, όπως κοιμόνταν. Βρήκανε τον Σκόττ που πεθαίνοντας είχε άγκαλιάσει τον Ούίλσον αδερφικά. Ένα γράμμα άποχαιρετηστήριο, που είχαν γράψει τα παγωμένα δάκτυλά του προς τον καλυτερό του φίλο στην Άγγλία, έγραφε: «Δέ συνάντησα κανένα άλλον άνθρωπο στη ζωή μου που νάγαπήσω και να έκτιμήσω

Ο ΠΕΤΡΟΠΟΛΕΜΟΣ

(Συνέχεια από τη σελίδα 7)

κες, στά... μετόπισθεν του έχθρου, και τό άλλο να κινηθή από την πλατεία και να έπιτεθή κατά μέτωπον!

Τά παιδιά του άλλου στρατοπέδου είχαν όρισει «στρατηγούς» τ' άρφανα που είχαν σωθεί στην «Έξοδο του Μεσολογγίου». Και οι «στρατηγοί» αυτοί σαν έμπειροι, ώργάνωσαν καλά την άμυνά τους. Μόλις οι πρώτοι ώρμησαν με τίς βόρκες κι' άρχισαν ν' άποβιδάζωνται, οι Μεσολογγίτες άφησαν ένα «σώμα» παιδιών ν' άντικρούση την άπόδραση, και οι άλλοι, με τίς σημαίες ψηλά και με φωνές, έπessαν άπάνω στο κύριο σώμα των άντιπάλων. Η όρμή τους ήταν τέτοια, ώστε προκάλεσαν την άταξία και τη σύγχυση στο στρατόπεδο του «Μιαούλη». Ο ίδιος ο «Μιαούλης» πιάστηκε αιχμάλωτος και οι σημαίες του έπεσαν λάφυρα στα χέρια των Μεσολογγιτών.

Άλλά η μάχη αυτή των παιδιών μεταδόθηκε σ'ε λίγο και στους μεγάλους και παρ'ε λίγο να καταλήξει σ'ε τρομερή αίματοχυσία. Οί στρατιώτες του Φωτομάρα, βλέποντας τη θρασύη που έπαθαν τά παιδιά απ' την παράταξή τους, ώρμησαν κατά των Μεσολογγιτών κι' άρχισαν να τους δέρνουν. Πετάχτηκαν τότε και οι όπαδοί του Γρίβα κι' έτσι η συμπλοκή των παιδιών μετατράπηκε σ'ε άληθινή μάχη ανάμεσα στους μεγάλους με γερό ντουφεκίδι. Και θ' ακολουθούσε σωστό μακελειό, αν οι νικημένοι όπαδοί του «Μιαούλη», δεν όπισθοχωρούσαν στην πόλη και δεν έκλειναν πίσω τους καλά τη σιδερένια Πύλη.

Γ. ΑΠΛΟΣ

περισσότερο από σ'ας. Δεν μπόρεσα όμως πωπ'ε να σ'ας τό άποδείξω τί σήμαινε για μένα ή φίλια σας, γιατί έσείς είχατε πάντα τόσα πολλά να δώσετε, ενώ έγω δεν είχα για σ'ας τίποτα».

Κι' αυτό τό γράμμα ενός ανθρώπου που δεν είχε να δώσει τίποτα τό ύπόγραφε ο πλοίαρχος Σκόττ.

ΗΛΙΑΣ ΒΕΝΕΖΗΣ

Δελφοί

(Συνέχεια από τη σελίδα 5)
ταράσσει, την μια πιά ψηλά απ' την άλλη, κι' άπάνω στις ταράτσες αυτές είναι κτισμένα τά διάφορα οικοδομήματα.

Η κεντρική είσοδος ήταν στο χαμηλότερο σημείο, στη νοτιοανατολική γωνία. Άπό κεί άρχιζε ένας δρόμος, ή ιερά όδός, που περνάει ανάμεσα απ' τά κτίρια με κορδέλλες κι' άνηφορίζει ως την πλατεία του ναού του Άπόλλωνα, που ήταν περίπου στη μέση του ιερού, κι' από κεί πάλι άνηφορίζει ως τό θέατρο. Έτσι καθώς ήταν ή διάταξη των κτιρίων άπάνω σ'ε ταράτσες, από κάτω τά έδλεπες σ'ε να

είναι τό ένα πάνω απ' τ' άλλο κι' ανάμεσα απ' τά κτίρια έδλεπες τ' άγάλματα. Έμοιαζε, δηλαδή, όλο τό ιερό σ'ε ν' άρχιζε κάτω απ' τη γή και ν' άνέβαινε ψηλά προς τόν ούρανό. Κι' όταν έπεφταν πλάγιες οι άκτίνες του ήλιου και μάκραιναν οι σκιές του ενός κτιρίου πάνω στους τοίχους του άλλου και λάμπανε στον ήλιο τά χάλκινα άγάλματα, νόμιζες πως όλα είναι ζωντανά γύρω απ' τό μεγάλο ναό.

Γιατί ο ναός ήταν τό πιό μεγάλο, τό πιό ψηλό, τό πιό έπιβλητικό απ' όλα τά κτίρια και ξεχώριζε πάνω απ' όλα, σαν τό θεό τον ίδιο, που προστάτευε τό ιερό του και όλόκληρο τον άρχαίο Έλληνισμό. Και σήμερα που όλα είναι έρείπια, πάλι τά θέαμα είναι μαγευτικό και μεγαλόπρεπο. Καμμιά περιγραφή δε μπορεί να παραστήση τόση όμορφιά. Τό καλύτερο είναι να εύτυχίση κανείς να πάη ο ίδιος στους Δελφούς και να ιδή με τά μάτια του και να χορτάση. Θά του μείνουν δυνατές έντυπώσεις που θά τον συντροφεύουν σ' όλη του τη ζωή.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΗΛΙΑΔΗΣ

ΤΑ... ΑΓΑΘΑ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ
Α Μ Ε Σ Ω Σ...

Αυτό που θά σ'ας διηγηθώ έγινε στα πρώτα χρόνια του τηλεγράφου:

Ένας πατέρας έλαβε από τό γυιό του, που σπούδαζε στην Άθήνα, είδοποίηση πως είχε μείνει... άπένταρος, και έπρεπε να τό στείλη γρήγορα χρήματα για ν' αγοράση παπούτσια, γιατί του είχαν τρυπήσει εκείνα που φορούσε, να πληρώση τά δίδακτρα, κι' άλλα πολλά.

Ο καμμένος ο πατέρας του σκέφθηκε να τό αγοράση ένα ζευγάρι παπούτσια για να μην τον γελάσουν στην Άθήνα τό γυιό του.

Άλλά ήθελε να τά στείλη και γρήγορα.

Ρωτάει λοιπόν κάποιον «πολύξερο»:

— Δε μου λές, κουμπάρε, πως να στείλω τά παπούτσια και τά χρήματα, στο γυιό μου, για πιά γρήγορα;

— Δεν έχεις παρ'ε να τά κρεμάσης στο σύρμα του τηλεγράφου, κι' αυτά θά πάνε άμέσως, του λείει ο κουμπάρος.

Έτσι κι' έγινε... Άλλά ένας ζητιάνος που παρακολουθούσε τη σκηνή, δταν έφυγε ο γέρος ξεκρέμασε τά παπούτσια, τά φόρεσε και έβαλε στο σύρμα τά δικά του, τά χιλιομπαλωμένα.

Την άλλη μέρα ήρθε κι' ο γέρος. Θαύμασε που είδε τά τρύπια παπούτσια και είπε:

— Μωρέ για φαντάσου. Αυτός ο τηλεγράφος είναι πράμα θαυμαστό. Τά παπούτσια του γυιού μου πήγαν κι' όλα και για να με κάνη να καταλάβω πως τά έλαβε, μου έστειλε τά παλιά του, ο λεβέντης μου... Μπράβο... Άμέσως τά έλαβε... Για φαντάσου...

ΣΜΑΡ.

Τό ίδιο θά σκέπτεσθε και σεις όταν άποκτήσετε την ιδεώδη ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΚΟΥΖΙΝΑ

Phillis
MODEL
DIA. 1950

Ένα τέλειο ΕΛΛΗΝΙΚΟ προϊόν

- ✓ ΑΝΩΤΕΡΑ ΑΠΟ ΚΑΘΕ ΚΟΥΖΙΝΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ
- ✓ ΕΞ ΟΛΟΚΛΗΡΟΥ ΕΜΑΓΙΕ
- ✓ ΜΕ ΘΕΡΜΟΘΑΛΑΜΟ, ΦΟΥΡΝΟ και 3 έστίες
- ✓ ΕΞΗΣΦΑΛΙΣΜΕΝΑ ΔΙΑΡΚΩΣ ΑΝΤΑΛΛΑΚΤΙΚΑ
- ✓ ΗΓΓΥΗΜΕΝΗ ΕΓΓΡΑΦΩΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΑΣΙΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΓΕΝΙΚΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤ.

ΟΔΟΣ ΠΑΡΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 9•ΤΗΛ. 21-424

2 στο 3 Έλληνικά σπία χρησιμοποιούν Ηλεκτρικές συσκευές "PHILLIS"

ΚΑΘΕ ΠΑΤΕΡΑΣ

Πρέπει ν' αγοράση ένα

ΛΑΧΕΙΟ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

για τὰ παιδιά του

ΤΟ ΛΑΧΕΙΟ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Έξασφαλίζει στους τυχερούς του την οικογενειακή στέγη, την πολιτισμένη διαβίωσι, τὸ σίγουρο μέλλον

Ένα γραμμάτιο τοῦ

ΛΑΧΕΙΟΥ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ
ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΑΣ

ΓΚΡΕΚΑ

Με τόσο μικρή

ποσότητα Κολυνός έχετε άφθονο

πού δροσίζει και καθαρίζει

ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ
ΑΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

Τὸ πειραχτήρι τοῦ σχο-
λεῖοῦ ὁ Μανωλῖὸς
ἢ Μελανιώ - γὰρ ὅλο
πουνήρῖα

ΟΙ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ ΤΟΥ ΜΑΝΩΛΙΟΥ

κι' ὁ σκύλος τοῦ σπιτιοῦ
ὁ Πηδηχτὸς
κάνουν μαζὶ ζημιές
καὶ φασαρία

Σήμερα δὲν πηγαῖνω στὸ σχολεῖο.
Τὰ νεῦρα τῆς θῆ νάχη ἡ δασκάλα
καὶ θὰ μοῦ πιπιλίση τὸ μυαλό...
Δὲν πάμε νὰ χαζέψουμε μιὰ στάλα :

Πάρε τ' ἀπόχι τώρα, Πηδηχτέ
κι' ἡ Μελανιώ αὐτὸ τὸ καλαθάκι.
Τί με κοιτάξεις ἔτσι, βρε κουτέ;
Θὰ πάμε νὰ ψαρέψουμε λιγάκι.

— Μπά! "Ἐνα καράβι ποὺ ὁρμενίζει....
Τί σοὶ ἀνθρώπους, τάχα, νάχη μέσα;
Κάτι μὲς στὸ μυαλό μου τριγυρίζει.
"Α! τώρα. "Ἐγια μόλα, ἔγια λέσα...

— "Ε! ἀπὸ τὸ καράβι... ἔ, ἀπ' τὸ καράβι...
"Ανθρώποι τοῦ Θεοῦ τρεχάτε...
Φώναξε, Πηδηχτέ, παλιοκουτάβι
σινιάλο, Μελανιώ... "Ελάτε, ἐλάτε...

— Πρῶτα ἂς μᾶς πῇ τοῦτο τὸ ἀγόρι τί ἔχει
τρομάξαμε τόσο πολὺ μὲ σένα...
Μὴν κλαῖς καὶ πές μας μαναχὰ τί τρέχει.
"Απ' τὰ παιδιὰ πληγώθηκε κανένα'

Χα, Χα! ἂς γελάσω... "Εγώ, παλιοκουτάβια,
Θέλω νὰ ἰδῶ τί σοὶ, τάχα, ἀνθρώποι
βρίσκονται μεσ' σὲ τοῦτα τὰ καράβια
καὶ τί χαζοὺς βγάζουν ἐτοῦτ' οἱ τόποι...

— Βρὲ τὸ χαζό! Γιὰ δὲς τὸν ἀλιτήριο...
Καὶ πιάνουν οἱ θαλασσινοὶ τὸ φίλο.
"Ὦχ, Θέ μου! Τί ἦταν τοῦτο τὸ μαρτύριο...
Καὶ τρώει μὲ τὴ σέσουλα τὸ ξύλο

— Μάνα μου τ' ἦταν τοῦτο τὸ κακό...
"Ὦχ, τὰ πλευρά μου! Πῶς πονοῦν καὶ κλαῖω
ἄχ, τώρα τὸ κεφάλι μου χτυπῶ.
"Ὦχ, ὦχ, ὁ ἔρμος, πείτε τί νὰ λέω;

— Νὰ λές : "Ὡρα καλὴ στὴν πρῆμνη σου
κι' ἀέρας στὰ πανιά σου
κι' οὔτε πουλὶ πετούμενο
νὰ μὴ βρεθῇ μπροστά σου...

Διασκευή ἀπὸ λαογραφικὸ ὑλικὸ Εἰρ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Εἰκονογράφηση τοῦ φύλλου: "Αλέκου Κοντοπούλου